

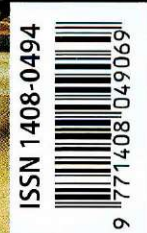
DEMOKRACIJA

DOBRODOŠEL PRI SUPERSILI

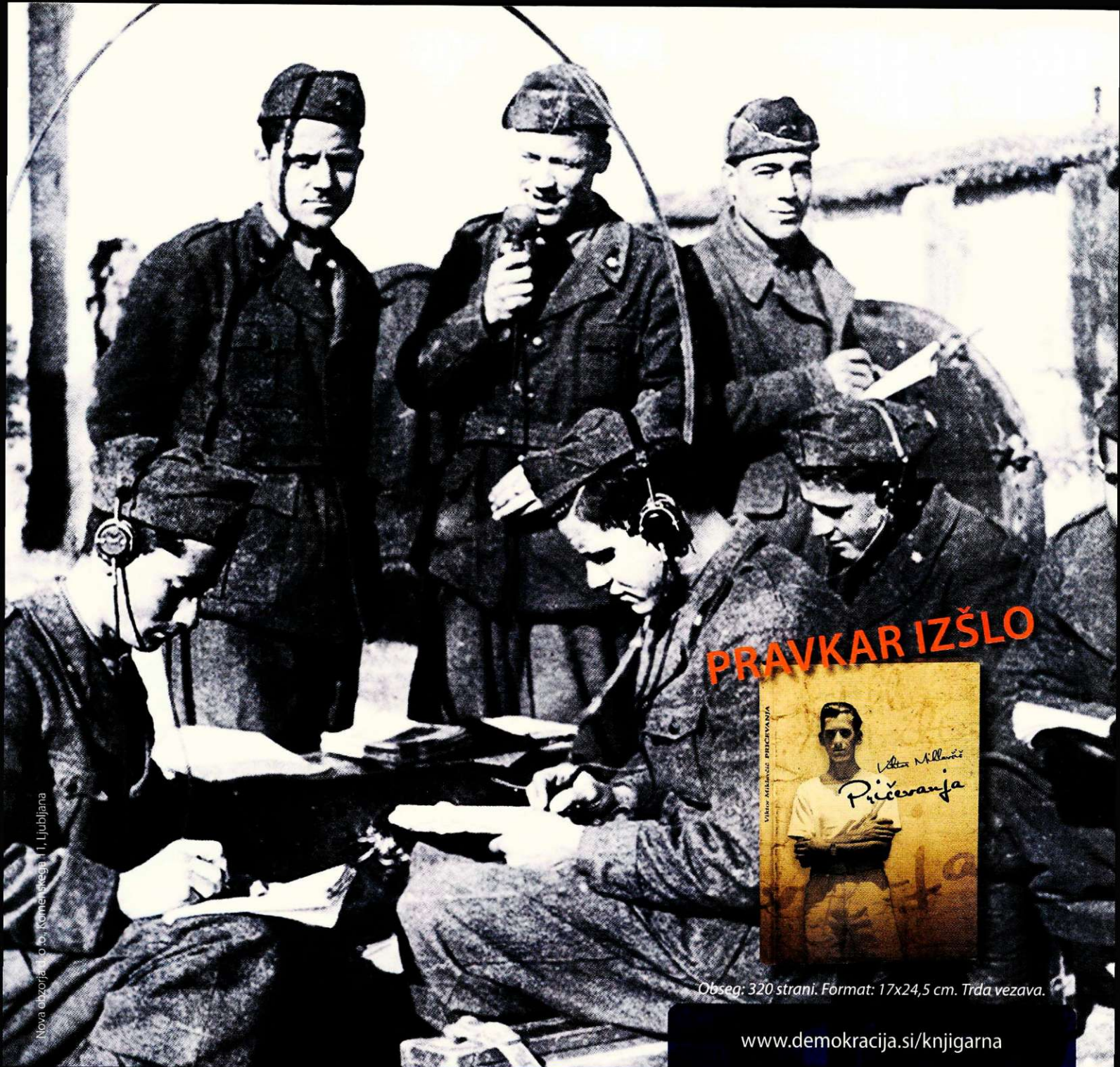
Premierja
Janeza Janša so
v ZDA sprejeli
najpomembnejši
predstavniki
ameriške vlade.

INTERVJU

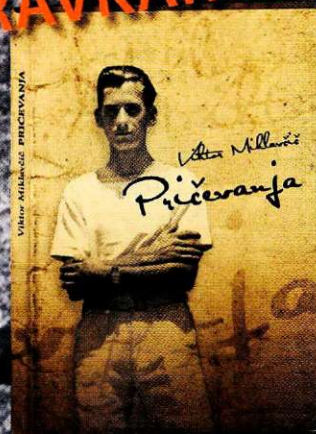
Mag. Andrej Lovšin

Gospodarstvo je bilo ves čas skriti adut

Nova obzorja o b. komunistični 1. Ljubljana

PRAVKAR IZŠLO

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, boj v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Plaščino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Prijatelja v Beli hiši

Metod Berlec

Srečanje slovenskega predsednika vlade Janeza Janše z ameriškim predsednikom Georgeom W. Bushem in drugimi pomembnimi predstavniki ameriške administracije je pokazalo, da Američani spoštujejo Slovenijo in cenijo našo pomoč pri »širjenju svobode in demokracije v svetu«. Ameriški predsednik se je tako zahvalil slovenskemu premierju za prijateljstvo in za pomoč v Afganistanu in Iraku ter na drugih kriznih žariščih. Vesel je bil njegovega pogleda na razmere na Zahodnem Balkanu. Po Bushevem prepričanju je Janša človek z jasno vizijo, ki razume, kako pristopiti k problemu in kako doseči čim boljše rezultate. Zelo pohvalno se je izrazil tudi o Sloveniji. Leta 2001 se je Bush na Brdu pri Kranju srečal z ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom. Prostodušno je dejal, da je po vrnitvi domov rojakom dejal, da je Slovenija zanimiv »košček nebes« s čudovitimi ljudmi. Bush je slovensko uradno delegacijo med pogovori v Beli hiši presenetil z dobrim poznavanjem slovenske poti v samostojnost in vloge slovenskega premierja pri tem. Tako kot drugim ameriškim politikom, s katerimi se je srečal Janša, je Bushu pri srcu dejstvo, da ga je obiskal nekdanji politični disident in eden glavnih akterjev demokratizacije v Sloveniji. Sogovorniki so v Janši »spoznali« slovenskega Havla oziroma Walenso. Našo stran je Bush podrobno informiral o razmerah na različnih svetovnih kriznih žariščih. Bush in Janša sta govorila tudi o bolj koordinirani energetski politiki med ZDA in Evropsko unijo, o potrebi po enotnejši energetski politiki znotraj EU pa tudi bližajočem se slovenskem predsedovanju EU. Nekaj pozornosti sta namenila iranskemu jedrskemu vprašanju, saj bo Slovenija kmalu predsedovala svetu guvernerjev Mednarodne agencije za jedrsko energijo. Slovenski premier je ocenil odnose med državama za zelo dobre. Zahvalil se je ZDA za podporo na poti v NATO. »Zdaj ko smo včlanjeni v NATO, se čutimo odgovorni, da tudi mi prispevamo k širitvi

območja stabilnosti in miru, in na tej točki razmišljamo enako kot ZDA. Nismo zainteresirani samo za lastno dvorišče, ampak se zavedamo, da v globalnem svetu globalna situacija vpliva na koncu tudi na tvoj lastni položaj doma ...«

Treba je priznati, da toliko pohvalnih besed, kot smo jih v preteklih dneh slišali v Washingtonu o Sloveniji in našem predsedniku vlade, novinarji, ki smo spremljali vladno delegacijo v ZDA, nismo pričakovali. Delno je bilo to sicer zaradi dejstva, da je tako v ZDA kot v Sloveniji sedaj na oblasti politična opcija, ki ima podobno politično agendo in podoben pogled na svet. Vsekakor je Janezu Janši v dobrega pol leta uspelo narediti velik mednarodni preboj. Konec lanskega leta ga je v Londonu na Downing Streetu sprejel britanski premier Tony Blair, marca se je v Berlinu srečal z nemško kanclerko Angelo Merkel, konec maja ga je v Kremlju sprejel ruski predsednik Vladimir Putin in sedaj v Beli hiši ameriški predsednik George W. Bush.

Zdi se, da je Slovenija, s tem ko bo kot prva med novimi članicami Evropske unije prevzela evro in bo prva med novimi državami predsedovala Evropski uniji, postala zgled uspešne države. Če je bila sredi devetdesetih let to Češka, je danes to nedvomno Slovenija.

Podobno prijetna so bila srečanja s Slovenci v Clevelandu in okolici. Če je bila Slovenija v preteklosti mačeha do dela izseljencev, ki niso bili prave politične barve, tokrat ni bilo tako. Predsednik vlade se je srečal s Slovenci različnih političnih prepričanj in različnih usod. Eni so prišli v Ameriko kot ekonomski izseljenci, eni so zbežali iz Slovenije zaradi komunističnega terorja. Oboji pa so si s trdim delom ustvarili novo življenje. Kljub temu so še naprej povezani z matično domovino oziroma domovino svojih prednikov. Janša jih je zato pozval k sodelovanju in enotnosti ... Kakor koli že, uradni obisk slovenske vladne delegacije pod vodstvom premierja Janeza Janše je bil v znamenju presežkov!

Zdi se, da je Slovenija postala zgled uspešne srednje- oziroma vzhodnoevropske države. Če je bila sredi devetdesetih let to Češka, je danes to nedvomno Slovenija.

UVODNE STRANI

- 9 Državljanstvo kot vrednota
10 **Pogledi:** Domoljubje
11 Predsednikova milost

POLITIKA

- 12 Janković cilja na Ljubljano
14 Med integracijo in asimilacijo
15 Julijski premierjevi odgovori
16 Manj privilegijev za funkcionarje

GOSPODARSTVO IN SLOVENIJA

- 18 Plače v javnem sektorju
20 Kadrovanje v javni upravi
22 Borzni indeksi izgubljajo tla
24 Najprej zgradite, potem porušite!

TUJINA

- 26 Janšev obisk v ZDA
32 **Globus:** Liechtenstein
33 **Tuji tisk:** Genska zagata

INTERVJU

- 34 Mag. Andrej Lovšin

NEKOČ IN DANES

- 38 Jezuit Gabrijel Gruber
41 Simbolika živali
42 **Naši kraji:** Bohinj

KULTURA

- 46 Brce s Krasa
47 Zlati medalji

OGLEDALO

- 48 **Film:** Nevidni sovražnik
50 **Avtomobilizem:** Ekstremni užitek
52 **Zdravje:** Vpliv časovne razlike
54 **Šport:** Savate, boks po francosko
56 **Črna kronika:** Zadeva Plut
58 **Rumeno:** Naga po španskih ulicah
60 **TV Kuloar:** Parada pristranosti
62 **Kronika časa:** Afera JBTZ
66 Zapravljeni Miha Ulčar

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

34 Intervju: mag. Andrej Lovšin

Slovensko gospodarstvo je bilo ves čas skriti adut osamosvojitve. Že ko smo preučevali razne scenarije osamosvojitve, smo se zavedali, da brez uspešnega gospodarstva, ki zagotavlja proračunske vire, ne bi mogli tako hitro, drzno in uspešno stopati po poti osamosvajanja.

12 Jankovićev desant na Ljubljano

Vstop Zorana Jankovića v župansko tekmo je v precejšnji meri premešal strankarske načrte v Ljubljani. Kljub temu njegova izvolitev ni tako samoumevna, kot napovedujejo nekateri.

16 Manj privilegijev za funkcionarje

Slovenija naj bi v prihodnje dobila zakon, ki bi sistemsko uredil pravice in obveznosti funkcionarjev med mandatom in po prenehanju funkcije. Besedilo predloga zakona je ministrstvo za javno upravo objavilo na spletnih straneh, sledil pa naj bi še posvet s poslanskimi skupinami.

26 Dobrodošli pri supersili

Predsednik slovenske vlade Janez Janša se je mudil na uradnem obisku v ZDA in se tam srečal s predsednikom Georgeom W. Bushem, potem ko se je konec maja sešel z ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom.

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Andrej Lasbaher

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Pričakujemo boljši izid

Peter Avsenik

O delu državnega zbora in o skorajšnjih lokalnih volitvah smo se pogovarjali z vodjo poslanske skupine Nove Slovenije (NSi) in podpredsednikom te stranke Alojzom Sokom.

Tudi za poslance se bliža čas poletnih počitnic. Kako ste zadovoljni z delom državnega zbora in vlogo NSi v njem?

Koalicija štirih strank je dokaj naporna, potrebnega je veliko usklajevanja. NSi si je prizadevala, da bi koalicijsko pogodbo v celoti izpolnjevala. V nekaterih primerih je sicer naše delo bremenilo Partnerstvo za razvoj, saj se je bilo glede nekaterih zadev treba precej več usklajevati kot sicer. Dostikrat je zaradi stališč opozicijskih strank v okviru partnerstva na nekaterih področjih, ki bi jih kot vladna stranka sicer zastavili nekoliko drugače, treba popuščati.

S katerimi od sprejetih zakonov ste zadovoljni, s katerimi manj in katera področja bi bilo še treba urediti?

Nikakor nismo zadovoljni s tem, da ni prišlo do uskladitve na področju, ki se tiče naše polpretekle zgodovine; nekoliko nas je presenetil tudi način, kako se je spremenila slovenska ustava v zvezi s pokrajinami. Pogojno smo sicer privolili v njeno spremembo, če se bomo pred tem v koaliciji dogovorili o zakonu o nalogah in financiranju pokrajin. Na koncu pa se je izkazalo, da smo bili tudi znotraj koalicije nekoliko izigrani. Glede na to, da se zakon o pokrajinah sprejema z dvetretjinsko večino poslancev, smo tik pred spremembo ustave popustili, a v nadaljevanju bomo svojo odločitev vezali

na to, ali bodo ti zakoni resnično pripravljeni. Ta čas namreč še nikomur ni jasno, kaj bodo pokrajine pravzaprav počele in na kakšen način se bodo financirale.

Zadovoljni pa smo s sprejetimi zakoni na področju sociale in družine, saj vsi omogočajo boljše razmere za slovenske družine, pri čemer v vse te zakone vnašamo tudi komponento osebne odgovornosti. Veseli nas tudi, da je Slovenija izpolnila vse kriterije za prevzem evra, da se je končala kalvarija sprejemanja bolonjskega študijskega procesa, kar je sicer želel že minister Gaber, pa mu ni uspelo ... Tudi na področju medijev, pravosodja, notranjih zadev, javne uprave in kmetijstva je bilo veliko narejenega. Treba pa je dodati, da je probleme, ki se kopičijo deset ali dvanajst let, v letu in pol nemogoče v celoti in hkrati odpraviti.

Bližajo se lokalne volitve. Kakšen izid pričakujete in ali bo Ljubljana dobila skupnega županskega kandidata pomladnih strank?

Dogovori za ljubljanskega županskega kandidata intenzivno potekajo. V NSi se nam zdi dobra poteza Zbora za Ljubljano, da vsaka stranka sodeluje s svojimi predlogi, saj se tako za posamezne teme, ki so za Ljubljano specifične, oblikuje skupina. V okviru te skupine in ob pomoči Zbora za republiko bomo poskušali najti kandidata, ki bi mu v Ljubljani lahko uspelo. V NSi

bi bili zelo zadovoljni, če bi izid z zadnjih lokalnih volitev izboljšali za 50 odstotkov. Pred štirimi leti smo šli prvič na lokalne volitve, izid ni bil bleščeč, a za prvič tudi ne tako slab. Zdaj smo že izkušeni, tudi volilna kampanja je zastavljena bolje in pričakujemo boljši izid.

Izrazili ste nezadovoljstvo ob imenovanju občinske volilne komisije v Ormožu. Zakaj?

V občinski volilni komisiji ni predstavnik NSi, kar je v nasprotju z zakonom, saj ta točno določa, kako se volilna komisija sestavi. In ker je NSi v Ormožu druga največja politična stranka, takoj za LDS (LDS ima v občinskem svetu 8 svetnikov, NSi pa 5), bi seveda pričakovali, da ji bo zagotovljeno vsaj mesto namestnika, če so že sebi zagotovili mesto predsednika.

Upravni odbor NSi se je odločil predlagati mojo soprogo in očitno gre pri zavrnitvi njenega imenovanja za maščevalne težnje. Tega nam sicer niso povedali osebno, ampak prek medijev. Na nadaljevanje 14. seje 30. junija, ko se je odločalo o sestavi komisije, štirje od svetnikov nismo bili povabljeni. Občinski svetniki so se odločili za tri člane volilne komisije, ki soglasja za imenovanje sploh niso dali. Tako se je zdaj zgodilo, da je občinska volilna komisija imenovana, na mizi pa imajo tudi tri odstopne izjave.

Eno govorijo, drugo delajo

Razprava o tem, koliko denarja iz koncesijskih dajatev naj dobijo študentski servisi in ŠOS na eni strani ter študenti na drugi, je najbolje pokazala, kdo v resnici v največji meri zagovarja študentske pravice. Tako so LDS, SD in SNS predlagale, naj servisi in ŠOS dobijo 90 odstotkov koncesnin, 10 odstotkov pa naj jih gre za štipendije, medtem ko so vladne stranke zagovarjale rešitev, naj gre za štipendije bistveno višji odstotek koncesnin (25 odstotkov), in to so na koncu tudi sprejeli. Slednje v bistvu pomeni, da bi morale biti naslednje študentske demonstracije uperjene proti opoziciji in ne proti vladi.

ISKRICA

Pošlji

Aleksander Škorc

Minister Simoniti se je počutil nenormalno. To je sicer povsem normalno za normalnega ministra v kulturno nenormalni državi, a kljub temu, splošno gledano, le ni normalno, če se človek počuti nenormalno. Tudi ministru se je tako zdelo, zato je molil. "Kaj za vruga je narobe s kulturo v tej državi," ga je zanimalo.

In bog mu je dal videnje. Videl je kopico človeških postav, ki so imele namesto glav straniščne školjke. Trle so se okoli človeka, ki je imel ravno takšno, a še večjo glavo. Vsi skupaj so bili v prostoru, v katerem so bile večše razporejene prijetno dehteče rabljene straniščne školjke. Bili so navdušeni in so se očitno počutili kulturno. Kako tudi ne, saj na svetu še ni bilo straniščne školjke, ki ne bi oboževala iztrebkov.

V drugem prostoru je videl ljudi s packami namesto glav, ki so si pod vodstvom največje "packe" ogledovali na stenah viseče packe, ki pa naj to ne bi bile. Tudi tu so se počutili zelo vzvišeno. Kako ne, saj na svetu še ni bilo packe, ki se drugi packi ne bi zdela imenitna.

V tretjem prostoru je videl ljudi neverjetno spačenih obrazov, ki so prebirali na anonimni razpis prispele tekste in iz njih prepisovali odlomke, ki so se jim zdeli dobri in lepi. A spaka pač ne more vedeti, kaj je dobro in lepo. Vedno so prepisali napačne stvari in njih stvaritve so bile tako vedno spačene. Kljub temu so njihova dela redno zmagovala na anonimnih natečajih – kakor je bil pač kdo na vrsti – in potem so si nagrade delili z razpisovalci taistih natečajev.

Nazadnje je v megleni oddaljenosti videl nekaj strahotnih spak, ki so v mraku gozdov počenjale grozovite nečednosti in pregnale premnoge ljudi lepih obrazov. Ko ni bilo nikogar več, ki bi oporekal njihovi grozljivi podobi, so z množico sebi podobnih deželo do neprepoznavnosti "razkulturili".

Minister je na silo planil iz stanja zamaknenosti. Vse je dojel, vse razumel in strašansko ga je žalostilo in jezilo pa tudi nekoliko prestrašilo hkrati. Najprej je šel na "Palma.com" in si kupil palmo na Deviških otokih. Potem se je spomnil, da junaki ne bežijo. Preklical je naročilo in sestavil elektronsko sporočilo za prvega ministra: "Janez, počni, kar hočeš, tudi reformam se lahko odpoveš, da bomo le zmagali še en mandat. Potrebujem namreč vsaj še pet do sedem let, da počistim ta 'sekret'."

"Glej no, pa še rima se," je minister zamrmral v svojo modro brado in kliknil na "pošlji".

H-umor

»Janković premore močan socialni kapital in predstavlja človeka, ki ima velike praktične sposobnosti, kar mu v tem trenutku v Ljubljani daje možnosti za zmago.«

(Darko Štrajn vidi Zorana Jankovića kot novega Mesijo, ki bo odrešil Ljubljano. Če ga seveda ne bodo pribili na križ z izgovorom, da je tranzicijski tajkun.)

»Komunizem je mrtev, večina profesorjev na FDV pa je s svojim marksističnim načinom razmišljanja zrela za na smetišče zgodovine.«
(Obiskovalec spletnega foruma RTVS je prepričan, da na nekaterih univerzitetnih ustanovah še vedno vladajo nekrofili.)

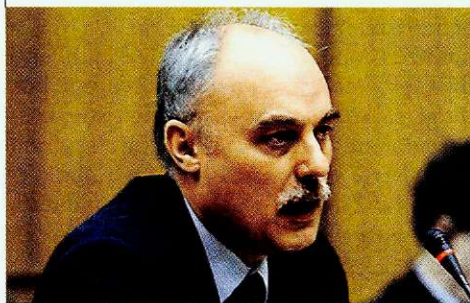

»... mislim, da Kraševci, preprihani od burje, marsikdaj razmišljajo bolj bistro in čisteje, kot pa od megle zavedeni Ljubljančani.«

(Poslanec LDS Borut Sajovic pojasnjuje, zakaj bi reševanje Kobilarne Lipica prepustil lokalnim skupnostim, ne pa državnim institucijam.)

»Po blatu se ne bi valjal, trave ne bi kadil, ko pa vidim Keka, mi gre na kozlanje.«

(Nacionalist Zmago pl. Jelinčič razlaga, zakaj se že na daleč izogiba prireditvi Rock Otočec.)

»Po 15 letih pa zdaj res ni več časa, da bi še malo modrovali, pa še malo filozofirali, pa se še malo sprenevedali, pa še iskali strokovnjake, pa še razgrinjali javno te načrte, pa iskali parcelne številke.«

(Poslancu SDS Rudolfu Petanu se zdi, da se je do sedaj v zvezi s Kobilarno Lipica dogajalo bore malo koristnega.)

»Za to sem se odločil kljub rezultatom javnomnenjskih raziskav, pozivom posameznikov in javno izraženi podpori LDS, ker menim, da ne bi mogel zagotoviti uspešnega županovanja.«

(Nesojeni kandidat za ljubljanskega župana Jože Mencinger se je tik pred zdajci ustrašil ljubljanske zmešnjave, še bolj pa Zorana Jankovića.)

»Nisem še toliko star, tako da imam za to še dovolj časa.«

(Večno mladi medvoški župan Stanislav Žagar se ne želi zadovoljiti samo s tem, da ostane večni župan, v preostanku življenja namerava znova kandidirati za poslanca.)

»Upamo, da bo Rupel, ko se bo pri visokorastli kolegici Ursuli Plassnik zavzel za koruške Slovence, njej dorasel ne le po višini, temveč tudi po odločnosti.«

(Dnevnikova komentatorica Vesna Kalčič meni, da za učinkovito diplomacijo ne zadostujejo samo telesne mere.)

»Če za željami ne stoji konkretna akcija, je to le pubertetniško fantaziranje.«

(Poslovnež Matjaž Gantar razlaga, v čem je razlika med željami in fantaziranjem.)

»Kučana tujina ni posebno cenila, ker je vedela za njegovo komunistično poreklo. Drnovška pa ne bo jemala resno, če bo pretiraval s posedanjem pod lipo.«

(Teolog Ivan J. Štuhec ni navdušen nad ugledom dosedanjih predsednikov Slovenije v mednarodnih krogih.)

»Tekma med Francijo in Portugalsko bi bila popoln dolgčas, če bi jo igrali pred 4000 gledalci. Verjetno bi sredi drugega polčasa odšel kar domov.«

(Srečko Katanec je ob gledanju tekem svetovnega nogometnega prvenstva skoraj umrl od dolgčasa.)

Še 1,8 milijarde SIT za štipendije

Poslanci in poslanke v državnem zboru so pretekli teden sprejeli novo velo zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, s katero so ustanovili posebni štipendijski sklad, v katerega se bo za nove štipendije vsako leto nateklo okoli 1,8 milijarde tolarjev.

Po zdaj veljavnem zakonu so študentski servisi vsa sredstva, ki so jih zaslužili s posredovanjem študentskih del (t. i. koncesijske dajatve), preusmerili bodisi k servisom (50 odstotkov), bodisi k študentski organizaciji Slovenije (ŠOS, 50 odstotkov). Marca letos je vlada v državni zbor vložila predlog sprememb zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, v katerem je predlagala, da bi servisom ostalo 35 odstotkov koncesijskih dajatev, ŠOS prav tako 35, 30 odstotkov pa bi se namenilo v posebni štipendijski sklad, iz katerega bi se črpale nove štipendije. V postopku sprejemanja so poslanske skupine vložile kar nekaj svojih predlogov, kako naj se uredi to vprašanje. Tako so poslanske skupine SDS, NSi in SLS predlagale, da bi študentskim servisom ostalo 35

odstotkov dajatev, enak odstotek bi dobila ŠOS, v sklad za štipendije pa bi šlo 30 odstotkov dajatev. Poslanske skupine LDS, SD, SNS so skupaj s ŠOS predlagale, da bi študentski servisi in ŠOS dobili bistveno večji delež. Po njihovem predlogu bi tako študentski servisi in ŠOS dobili vsak po 45 odstotkov dajatev, v sklad pa bi jih namenili le 10 odstotkov. V poslanskih skupinah SDS, NSi in SLS so vložili še dva predloga, v katerih so predlagali tudi zvišanje koncesijskih dajatev. Tako sta poslanski skupini SDS in NSi predlagali, da bi se koncesijska dajatev z zdajšnjih 10 zvišala na 13 odstotkov (odstotki, po katerih se koncesnine delijo, bi ostali enaki kot pri njihovem prvotnem predlogu – 35 odstotkov servisom in ŠOS, 30 odstotkov pa štipendijskemu skladu), v SLS in DeSUS pa, da bi se zvišala na 12 odstotkov, pri čemer bi po 37,5 odstotka prejeli študentski servisi in ŠOS, 25 odstotkov pa štipendijski sklad. Na koncu so poslanci potrdili predlog SLS in DeSUS, po katerem se bo v štipendijski sklad vsako leto nateklo okoli 1,8 milijarde tolarjev oziroma 3.750 novih letnih republiških štipendij. A. K.

Študenti si lahko obetajo 3.750 novih štipendij.

Modrosti tedna

»Zakon o verski svobodi je idealna priložnost, da po več kot polstoletnem kulturnem boju in po več kot stoletnem verbalnem kulturnem boju na naših tleh zaključimo to slovensko moro in paranojo.«

(Teolog dr. Ivan J. Štuhec)

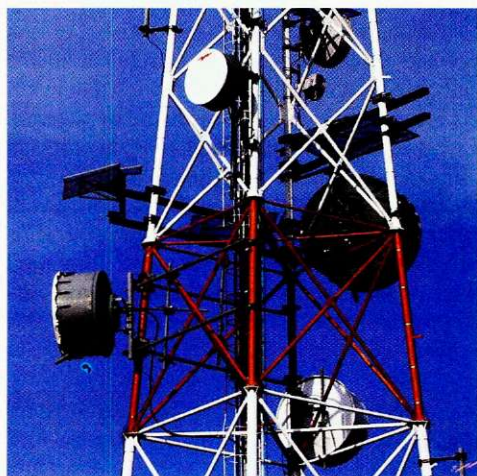
»Samo ena stvar je hujša od tega, da smo vedno za: da smo vedno proti.«

(Kolumnist Marko Crnkovič)

»Mislim, da Jankovič ne bo župan in da Ljubljančani niso taki mazohisti, da bi ga po Viki Potočnik in Danici Simšič izvolili.«

(Novinar Silvester Šurla)

Vlaganja v telekomunikacije

Se je čas za oddajo vloge.

Ministrstvo za gospodarstvo je na podlagi junija spremenjenega zakona objavilo dodatni javni poziv za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Upravičenci lahko oddajo vloge do 12. oktobra. Tistim, ki so jih oddali do roka po prejšnjem zakonu, jih ni treba znova vla-

gati. Državno pravobranilstvo mora te vloge znova pregledati in jih preučiti po novem zakonu. Vsak upravičenec lahko vlogo dopolni z novimi podatki, gradivi, dokazili, če ugotovi, da je to zanj ugodneje. Poleg tega bo pravobranilstvo znova pregledalo vloge tistih, ki so že dobili odločbe, in v primeru ugodnejšega izračuna izdalo novo odločbo. Novi zakon je namreč poenostavil načine dokazovanja, razširil dokazne materiale na najrazličnejša dokazila, s katerimi se da dokazati upravičenost. Doslej je bilo vloženih že več kot 32.000 zahtevkov za vračilo vlaganj, ki so vezana na privatizacijo Telekoma. Vračila se bodo namreč poravnala iz sredstev, ki jih bo država iztržila pri prodaji svojega deleža v Telekomu. Po nekaterih ocenah bo vrnjenih od 10 do 20 milijard tolarjev. V. K.

Županji se ni posrečilo

Pretekli teden bi morali svetniki ljubljanske mestne občine med drugim razpravljati o predlogu programa prodaje zemljišč ob Cesti dveh cesarjev, kakor smo v našem tedniku že poročali. Vendar do seje ni prišlo, saj svetniki niso bili sklepčni. To pa pomeni, da se odločanje o prodaji zemljišča, pri katerem je županja predvidela, da ga bo za približno pol milijarde tolarjev prodala že v začetku oktobra, to je še pred lokalnimi volitvami, še ni niti začelo. To točko bodo svetniki obravnavali šele sredi septembra, kar pomeni, da so županjini načrti padli v vodo. Spomnimo, da so v dneh pred odločanjem pred magistratom z letaki protestirali prebivalci Trnovega, saj menijo, da se bi z graditvijo džamije poplavna ogroženost tega primestnega dela, ki je že tako poplavno ogroženo območje, zelo povečala, zato prodaji zemljišča za postavitev džamije odločno nasprotujejo. Vlada je pretekli teden sprejela tudi rešitev za zagotavljanje poplavne varnosti jugozahodnega dela Ljubljane. Najustreznejša se ji zdi različica, ki predvideva izvedbo dveh zadrževalnikov ter ureditev Gradaščice in Malega grabna. V. K.

Svetniki so odločanje prestavili na jesen.

Urejanje v pravosodju

Na predlog Lovra Šturma, ministra za pravosodje, je vlada pretekli teden sprejela predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notariatu, potrditi pa ga mora še državni zbor.

S predlaganimi spremembami želijo doseči več ciljev: z razširitvijo pristojnosti notarjev razbremeniti sodišča; z določitvijo, da so prihodki notarjev javni, povečati nadzor javnosti; z določbami, po katerih bi imeli notarji dostop do podatkov o strankah, in določbami glede elektronskega poslovanja povečati učinkovitost poslovanja notarjev; s spremembami v zvezi z disciplinskim postopkom, disciplinskimi organi in njihovimi pristojnostmi ter določitvijo rokov za posamezna dejanja pa omogočiti učinkovitejšo ugotavljanje odgovornosti notarjev. S predlaganimi rešitvami se bodo nekoliko spremenile pristojnosti in s tem tudi razmerja med glavnimi akterji v postopkih in opraviilih, ki so povezana z notarji. Za stranke pomenijo povečanje

Minister za pravosodje Lovro Šturm na seji vlade

pravne varnosti, saj se zaostčuje tako disciplinska kot odškodninska odgovornost notarjev. Za sodišča pomenijo predlagane spremembe razbremenitev, saj bodo notarje lahko pooblastila, da bodo opravljali nekatera dejanja v zapuščinskih postopkih, skrajšali pa bi se lahko tudi nekateri pravdni postopki, če bi sodišča zadeve odstopala notarjem v postopke alternativnega reševanja sporov. Vrhovno sodišče bo v disciplinskih postopkih sodelovalo le v nekaterih primerih. Delo notarjev

bo postalo učinkovitejše najmanj zaradi naslednjih razlogov: zaradi elektronskega poslovanja, ki je lahko že v načelu hitreje od klasičnega, zaradi možnosti pridobivanja podatkov o strankah iz javnih registrov, zaradi nedvoumnejših določb o obličnosti listin in sankcij zaradi njihove pomanjkljive obličnosti. V skladu s tem se bodo povečale pristojnosti ministra za pravosodje v disciplinskih postopkih, pri sprejemanju tarife, določanju najmanjše zavarovalne vsote, kar je povezano z večjo pravno varnostjo strank. Pristojnosti organov Notarske zbornice Slovenije se bodo zmanjšale, več bo predlaganja in manj dejanskega odločanja, kar bo glede na izkušnje bistveno povečalo odgovornost notarjev in z njo povezano pravno varnost strank. V. K.

Potujoča kavarna

Potujoča kavarna Slovenske demokratske stranke

Slovenska demokratska stranka oziroma nekateri njeni vodilni predstavniki so se minuli konec tedna mudili na Gorenjskem, Primorskem in v Prekmurju. Potujoča kavarna, kot pravijo svojemu kombiju, je tako v soboto najprej obiskala Jesenice, Bled in Bohinj, popoldne pa se je na Mašunu udeležila piknika v organizaciji občinskega odbora SDS Ilirska Bistrica, na katerem so se imeli občani prilžnost srečati z ministrom za šolstvo

Milanom Zverom ter nekaterimi poslankami in poslanci stranke v državnem zboru. V nedeljo je potujoča kavarna odbrzela proti Murski Soboti.

Glavna razloga za ta projekt sta, kot pravijo v največji vladni stranki, 15-letnica države in prihodnji izzivi lokalnih skupnosti. »Prepričani smo, da je prihodnji razvoj Slovenije odvisen tudi od dobrega sodelovanja z lokalnimi skupnostmi. Brez pobud iz lokalnega okolja in brez stikov z ljudmi ter nosilci ključnih razvojnih projektov na lokalni ravni se po našem prepričanju ni mogoče hitreje razvijati,« pravijo v SDS. P. A.

Maturanti pri ministru

Minister za šolstvo in šport Milan Zver se je minuli petek v prostorih ministrstva srečal s slovenskimi maturanti iz Argentine in Kanade, ki so se udeležili Mladinske poletne šole slovenskega jezika v Ljubljani. V sproščenem ozračju je minister z njimi govoril o vtisih s tokratnega obiska matične domovine. Tečaja, ki ga je organizirala Filozofska fakulteta v Ljubljani, se je udeležilo petdeset izseljenških dijakin in dijakov, od tega 32 iz Argentine in 18 iz Kanade. V okviru 14-dnevnega izobraževanja (šola je potekala od 3. do 14. julija) so si mladi poleg utrjevanja materinščine ogledali nekatere lepote slovenske države, spoznavali kraje svojih prednikov, navezovali stike s svojimi sorodniki ter se seznanjali s slovensko kulturo in zgodovino; med drugim so obiskali Slovenski etnografski muzej in Narodno galerijo v Ljubljani. Tečaj je spremljal bogat program športnih in razvedrilnih dejavnosti. P. A.

Milan Zver in izseljenški maturanti

Do državljanstva z več spoštovanja

Aleš Kocjan

Spremembe zakona o državljanstvu Vlada je na eni svojih zadnjih sej pred počitnicami kot primerno podlago za državni zbor sprejela spremembe zakona o državljanstvu. Novela zakona bo, če bo jo bodo poslanci potrdili, spremenila nekatere postopke in pogoje za pridobitev v zadnjih letih precej razvrednotenega slovenskega državljanstva.

Bistvena novost, ki jo predlaga zakon, je, da o tem, kdo je upravičen do državljanstva in kdo ne, ne bo več odločalo ministrstvo za notranje zadeve tako kot do zdaj, ampak upravne enote, ki bodo po novem zadolžene za celoten postopek pridobitve ali odvzema državljanstva. Pri tem bo ministrstvo za notranje zadeve igralo le vlogo nadzornega organa in bo, če se bo kdo pritožil nad nepravilnostjo postopka pridobitve državljanstva, opravljalo revizije postopkov. Kot je na nedavni tiskovni konferenci dejal notranji minister Dragutin Mate (zakon so pripravili na njegovem ministrstvu), so se za prenos pristojnosti odločili v želji, da bi skrajšali postopke pri pridobivanju državljanstva s t. i. naturalizacijo, ko nekdo državljanstvo pridobi na podlagi tega, da je v Sloveniji preživel določeno obdobje. »Pri tovrstnih postopkih so se nekatera področja zakona v praksi pokazala kot premalo in nenatančno definirana ter nejasna za uporabnike, kar je pomenilo daljši postopek za pridobitev državljanstva Republike Slovenije z naturalizacijo. Te zaplete lahko veliko hitreje kot ministrstvo rešijo upravne enote, zato smo se odločili za ta prenos,« je dejal Mate.

»Prisegam, da bom ...« Novela zakona tudi zaostrejuje nekatere pogoje za pridobitev slovenskega državljanstva. Tako se po novem meja, po kateri pravomočna kaznovanost osebe na nepogojno kazneni zapor velja kot zadržek pri pridobitvi državljanstva, z enega leta in pol znižuje na tri mesece. Hkrati se viša število let, po katerih oseba, ki je poročena s Slovincem ali Slovenko, lahko pridobi državljanstvo. Ta meja naj bi se z zdajšnjih dveh zvišala na tri leta, s čimer želijo po Matejevih besedah preprečiti poroke samo zaradi pridobitve državljanstva. Prav tako bo moral po novem, če bo novela zakona v državnem zboru sprejeta, vsak posameznik, ki mu bo odobrena pridobitev državljanstva, izreči lojalnost slovenski demokratični ureditvi in priseči, da bo spoštoval slovenski ustavni red.

Hkrati ko novela zakona zaostrejuje nekatere pogoje za pridobitev državljanstva, pa za nekatere skupine predvideva tudi olajšanje celotnega postopka. Tako novela predvideva, da bi lahko po novem vsi tisti, ki bodo v Sloveniji končali vsaj visokošolski študij, državljanstvo pridobili že po treh letih bivanja v Sloveniji po koncu študija in ne šele po šestih, kot je bilo to do zdaj. Prav tako naj bi do državljanstva lažje prišli Slovenci v zamejstvu in Slovenci po rodu. Pri teh naj bi namreč novela zakona kot pogoj za pridobitev državljanstva odpravila določbo, da morajo imeti prosilci zagotovljena stalna sredstva za preživetje, kar je marsikateremu od v tujini živečih Slovencev onemogočilo pridobitev državljanstva. V nekaterih delih sveta so namreč po Matejevih besedah osebni dohodki tako nizki, da

Na MNZ, ki ga vodi Dragutin Mate, so pripravili spremembe zakona o državljanstvu.

Prisega od vsakega prejemnika državljanstva terja, da sprejem v državljanstvo doživi globlje kot doslej, hkrati pa svoji novi domovini izkaže vsaj minimalno spoštovanje, ki je potrebno, če hoče biti njen državljan.

ne izpolnjujejo predvidene višine sredstev, ki jih kot pogoj za pridobitev državljanstva zahteva zdajšnja slovenska zakonodaja. Končno novela zakona uvaja tudi nekatere dodatne olajšave pri pridobitvi državljanstva za prebivalce iz držav EZ. Tem se, če bodo spremembe sprejete, ne bo treba odpovedati državljanstvu države, katere državljani so, ampak bodo lahko imeli dvojno državljanstvo.

Nujno spoštovanje domovine Čeprav novela zakona ne predvideva radikalnejših zaostritev pri pridobivanju državljanstva, v zadnjih letih so bili namreč mnogi prepričani, da je slovensko državljanstvo prelahko dosegljivo in da bi bilo zato treba zaostriti pogoje, potrebne za njegovo pridobitev, bi lahko dejali, da je dobrodošla prisega, ki bi jo po novem morali pred podelitvijo državljanstva opraviti vsi bodoči prebivalci Slovenije. Prisega namreč od vsakega prejemnika državljanstva terja, da sprejem v državljanstvo doživi globlje kot doslej, hkrati pa svoji novi domovini izkaže vsaj minimalno spoštovanje, ki ji ga je dolžan. **D**

Domoljubje in Slovenci

Pavel Ferluga

Končal se je cirkus nogometnih iger in naši zahodni sosedi Italijani so želi uspeh.

Njihova neznanska evforija mi je že večkrat dala misliti o obnašanju raznih narodov. Kar lahko vsakemu pade v oči, je njihova strastna navezanost na nacionalno zastavo. Z njo izražajo veliko narodno zavest in spoštovanje nacionalne identitete, kar kažejo ob najrazličnejših priložnostih, tudi v odnosu do tujcev. Tu pride do izraza tudi njihova podzavest in v takih primerih izražajo tudi naklonjenost ali nenaklonjenost do tujcev in manjšin. Ko dajejo duška svoji sreči, se v njih okrepi tudi sovražna ali nesovražna podzavest do drugače mislečih in govorečih. Nemalokrat se zgodi, da smo v Trstu, kjer je stik s Slovenci neizbežen, lahko večkrat priče protislovenskih izgrede, ki se izražajo v besedi in pisanju grafitov. V takih trenutkih se v vsakem Italijanu poveča naboj domoljubja in s tem narodni ponos ter zaničevanje »manj vrednih«. Da smo Slovenci zanje vedno manjvredni, ni skrivnost.

Kako drugačni smo Slovenci. Kdaj bomo dosegli tako stopnjo domoljubja brez vedno navzoče tuje ideologije, ki je še vedno močnejša od narodne zavesti? Šport je sicer panoga, ki daje občutek povezanosti vseh v najvišji vrednoti nacionalne biti. Rekel bi, da je tudi pri Slovencih zaznati majhen začetek te značilnosti, toda še zdaleč ne tako močno kot pri naših sosedih. Dolgoletno igranje v tuji reprezentanci (jugoslovanski) je našim ljudem tudi v športu vzelo selektivno pozitivno navdušenje za nekaj našega, slovenskega, ker je bilo »naše« v resnici izraženo tuje. Na žalost se še danes dogaja, da je navijanje za naše »gospodarje«, posebno v zamejstvu, še zelo močno, pa naj bo za italijansko reprezentanco ali jugomoštva. V bistvu naš narod hrani spomine »močnejših« v podzavestnem hlapčevskem sindromu, ki ga ne bo še konec. Slovenci se premalo čustveno naslanjamo na komaj izbojevano slovensko državo, da bi prišla do izraza nacionalna zavest.

Če bo naša država kdaj pripadala eni od vzhajajočih evroregiji, nam bo še trda predla, in to prav zaradi premajhnega navdušenja naših ljudi nad lastnimi simboli in nacionalnimi vrednotami. Brez globokega domoljubja in prepričanja v lastne nacionalne vrednote ne bomo kos asimilaciji ne v zamejstvu ne v matici. Bo kdaj napočil čas, da bo obup nepotreben in ga bo nadomestilo pristno domoljubje? Dvomim, dokler bo za naše ljudi tuja ideologija (višja vizija, pa naj bo evropska ali balkanska) urejanja odnosov med sosedi, ki nam pohablja tudi diplomatske zmogljivosti, večja vrednota kot pa naša »zdrava vizija«, ki bi imela hrbtenico v lastni nacionalni identiteti.

Evropski denar

Vida Kocjan

Denarja iz znamenitih evropskih skladov je dovolj, a do njega ni lahko priti.

Dinamika črpanja evropskih sredstev iz kohezijske politike je pozitivna; do konca junija je bilo podpisanih 80 odstotkov pogodb v skupni vrednosti 63,1 milijarde tolarjev. V ta znesek pa še niso všteti podatki o razpisih, ki so se sicer že končali, vendar še ni prišlo do uresničitve. Tako je pretekli teden javnosti sporočil Ivan Žagar, minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Ob tem je tudi priznal, da pri podpisu pogodb prihaja do zamud, ki so posledica postopkov javnih naročil na posameznih ministrstvih. Največ zamud je bilo doslej na področju socialne in kmetijstva, kjer so ukrepi zelo razpršeni. V teh tednih se iztekajo tudi razpisi za črpanje denarja, predvidenega za obdobje od leta 2004 do 2006. Žagar je optimist in meni, da bodo dodeljena sredstva prišla na slovenske račune. Črpanje evropskih sredstev, predvsem tistih za socialne namene, je pregledalo tudi računsko sodišče in okrcalo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve oziroma zavod za zaposlovanje, prek katerega se preliva ta denar. Minister Janez Drobnič se je na ugotovitve revizorjev nemudoma odzval in dejal, da je sistem za črpanje evropskega denarja zelo zapleten. Tudi na drugih področjih so stvari zapletene, razlogi za to pa so delno v zahtevah evropskih nadzornikov, delno pa tudi v lastnih postopkih. Najprej je tu dejstvo, da smo bili v Sloveniji predolgo v sistemu enoumja, kjer je bil način življenja povsem drugačen. Ker je vse potekalo bolj ali manj po domače, ima zdaj veliko ljudi težave pri prilagajanju zahtevam drugega sistema. Zahteve Evropske skupnosti temeljijo na stoletnih normativih, kjer je vse pregledno in urejeno. Slovenija še ni na tej stopnji razvoja, saj zadnje petnajstletno obdobje pri tem ni prineslo zavidljivih rezultatov. Za črpanje evropskega denarja mora biti namreč vse usklajeno. Ob tem morajo biti podjetniki in druge družbe finančno in kadrovsko močne, da se sploh spustijo v to tekmo. Finančne moči pa v Sloveniji ni na pretek. Tudi banke še vedno niso takšne, da bi lahko servisirale nove projekte. Še vedno se vrtijo v svojem krogu. Vladi sicer ne moremo očitati, da premalo dela, vendar moramo vnovič poudariti, da se vsega ne da urediti čez noč. Veliko je zamujenega, veliko pa se bo še postorilo, saj je novi veter izvršne oblasti čutiti na vsakem koraku, zaradi česar med ljudmi vlada zaupanje. Vprašanje pa je, ali bo Slovenija res lahko izkoristila ves denar, ki je bil namenjen za obdobje 2004 do 2006. Težave pri tem so (pre)velike, časa pa je izredno malo.

Predsednikova milost

Dr. Matej Makarovič

Ko je Drnovšek začel svojo splošno znano preobrazbo, so se prvi znaki zdeli zelo spodbudni. Zdel se je bolj načelen, bolj etičen, bolj zavezan vrednotam in idealom. Žal pa postane ta pozitivna podoba precej manj spodbudna, ko analiziramo element v ozadju, to je pojmovanje oblasti. Lahko bi ocenili, da se je v Drnovšku pravzaprav zgodil premik od (nekdaj) relativno modernega oblastnika k (današnjemu) premodernemu.

Dr. Drnovšek je v vlogi premierja seveda imel nekatere pomembne pomanjkljivosti. Želja po vztrajanju na oblasti ga je silila, da je odstopil od marsikaterega načela in ga podredil pragmatizmu, se odrekel marsikateremu dejanju, ki bi bilo v javnem interesu, a bi pomenilo konflikt s kakšnim močnim lobijem. In vendar končnega izida ne moremo označiti kot slabega. Kvaliteta življenja je v času njegovega mandata naraščala, Sloveniji se je odprla pot v EU in NATO ter s tem v urejen, stabilen in demokratičen svet. Kot premier je bil Drnovšek nesporno moderen politik.

Z modernim mislimo tudi na zavezanost tipu oblasti, ki ga je sociološki klasik Max Weber označil kot legalno-racionalna oblast. Taka oblast utegne včasih delovati brezdušno in brezosebno. Približno tako je bilo Drnovškovo vladanje v vlogi premierja: državo je bolj uradniško upravljal, kot pa vodil. Brezosebna birokratska dolgočasnost sicer za mnoge ni bila preveč simpatična, zato pa so cenili urejeno predvidljivost, ki je iz nje izhajala. Tudi od modernega politika se sicer pričakuje nekaj karizme in poguma, ne pa le dolgočasne formalistično-birokratske predvidljivosti, a Drnovšek je imel kot premier v sebi vedno več te slednje.

Današnji Drnovšek je po svoji preobrazbi, pa kar koli jo je že povzročilo, to razmerje drastično spremenil. Legalno-racionalno komponento je potisnil vstran in se oprijel bolj karizmatičnih in tradicionalističnih elementov. Za navidez simpatično preobrazbo, po kateri se predsednik morda zdi »bolj človeški«, pa se skrivajo zelo problematična nagnjenja, ki so v temelju globoko skregana z moderno demokratično politično logiko. Brezosebnost legalno-racionalne oblasti namreč v svojem jedru skriva pogoj moderne demokracije: spoštovanje zakonitosti in obravnavanje ljudi kot v temelju enakih. Nasprotno pa na primer premoderna tradicionalna oblast temelji na gospodarjevi milosti, ki nima nobene zveze s formalno-pravnimi kriteriji in enakostjo pred zakonom, temveč je odvisna od popolnoma arbitrarne osebne volje. Funkcija predsednika republike v določenem smislu deluje kot

nadomestek za tradicionalno vlogo, ki jo igrajo monarhi (od tod institut *pomilostitve*). Vendar je tudi ta funkcija v modernih demokracijah visoko formalizirana, tako da za čisto samovoljo ostane zelo malo prostora. Toda Drnovšek meja tega prostora danes očitno noče (več) razumeti in se zato večkrat giblje na spornem terenu. Omenimo le dva značilna primera. Ko je šlo za probleme z operacijskimi mizami, je Drnovšek ponudil rešitev, o kateri se minister za zdravje niti ni upal javno podvomiti, saj bi se po njem sicer vsul še hujši plaz javnih obtožb. Žal pa je bila Drnovškova rešitev sicer »prijazna«, a očitno neskladna z zakonodajo, ki je bila – kako ironično – sprejeta pod eno od nekdanjih Drnovškovih vlad. Če so zakoni slabi, jih je treba spremeniti, ni pa mogoče postaviti oblastnikov volje – pa čeprav v imenu človečnosti – nad veljavni zakon.

Še hujši je primer Drnovškovega pisma notranjemu ministru v zvezi z zavrnitvijo azila za skupino gambijskih nogometašev. Drnovšek je o tem pisal, potem ko je bil – kot je sam dobro vedel – postopek končan ne le pred upravnim organom, temveč tudi pred upravnim in vrhovnim sodiščem. A vse to je za današnjega Drnovška očitno nepomembno, saj je od ministra zahteval, da bi se »osebno zavzel, da bodo ... ponovno temeljito in vsestransko ter do vsakega prosilca enako odgovorno proučili razloge, ki so mlade gambijske drža-

vljane pripeljali do odločitve, da so v Republiki Sloveniji zaprosili za azil«. Enak postopek torej po Drnovšku ne bi smel veljati za vse: tisti, ki so deležni njegove osebne milosti, morajo dobiti drugačno obravnavo, v kateri niti odločitev vrhovnega sodišča ne šteje nič, temveč se je treba zanje osebno zavzeti. Morda zato, ker jih je po naključju videl na televiziji, morda

Sreča ob tem je le, da pušča slovenska ustava predsedniku republike predvsem simbolično vlogo brez pomembnejših pooblastil.

zato, ker igrajo nogomet, morda zato, ker je bil predsednik tistega dne ravno razpoložen tako, kot je bil ...

Velika sreča ob tem je le, da pušča slovenska ustava predsedniku republike predvsem simbolično vlogo brez pomembnejših pooblastil. Izkušnje z obema dosedanjima predsednikoma republike so močan argument, da mora tako tudi ostati. **D**

Jankovičev desant na Ljubljano

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Vstop nekdanjega prvega človeka Mercatorja Zorana Jankoviča v župansko tekmo je v precejšnji meri premešal strankarske načrte v Ljubljani. Kljub temu njegova izvolitev ni tako samoumevna, kot napovedujejo nekateri.

OJankovičevi kandidaturi se je neuradno govorilo že nekaj časa, dokončno pa jo je sam potrdil na tiskovni konferenci v začetku preteklega tedna. Kot je dejal Jankovič, ki je še pred meseci zagotavljal, da ga politika ne zanima, je, potem ko so ga lastniki Mercatorja odstavili z mesta generalnega direktorja te družbe, dolgo časa iskal primeren izziv, zdaj pa ga je naposled našel v kandidaturi za župana. »Položaj Slovenskih železnic se mi je zdel dovolj težak, vendar nisem dobil ponudbe. Te so prihajale iz tujine, nekaj tudi iz Slovenije. Iskal sem nekaj, kar bi me zaposlilo vsaj za 15 ur na

dan. Nato sem se odločil: hočem se preizkusiti tam, kjer odločajo ljudje,« je dejal Jankovič. Kot je dejal, se namerava v župansko bitko podati kot neodvisni kandidat, oblikovati pa namerava tudi neodvisno listo, s katero se želi prebiti v mestni svet. Kot je dejal, računa na zmago, za zdaj pa se s strankami še ni pogovarjal o njihovi morebitni podpori njegovi kandidaturi. »O kandidaturi sem se sicer pred časom, ko ta možnost še ni bila realna, pogovarjal s predsednikom LDS Jelkom Kacinom, omenil pa mi jo je tudi predsednik SNS Zmago Jelinčič, vendar sem se na koncu odločil za samostojno kandida-

turo,« je dejal Jankovič. Nekdanji prvi najboljši sosed je še dejal, da namerava Ljubljano, če bo izvoljen, voditi kot podjetje, njegov motiv za kandidaturo pa ni denar, zato bo za svoje delo, če bo izvoljen, plačan toliko, kot bodo volivci menili, da je prav: »Plačo bom zamrznil, na koncu leta pa se bom dal oceniti. Kolikor odstotkov volivk in volivcev bo z menoj nezadovoljnih, tolikšen del plače bom dal v dobrodelne namene, če bo ta odstotek manjši od polovice, pa bom celoletno plačo podaril.« Od prvega avgusta bo imel stalno odprto pisarno na Cankarjevem nabrežju, kjer si želi čim več obiskov in pogovorov o teža-

vah mesta. »Le tako in z obiski četrtnih skupnosti bom lahko ugotovil, kaj je treba narediti. Tudi na tej podlagi bom naredil program, vendar bo to po prvem septembru,« je dejal Jankovič.

Komu je premešal štrene? Napoved Jankovičeve kandidature, s katero si namerava nekdanji prvi mož Mercatorja zaceliti ranjeni ego, je verjetno precej premešala štrene nekaterim strankam, ki jih mika županski prestol v Ljubljani. Računale so namreč, da bi lahko v Ljubljani zmagale že s povprečnim kandidatom, vendar to zdaj ne bo več mogoče. Jankovič po nekaterih internih anketah sku-

paj z dr. Jožetom Mencingerjem med Ljubljanci uživa precejšnjo naklonjenost, zaradi česar ga bo težko premagati. Takšen razplet je seveda najmanj ugoden za Pahorjevo SD, ki je računala, da bo z Danico Simšič znova zmagala (tako so kazale nekatere ankete). Glede na to ne preseneča, da so v SD zaradi Jankoviće kandidature precej jezni, zaradi česar je že prišlo do nekaterih manjših besednih obračunov z Jankovičem. Na drugi strani bi lahko Jankoviće kandidatura zelo prav prišla največji opozicijski stranki LDS, ki bi rada v Ljubljani na vsak način kandidirala nekdanjega rektorja ljubljanske univerze Jožeta Mencingerja (v skrajnem primeru pa svojega poslanca Pavla Gantarja), vendar se Mencinger za kandidaturu kar ne more odločiti. Zadnje informacije celo pravijo, da je 99 odstotkov možnosti, da Mencinger, ki mu interne ankete kažejo zelo dobro, saj ga uvrščajo takoj za Jankovičem, kandidature ne bo sprejel. Ker je podobno minimalen odstotek možnosti, da bi se za kandidaturu odločil Pavle Gantar, bi lahko Janković liberalno demokracijo, če bi ga podprla, rešil zagate, ki jo ima s kandidati, vendar je po drugi strani vprašanje, ali bi bil takšne podpore sploh vesel. Svojo predvolilno podobo bo namreč poskušal kot nekoč Kučan graditi kot neodvisni kandidat, ki z dnevno strankarsko politiko nima dosti zveze, podpora LDS pa bi mu lahko takšne načrte pokvarila.

Težave imajo tudi pomladniki

LDS pa ni edina stranka, ki ima težave z županskimi kandidati v Ljubljani. S podobnimi, če ne še z večjimi, se srečujejo v pomladnih strankah, kjer bi radi po dolgih letih vladanja LDS in SD v Ljubljani dobili večino v mestnem svetu in tudi svojega župana. V SDS so menda dolgo časa upali, da se bo pomladnim strankam uspelo dogovoriti, da bi podprle skupnega kandidata, ki bi kandidiral kot neodvisni kandidat na listi Zbora za Ljubljano, a za zdaj nič ne kaže, da bi se takšen načrt lahko uresničil, saj v Zboru za Ljubljano nikakor ne morejo najti pravega kandidata. Kot je znano, so najprej upali, da bo kandidaturu sprejel nekdanji pomočnik generalnega sekretarja Združenih narodov dr. Danilo Türk, vendar se slednji (zaradi slabega poznavanja problematike v Ljubljani in višjih ciljev, ki naj bi jih imel) zanjo ni odločil. Potem

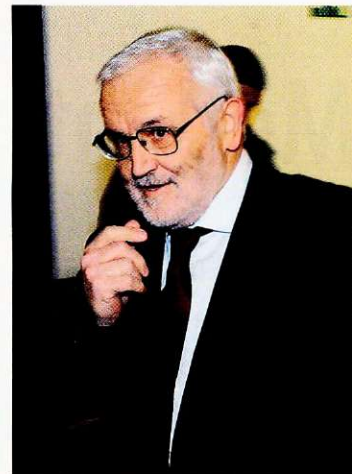

Zoran Janković

so začeli pogovore z direktorjem KD Group Matjažem Gantarjem, vendar niti ta nad kandidaturu ni navdušen (imel naj bi še več načrtov v gospodarstvu). Tako se zdi, da Zbor za Ljubljano sploh ne bo predlagal svojega kandidata.

K slednjemu naj bi pripomogla tudi odločitev SLS, ki je pretekli teden pohitela z uradno predstavitvijo svojega kandidata, še preden se je pomladnim strankam uspelo dogovoriti, ali bodo podprle skupnega kandidata ali ne. Predsednik stranke Janez Podobnik je ob predstavitvi kandidata Petra Volaska (državni podsekretar na Agenciji za raziskovalno dejavnost RS) sicer dejal, da še vedno obstaja možnost, da pomladniki podprejo skupnega kandidata, vendar pa je slišati, da je to čedalje manj verjetno. Slednje konec koncev dokazuje tudi podatek, naj bi v SDS, ki bi kot najmočnejša stranka pri dogovoru o skupnem kandidatu imela zagotovo največ besede, že iskali svojega kandidata. To naj bi bil nekdanji predsednik uprave Ljubljanske borze Draško Veselinovič, vendar slednji svoje pripravljenosti za kandidaturu do oddaje članka v tisk ni ne potrdil ne zavrnil.

Podobno kot Arhar? Ob vseh težavah, ki jih imajo stranke z izbiro kandidatov za ljubljanskega župana, bi lahko rekli, da ima največ možnosti za izvolitev Zoran Janković, vendar poznavalci političnega dogajanja opozarjajo, da njegova izvolitev vendarle ni tako samoumevna, kot bi lahko sklepali. Pri tem opozarjajo na t. i. Arharjev sindrom, ki smo mu bili priče pred predsedniškimi volitvami leta 2002. Takrat so volivci v začetnih javnomnenjskih anketah predsedniku uprave Vzajemne Francetu Arharju izkazovali precejšnjo naklonjenost, ko je šlo zares, pa mu je podpora naglo padla. Res je sicer, da je na padec v veliki meri vplivala kvazifaera z njegovo plačo, vendar so takrat poznavalci tudi ugotavljali, da je do preobrata prišlo zato, ker so volivci Arharja videli predvsem kot dobrega gospodarstvenika, ne pa tudi kot dobrega politika. Ali bi se to lahko zgodilo tudi Jankoviću, bomo seveda še videli, za zdaj pa vsekakor velja za enega resnejših kandidatov za županski stolček v Ljubljani. **D**

Mencinger verjetno ne bo kandidiral.

Janković je pokvaril načrte Simšičevi.

Draško Veselinovič ni rekel ne da ne ne.

Se bo Jankoviću zgodil sindrom Arhar?

Kdo so že znani in morebitni kandidati dveh največjih vladnih strank v mestnih občinah?

	SDS	NSi
Ljubljana	še ni znan	najverjetneje Mojca Kuclar Dolinar
Maribor	najverjetneje Gregor Pivec	najverjetneje podpora Pivcu
Koper	še ni znan	še ni znan
Celje	še ni znan	še ni znan
Nova Gorica	še ni znan	Tomaž Lisjak
Kranj	najverjetneje Irena Oman	Janez Jereb
Novo mesto	še ni znan	Franci Koncilija
Velenje	Franc Sever	še ni znan
Ptuj	Rajko Fajt	Peter Pribožič
S. Gradec	najverjetneje podpora Matjažu Zanoškiju	Stanislav Marhat
M. Sobota	Anton Štihec	še ni znan

Med integracijo in asimilacijo

Tekst in foto: Gašper Blažič

Letos je bila Draga mladih prvič organizirana v Tinjah na avstrijskem Koroškem. Potekala je od 14. do 16. julija, posvečena pa je bila vprašanju integracije v multikulturni družbi.

Draga mladih je forum, ki je nastal pred petnajstimi leti kot »podmladek« študijskih srečanj Draga na Opčinah pri Trstu. Letos je bila prvič organizirana na Koroškem, in sicer v Domu prosvete Sodalitas v Tinjah. Njeno letošnje geslo je »Vključi se – ne sključi se«, oblikovale pa so jo organizacije s Koroškega, Tržaškega in iz Slovenije. Drago mladih je s svojim nastopom odprl slovenski pisatelj iz Trsta Boris Pahor, udeležence pa sta pozdravila rektor prosvetnega doma Jože Kopeinig

in Daniel Sturm. Slovesnosti se je udeležila tudi slikarka Marta Jakopič Kunaver, katere slikarska dela so v času Drage mladih krasila dom v Tinjah, in vokalna skupina Vox, ki je zbrano občinstvo navdušila z izvrstnimi priredbami znanih skladb.

Integracija – quo vadis? Na prvi okrogli mizi z naslovom »Integracija – quo vadis?« so govorili teolog in slavist Peter Kovačič Peršin, psihologinja in predavateljica na FDV dr. Mirjana Nastran Ule ter profesor družbenih ved na

družbenih spremembah. Pri tem se je dotaknila tudi problema identitete in za primer narodnih manjšin navedla tezo, da ima manjšina vpliv na večino ter obratno. Prof. dr. Emidij Susič se je oprl na razlikovanje med integracijo in asimilacijo, ki sta si nasprotna pojma, čeprav ju danes marsikdo enači. V nasprotju z asimilacijo integracija poteka tedaj, ko se manjšina vključi v širši družbeni prostor, vendar ohrani svojo identiteto.

Narod in manjšine Na drugi okrogli mizi v nedeljo, 16. julija, sta kot gosta nastopila prof. dr. Miran Komac, ki na FDV predava varstvo narodnih manjšin, in Marco Gabriel iz Lige za človekove pravice na Dunaju. Dr. Komac je definiral pojme, kot so narod, narodnost in nacija, pri tem pa je zavzel stališče, da nacija obsega državno skupnost, v kateri so tako pripadniki večinskega naroda kot pripadniki narodnih manjšin. Različnost je v multikulturni družbi naravna danost in bogastvo možnosti – ko izgine en narod, pomeni to eno možnost manj za preživetje. Marco Gabriel se je v svojem nastopu dotaknil predvsem aktualnega dogajanja v Avstriji in opozoril na prepad med slovenskimi manjšinskimi organizacijami ter politične delitve, ki so v preteklosti pustile mnogokrat tudi negativen pečat, saj so mnogi veljali za odpadnike. Za ohranitev slovenstva je potrebno predvsem sožitje, ne pa getoizacija.

S tem pa se letošnja Draga mladih še ni končala, saj bo 2. septembra na Opčinah še ena okrogla miza, na kateri bodo o integraciji Slovenije v Evropi govorili nekdanji stalni predstavnik Slovenije v Organizaciji združenih narodov dr. Danilo Türk, predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka in avstrijski veleposlanik v Lju-

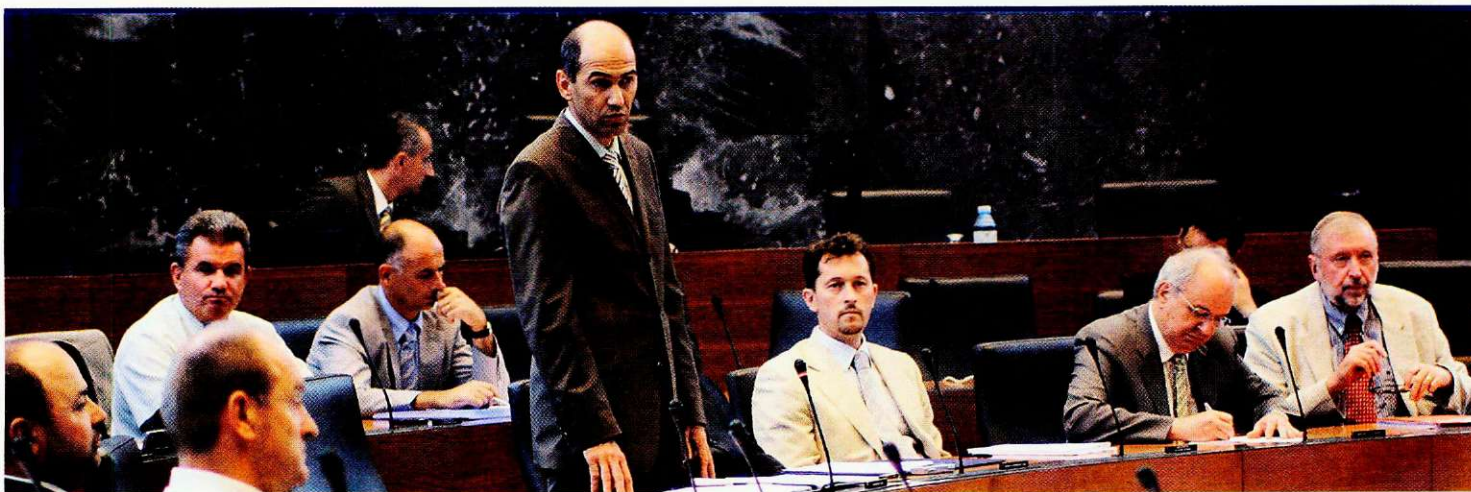

Prosvetni dom Sodalitas

tržaški univerzi dr. Emidij Susič. Peter Kovačič Peršin je v svojem nastopu izpostavil dejstvo, da v Evropi ni mogoča integracija, kakršna je v ZDA, kjer je dejansko en jezik, medtem ko so v Evropi narodni jeziki. To različnost bi morala Evropa ohraniti in braniti. Pri tem je opozoril na morebitne težave pri vključevanju Turčije v Evropsko unijo, ker gre za drugačen tip civilizacije, saj se Turčija vrača k pravovernemu islamu. Spomnil je tudi na vrednote, ki združujejo evropsko civilizacijo. Dr. Mirjana Nastran Ule se je osredinila na mlade kot posebno vrsto manjšine; zanjo je to kreativna manjšina, saj je bila v osemdesetih letih gonilna sila pri

Udeleženci Drage mladih

Premierjevi julijski odgovori

Gregor Drnovšek, foto: Bor Slana

Predsednik vlade Janez Janša je s krajšim zamikom odgovarjal na vprašanja poslancev državnega zbora. Namesto v ponedeljek je poslancem odgovarjal v četrtek, razlog pa je bil njegov uradni obisk v ZDA.

Na vprašanje Milana M. Cvikla iz LDS o tem, kako ocenjuje sodelovanje vlade z nadzornimi institucijami, je Janša odgovoril, da te razmeroma dobro delujejo. Sedanjo opozicijo pa je ob Cviklovem pričakovanem nezadovoljstvu z odgovorom spomnil, da ji je vlada ponudila sodelovanje v nadzornih organih KAD in SOD, o čemer je prejšnja opozicija lahko le sanjala. Janša se je odzval tudi na zaplete glede novele zakona o reviziji postopkov javnega naročanja in je Cviklu odvrnil, da so sami povzročili blokado, ki konkretno vpliva na življenje ljudi. Saša Pečeta iz SNS je zanimala izvedba privatizacije lastništva KAD, ki ga je sam označil z besedami »največji rop zoper državljane in državljanke«. V odgovoru je premier za letos napovedal postopno privatizacijo NKBM in Telekom Slovenije, v dveh mesecih pa bo vlada odločala tudi o preoblikovanju KAD in SOD v portfeljska naložbenika. Država s svojimi deleži v bankah, zavarovalnici, elektroenergetiki in podjetjih, kot je npr. Telekom, ohranja četrtinski delež plus delnico, ki omogoča vpliv na strateške odločitve, ne daje pa možnosti vplivanja na poslovanje teh podjetij.

Irak in pokrajine Aurelio Juri iz SD je premierja vprašal po počutju in

delovnih funkcijah slovenskih vojakov v Iraku. Zanimala ga je tudi njihova varnost na tem območju. Janša je dejal, da štirje inštruktorji delujejo v skladu s programom. Delujejo v dobro zavarovani bazi, kjer doslej še ni bilo nobene žrtve. Njegovo mnenje je tudi, da bi bila ta čas najslabša rešitev, da bi se mednarodna skupnost iz Iraka umaknila. Iz vrst koalicijskih strank je vprašanje na premierja naslovil Jakob Presčnik iz SLS. Zanimalo ga je, kdaj bo vlada sprejela zakonodajo o pokrajinah in kakšne pristojnosti ter finančne vire bodo slednje imele. Vlada bo na podlagi ustavnih sprememb pripravila štiri zakone (o pokrajinah, o financiranju pokrajin, o oblikovanju pokrajin in o volitvah v pokrajinske organe), celoten sveženj pa bo v državni zbor poslala do konca letošnjega leta. Janša pričakuje, da bodo zakoni sprejeti do sredine prihodnjega leta. Temeljno izhodišče bo decentralizacija, pri prenašanju pristojnosti in finančnih virov pa bo vlada zasledovala načelo subsidiarnosti. Konstituiranje pokrajin bi tako lahko sklenili z rokom prihodnjih državnoborskih volitev, tako da bi hkrati z njimi jeseni leta 2008 izpeljali tudi volitve v pokrajinske organe.

Obstrukcija DeSUS Poslanci in poslanke DZ so na zadnjem za-

sedanju pred počitnicami obravnavali še vrsto novel in predlogov zakonov. Tako so med drugim obravnavali in sprejeli novelo zakona o dodatni koncesijski dajlatvi od prejemkov, izplačanih za občasna in začasna dela študentov in dijakov. S to novelo želi vlada poenostaviti zbiranje denarja in izboljšati nadzor nad denarnimi transakcijami. Zakonu je nasprotovala celotna opozicija, medtem ko se DeSUS do njega ni opredelil. Zakon pa je bil na koncu s 47 glasovi za vendarle potrjen. Poslanci so na visokošolskem področju sprejeli novelo zakona o državnem poroštvu za obveznosti Univerz v Ljubljani in Mariboru ter tudi ŠOS za posojila, najeta za sofinanciranje razširitve in posodobitve postdoktorskih pogojev in tehnološke opremljenosti ter prenovo študentskih bivalnih zmogljivosti. Poslancem pa ni uspelo opraviti tretje obravnave zakona o verski svobodi, ker je poleg opozicijskih strank obravnavo obstruiral tudi DeSUS in je bil DZ zato nesklepčen.

Poslanci so s 73 glasovi za in nobenim proti odobrili novo državno poroštvo za obveznosti DARS za najeta posojila in izdane obveznice. DARS se bo zadolžil zato, da bi rekonstruiral nekatera obstoječa posojila, vendar največ do višine 691,8 milijona evrov. Obstoječe

obveznosti bo reprogramiral s spremembo ročnosti ali drugih posojilnih pogojev ali pa se bo za poplačilo obveznosti zadolžil pod ugodnejšimi pogoji. **D**

ANKETA

Je Zoran Janković primeren za župana Ljubljane?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

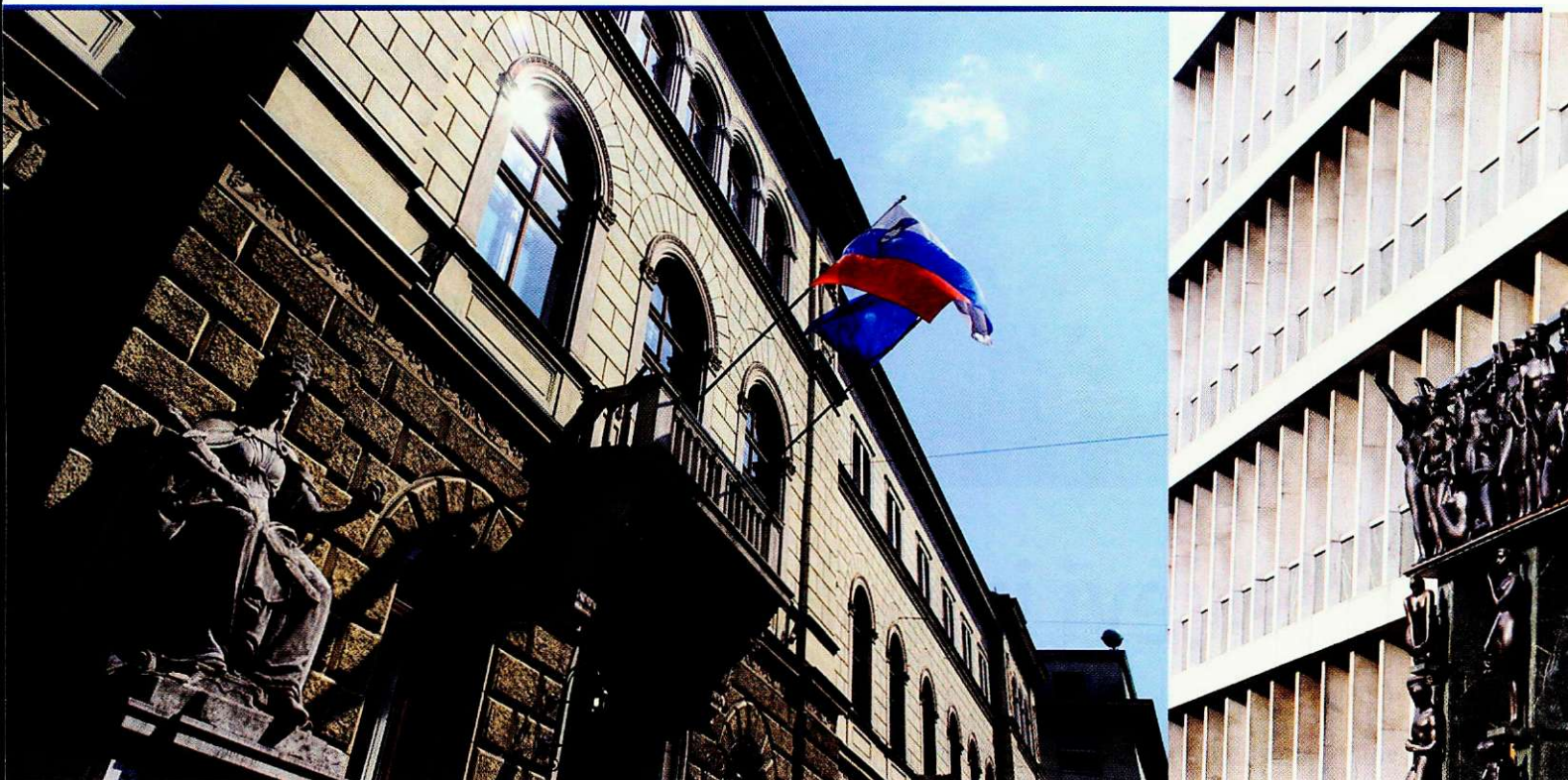
Kje boste letos dopustovali?

HR	71,0
SLO	17,4
drugje	11,6

% 0 25 50 75 100

Glasovalo: 172

DEMOKRACIJA spletna

Manj privilegijev za funkcionarje

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Slovenija naj bi v prihodnje dobila zakon, ki bi sistemsko uredil pravice in obveznosti funkcionarjev med mandatom in po prenehanju funkcije.

Besedilo predloga zakona je ministrstvo za javno upravo objavilo na spletnih straneh, sledil pa naj bi še posvet s poslanskimi skupinami. Po besedah ministra za javno upravo Gregorja Viranta naj bi usklajevanje potekalo še jeseni, kar pomeni, da bo zakon o funkcionarjih očitno trd oreh, in to ne samo zaradi opozicije, ki je do zakonskega predloga precej kritična, ampak tudi zaradi koalicijskega usklajevanja. Virant poudarja, da si mora državni zbor vzeti dovolj časa za premislek, izrazil pa je tudi prepričanje, da bo sprejet moderen zakon, ki bo funkcionarške pravice urejal v skladu s splošnim gospodarskim stanjem v državi, zagotovil proračunske prihranke in preprečil zlorabe.

Zmanjševanje izdatkov Kot je zapisano v uvodu delovnega gradiva, ki ga je objavilo ministrstvo, zakonski predlog sistemsko ureja

področje funkcionarjev v Sloveniji, in sicer tako, da določa njihove pravice glede plače oziroma plačila za opravljanje funkcije ter druga nadomestila in prejemke, kar velja tako za nepoklicne kot poklicne funkcionarje. Zakonski predlog ureja tudi status oz. pravice funkcionarjev po prenehanju funkcije, to je predvsem prejemanje nadomestila plače. Kopja naj bi se najbolj lomila pri statusu funkcionarjev po prene-

hanju funkcije, saj naj bi predlog zakona omejil dosedanje pravice (nekdanjih) funkcionarjev, med drugim predsednika države in poslancev po izteku mandata. Sodeč po napovedih Janeza Drnovška, češ da ne bo več kandidiral za predsednika države, bomo namreč naslednje leto dobili (še enega) nekdanjega predsednika države. Z iztekom Drnovškovega mandata naj bi se tako močno povečali proračunski izdatki,

namenjeni nekdanjemu predsedniku države.

Novi zakon naj bi tudi na splošno zmanjšal omenjene izdatke in izdatke za nadomestila plač. Po do zdaj znanih podatkih naj bi država za nadomestila plač v letu 2005 plačala kar 590 milijonov tolarjev, po novi ureditvi pa bi se ta znesek zmanjšal vsaj za polovico, saj bi doba prejetja nadomestila odslej trajala šest mesecev in ne več eno leto, kot je bilo urejeno doslej. Poleg tega naj bi bilo nadomestilo v višini 80 odstotkov plače, ki jo je funkcionar prejel v zadnjem mesecu opravljanja funkcije. S tem bi država prihranila dodatnih 120 milijonov tolarjev proračunskih sredstev.

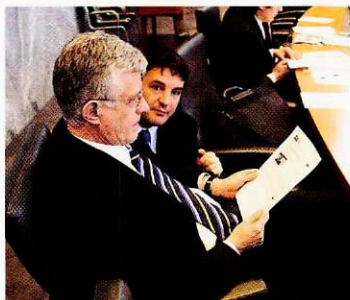
Za večjo kakovost kadrov Kot je navedeno v obrazložitvi, je glavni razlog za novi zakon dejstvo, da je bil stari zakon o funkcionarjih v državnih organih sprejet leta 1990, še v času stare republiške ustave. Stari zakon naj ne bi več ustrezal potrebam, poleg tega se je medtem spremenil pravni red (nova ustava). V preteklosti so področja funkcionarjev urejali posebni

Minister za javno upravo Gregor Virant

Milan Kučan

Pavel Gantar, poslanec LDS

(parcialni) zakoni, ki so urejali status vsake vrste funkcionarjev posebej. Med razlogi za novi zakon pa je tudi reforma lokalne samouprave v letu 1994, ko je status lokalnih funkcionarjev poleg obstoječega zakona o funkcionarjih urejala zakonodaja s področja lokalne samouprave. V preteklosti sta bila sprejeta tudi zakona o plačah v javnem sektorju in o javnih uslužbencih. Vsekakor je glavni razlog dejstvo, da dosedanja zakonodaja ni celovito reševala tega problema, zakonske luknje pa so poleg tega dopuščale zlorabe, ker ni bilo mogoče učinkovito izvajati nadzora nad funkcionarji, ki so po izteku funkcije prejeli nadomestilo. Le-to je namenjeno tistim funkcionarjem, ki po preteku mandata niso dobili zaposlitve. Vsak funkcionar bi moral po prenehanju funkcije aktivno iskati zaposlitev, če se ni mogel vrniti na svoje prejšnje delovno mesto. Novi za-

kon naj bi odpravil neupravičene privilegije, ki predstavljajo veliko in predvsem nesorazmerno obremenitev javnih sredstev. Zakon naj bi pri tem omogočal tudi avtonomijo lokalnih skupnosti pri določanju plač oz. prejemkov lokalnih funkcionarjev z natančno navedbo pravic in dolžnosti pa naj bi se izboljšala kakovost vodilnih kadrov.

Pavšalno nadomestilo? Med poglavitnimi načeli zakona velja omeniti določilo, da se celoten mandat funkcionarja šteje v delovno dobo, funkcionar pa je upravičen do plače in nadomestil, kakor določa zakon. Višino plače v tem primeru določa zakon o javnih uslužbencih. Podobno ureja tudi status nepoklicnih funkcionarjev, ki pa ne bodo več prejeli plače, temveč le

plačilo za opravljanje funkcije. To pomeni, da bodo morali razmerje do svojega delodajalca oz. opravljanje svojega poklica urejati samostojno. Podrobnejša določila v zvezi s pravicami, kot so pravica do uporabe službenega avtomobila, pravica do usposabljanja in pravica do rednega ali izrednega letnega dopusta, pa bodo morali z akti določiti ustrezni organi. Pri poslancih državnega zbora naj bi bila pomembna novost upravičenost do pavšalnega zneska, ki naj bi nadomestil dosedanje poslanske privilegije v zvezi z uporabo službenega mobilnega telefona, parkirnega mesta in stanovanja. S tem naj bi se službe državnega zbora administrativno razbremenile, poleg tega bi takšna ureditev pomenila tudi nekaj prihranka pri proračunskih izdatkih.

Razhajanja tudi v koaliciji? Glede na to, da se zakon nanaša tudi na poslance, se mnenja o predlogu zakona precej razhajajo tudi v koaliciji. V NSi menijo, da se z drastičnim omejevanjem socialne varnosti funkcionarjem katere koli veje oblasti omejuje tudi avtonomnost delovanja, medtem ko SDS in SLS še nista sporočili svojega mnenja. Svoje mnenje pa je že oblikovala poslanska skupina LDS. Predlog zakona je označila za »volivcem všečen«, vendar naj bi zakon prinesel negativne posledice, saj bi tisti, ki bi odšli iz politike, nenadoma pristali v negotovem položaju, kar naj bi dolgoročno vplivalo na to, da se tisti, ki bi bili sicer bili dobri v politiki, ne bodo odločali za politično kariero, saj naj bi takšna odločitev prinašala prevelika tveganja, je dejal Pavel Gantar. V SD pa niso najbolj navdušeni nad dejstvom, da je bil predlog

zakona objavljen javno, ne da bi se minister Virant prej posvetoval s poslanskimi skupinami. Po mnenju Mirana Potrča naj bi s tem izsiljeval predvsem koalicijske stranke, s katerimi naj se ne bi bil posvetoval. Najbolj kritični do zakonskega predloga so v SNS, kjer menijo, da gre za poskus populizma in nabiranja političnih točk pred jesenskimi lokalnimi volitvami, na koncu pa »iz tega ne bo nič«. Po mnenju Saša Pečeta naj bi minister Virant z omenjenim zakonskim predlogom želel samo preusmeriti pozornost od rezultatov svojega dosedanjega dela, saj so bili tako rekoč vsi njegovi dosedanja projekti podvrženi presoji ustavnega sodišča.

Kaj pa predsednik države? Kot je bilo omenjeno v uvodu, zakon ureja tudi status predsednika države po izteku mandata. Tako bo novi zakon najverjetneje že uredil status sedanjega predsednika države Janeza Drnovška, vprašanje pa je, kako bo vplival na status prejšnjega predsednika države Milana Kučana, potem ko mu je leta 2002 tedanja vladajoča koalicija naredila veliko uslugo z uzakonitvijo privilegijev, čeprav se je v času predsedniškega mandata volivcem kazal kot skromen predsednik, ki se vozi z golfom in se udeležuje ljudskih vesellic. Glede na sedanjo politično držo predsednika države Drnovška pa ne bi bilo presenečenje, če bi mu privilegije odrekla tudi opozicija, zlasti LDS, saj je Drnovšek pred časom dokončno zapustil stranko. Vsekakor bo sprejetje zakona o funkcionarjih odvisno predvsem od političnih interesov (zakon ureja tudi status poslancev!) in ne toliko od želje po novi ureditvi statusa funkcionarjev. **D**

Poslanci DZ naj bi dobivali pavšalna nadomestila.

SNS ne verjame v učinkovitost zakona.

Plače v javnem sektorju

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Plače v javnem sektorju so bistveno višje kot v gospodarstvu. Vlada nekatere stvari ureja, zatika pa se pri socialnih partnerjih oziroma sindikatih. Cokla je tudi ustavno sodišče, ki je zadržalo izvedbo urejanja plačnega sistema.

Vlada poleg kadrovskih načrtov ureja tudi plače v javnem sektorju. Medtem ko se plače vseh zaposlenih ustavljajo pri sindikalnih voditeljih oziroma socialnih partnerjih, o njih odloča tudi sodišče, je vlada že uredila spremembe pri plačah direktorjev, pretekli teden pa še plače njihovih pomočnikov. Ti se po novem uvrščajo najmanj pet plačnih razredov nižje kot direktorji, za vse navedene pa velja, da se bodo njihove osnovne plače postopoma zniževale do 1. januarja 2010. V začetku julija je vlada sprejela tudi uredbo, s katero je določila uvrstitve delovnih mest dekanov in direktorjev članic univerze oz. drugih članic univerze ter delovnih mest dekanov oz. direktorjev samostojnih visokošolskih zavodov in tajnikov samostojnih visokošolskih zavodov v plačne razrede, za kar je pristojen resorni minister, in to brez poprejšnjega predloga rektorja univerze ozi-

roma organa upravljanja samostojnega visokošolskega zavoda. Sprememba tudi pomeni, da višji obseg sredstev za delovno uspešnost direktorjev ne posega v obseg sredstev za delovno uspešnost javnih uslužbencev, sredstva pa zagotovi financer oz. ustanovitelj.

Plače 'občinarjev' Glede na to, da je v praksi v nekaterih primerih prišlo do napačne interpretacije glede določitve višine dodatka za znanstveni naziv, če ima posameznik več znanstvenih nazivov, je vlada določila, da se dodatki za znanstveni naziv ne seštevajo. Sprememba kriterijev je posledica primerjave kriterijev, ki veljajo za uvrstitev delovnih mest direktorjev občinskih uprav v plačne razrede. Tako se tudi za načelnike upravnih enot določi samo en kriterij, in sicer število prebivalcev/potencialnih uporabnikov storitev. Že sedaj ima ta kriterij

Janez Čebulj

Aleš Zalar

odločilen vpliv na uvrstitev v plačni razred načelnikov, saj je izražena vrednost tega kriterija kar 60-odstotna, medtem ko znaša vrednost drugih treh kriterijev skupaj (število sistemiziranih delovnih mest, obseg finančnih sredstev, obseg koordinacije glede na število lokalnih skupnosti) 40 odstotkov. Znotraj kriterija »število prebivalcev/potencialnih uporabnikov storitev« se določijo

drugačne vrednosti razponov, in sicer tako, da bi bilo vzpostavljeno jasno razlikovanje med majhnimi upravnimi enotami, kjer je število potencialnih uporabnikov storitev do 15.000, srednje velikimi upravnimi enotami, kjer število potencialnih uporabnikov storitev ne presega 55.000 in t. i. regijskimi upravnimi enotami z več kot 55.000 potencialnimi uporabniki storitev. Predlagane spremembe

Plače v javnih ustanovah so bistveno višje od plač v gospodarstvu.

pomenijo povečanje za en plačni razred (z 48. na 49.) pri enajstih načelnikih upravnih enot.

Predstavniki v tujini Vlada je uredila tudi plače in druge prejemke rezidenčnih projektnih svetovalcev, ki sodelujejo v projektu tesnega medinstitucionalnega sodelovanja, ki se financira iz sredstev EU. Ti bodo za čas napotitve na delo v državo prejemnico pomoči upravičeni do plače in drugih prejemkov v skladu s pravi EU. Tako bodo prejemali plače,

Lepo je biti v naši domovini zaposlen v javnem sektorju.

kot so jih imeli pred odhodom v tujino, dnevnice, dnevne dodatke, dodatke za šolanje otrok, imeli povrnjene potne in selitvene stroške ob nastopu in prenehanju dela v tujini. Pripadajo jim še številni drugi zakonski dodatki. Skratka, pravila so jasna, dejstvo pa je, da je za tiste javne uslužbenke, ki delajo za Slovenijo v tujini, gmotno dobro poskrbljeno.

Javni sektor Pogledali smo tudi, kakšne plače si izplačujejo v pravnih osebah (ustanovah in podobno) v javnem sektorju. Tudi te plače gredo v breme davkoplačevalcev. Podatke objavljamo v tabeli 2. Ugotovimo lahko, da znaša povprečna plača 362.645 tolarjev, v teh organizacijah in ustanovah pa je zaposlenih 153.280 oseb. Od tega je maja letos po tako imenovanih individualnih pogodbah plačo prejelo 3.291 oseb, v povprečju so mesečno prejeli 740.728 tolarjev brutoplače. Z grafa, ki ga objavljamo, je razvidno, da so plače v javnem sektorju bistveno višje od plač v zasebnem sektorju.

Virant pisal sodišču Za konec spomnimo, da je Gregor Virant, minister za javno upravo, na predsednika Ustavnega sodišča RS Janeza Čebulja konec junija naslovil pismo, v katerem je zapisal, naj ustavno sodišče prekliče zadržanje tistega dela zakona o plačah v javnem sektorju, ki se nanaša na plače županov. Po ministrovem mnenju ni razloga, da bi začasno zadržanje izvajanja nove ureditve funkcionarskih plač zajemalo tudi tiste kategorije funkcionarjev, za katere nova ureditev ni sporna. Spomnimo, da je pobudo za začasno zadržanje izvajanja nekaterih določb zakona o sistemu plač v javnem sektorju in sodniški službi ter odloka o plačah funkcionarjev, kolikor se nanašajo na obračunavanje in izplačevanje plač funkcionarjem po 1. marcu, vložil Aleš Zalar, nekdanji predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani. Ustavno sodišče je pobudo sprejelo in s tem zadržalo ureditev plač vseh funkcionarjev, tudi tistih zunaj pravosodja. Virant je zapisal, da iz obrazložitve sklepa ustavnega sodišča izhaja, da se je slednje pri odločitvi za začasno zadržanje odločilo samo ob presoji

Izplačane plače pri pravnih osebah javnega sektorja v letu 2006

LETO 2006	SKUPAJ			IZPLAČANE PLAČE ZAPOSLENIH PO KOLEKTIVNIH POGODBAH			IZPLAČANE PLAČE ZAPOSLENIH, ZA KATERE KOLEKTIVNE POGODBE NE VELJAJO		
	Število zaposlenih	Izplačane plače (v mio SIT)	Povprečna izplačana plača (v SIT)	Število zaposlenih	Izplačane plače (v mio SIT)	Povprečna izplačana plača (v SIT)	Število zaposlenih	Izplačane plače (v mio SIT)	Povprečna izplačana plača (v SIT)
	1 (4+7)	2 (6+8)	3 (2:1)	4	5	6 (5:4)	7	8	9 (8:7)
Januar	151.748	53.227	350.762	148.593	50.917	342.662	3.155	2.310	732.276
Februar	152.062	53.241	350.125	148.908	50.928	342.012	3.154	2.312	733.163
Marec	151.873	53.298	350.937	148.604	50.880	342.389	3.268	2.417	739.583
April	152.590	53.622	351.413	149.308	51.209	342.972	3.282	2.414	735.472
Maj	153.280	54.054	352.645	149.989	51.615	344.129	3.291	2.438	740.728
Junij									
Julij									
Avgust									
September									
Oktober									
November									
December									

Podatki kažejo, da je bilo pri pravnih osebah zaposlenih 478.296 oseb, mesečno pa so prejemale po 274.377 tolarjev brutoplače.

Vir: Ajpes

Izplačane plače pri pravnih osebah (brez javnega sektorja) v letu 2006

LETO 2006	SKUPAJ			IZPLAČANE PLAČE ZAPOSLENIH PO KOLEKTIVNIH POGODBAH				IZPLAČANE PLAČE ZAPOSLENIH, ZA KATERE KOLEKTIVNE POGODBE NE VELJAJO		
	Število zaposlenih	Izplačane plače (v mio SIT)	Povprečna izplačana plača (v SIT)	Število zaposlenih		Izplačane plače (v mio SIT)	Povprečna izplačana plača (v SIT)	Število zaposlenih	Izplačane plače (v mio SIT)	Povprečna izplačana plača (v SIT)
				Skupaj	Z minimalno plačo					
	1 (4+8)	2 (6+9)	3 (2:1)	4	5	6	7 (6:4)	8	9	10 (9:8)
Januar	467.394	125.662	268.857	446.306	16.680	109.892	246.225	21.088	15.771	747.851
Februar	470.043	123.606	262.967	448.989	19.666	108.179	240.939	21.054	15.426	732.715
Marec	472.280	129.208	273.601	451.212	16.241	112.791	249.973	21.038	16.417	780.366
April	475.186	126.808	266.861	455.592	19.872	111.417	244.554	21.080	15.731	746.246
Maj	478.296	131.234	274.377	457.043	15.858	115.138	251.919	21.253	16.096	757.340
Junij										
Julij										
Avгust										
September										
Oktober										
November										
December										

Podatki kažejo, da je v raznih ustanovah, t. i. pravnih osebah v javnem sektorju, zaposlenih 153.280 oseb, ki mesečno prejmejo po 382.645 tolarjev brutoplače. Večina tega denarja gre v breme davkoplačevalcev.

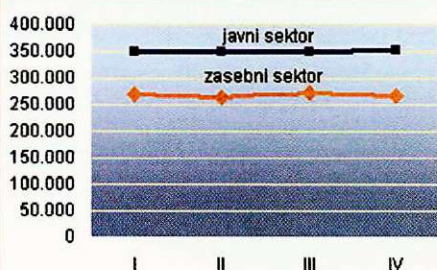
Vir: Ajpes

argumentov, ki se nanašajo na sodnike. Ustavno sodišče je funkcionarje drugih vej oblasti s sklepom o začasnem zadržanju postavilo v enak položaj kot sodnike ne glede na to, da navedeni razlogi za začasno zadržanje za druge kategorije funkcionarjev sploh ne pridejo v poštev in da funkcionarji drugih vej oblasti niso sprožili postopkov

za presojo ustavnosti novega plačnega sistema v javnem sektorju. Virant opozarja, da so odložene tudi pozitivne finančne posledice (prihranki), ki bi jih za državni proračun prinesla uveljavitev novega sistema zaradi znižanja plač vseh (nepravosodnih) funkcionarjev na državni ravni. Ureditev plač za funkcionarje v reformi plačnega

sistema javnega sektorja pa predstavlja tudi pomemben temelj in orientacijo za ureditev plač javnih uslužbenec. Glede na pozitiven razvoj socialnega dialoga – parafiranje dogovora o splošnem usklajevanju plač in finančnem okviru za odpravo plačnih nesorazmerij v letih 2007–2009 – bi bilo po ministrovih navedbah primerno, da se nesporni del ureditve funkcionarskih plač uveljavi takoj. Minister na koncu ustavnemu sodišču predlaga, da o pobudi za presojo ustavnosti odloči še v juliju oziroma v tem času prekliče sklep o začasnem zadržanju izvajanja določb zakona o sistemu plač v javnem sektorju in odloka o plačah funkcionarjev v delu, ki se ne nanaša na sodnike, državne tožilce in državne pravobranilce. Do oddaje članka v tisk se sodišče na to pobudo ni odzvalo. **D**

Povprečno izplačane plače v javnem in zasebnem sektorju

Z grafa je razvidno, da so plače v javnem sektorju bistveno višje kot v zasebnem.

Vir: Ajpes

Kadrovanje v javni upravi

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

V ožjem delu državne uprave, kjer je bilo konec leta 2005 zaposlenih 27.452 oseb ali 248 manj kot leto prej, se bo število zaposlenih do 1. julija 2008 znižalo za 3 odstotke. Prosta delovna mesta bodo najprej zapolnili s premestitvami.

Zadnjega dne v letu 2005 je bilo v organih državne uprave zaposlenih 27.155 oseb, če upoštevamo še nadomeščanja, pa 27.452 javnih uslužbencev, poleg tega je bilo v Slovenski vojski zaposlenih 7.313 oseb. Leto prej, 31. 12. 2004, je bilo zaposlenih 27.700 oseb, od tega v Slovenski vojski 6.940. V letu 2005 se je število javnih uslužbencev v organih državne uprave zmanjšalo za 248, v Slovenski vojski pa se je povečalo za 373, kar je 0,36-odstotno povečanje. Skupno je to 125 javnih uslužbencev več. Število zaposlenih obsega javne uslužbence, ki imajo sklenjeno delovno razmerje za določen ali nedoločen čas, polni ali delni delovni čas, ki delajo ali pa so odsotni zaradi porodniške ali daljše bolniške odsotnosti, kakor tudi tisti, ki jih nadomeščajo. Slednjih je bilo decembra 2004

130, decembra 2005 pa 297, torej 167 več (podrobneje na strani 10). Javni uslužbenci, ki nadomeščajo odsotne, katerih plače se refundirajo, so na ta način šteti dvakrat: na istem delovnem mestu za eno plačo štejem dve zaposlitvi. Če izvezemo nadomeščanja odsotnih javnih uslužbencev, katerih plače se refundirajo, se je število zaposlenih aktivnih javnih uslužbencev v letu 2005 glede na leto

2004 znižalo za 42; v organih državne uprave se je število znižalo za 415, v Slovenski vojski pa zvišalo za 373. Upoštevajoč tudi zaposlene, ki se ne financirajo iz državnega proračuna, ampak iz evropskih in drugih sredstev, kot so strukturni in kohezijski skladi, schengenski vir, javna dela in drugo, je bilo v organih državne uprave 31. 12. 2005 zaposlenih 34.975, leto poprej pa 34.823 javnih usluž-

bencev. Število vseh zaposlenih v vseh organih državne uprave, ki se financirajo iz proračuna in iz drugih sredstev, vključno z nadomeščanji, se je povečalo za 152.

Za tri odstotke manj V začetku junija je vlada določila skupni in kadrovski načrt organov državne uprave za leto 2008 in spremembo za leti 2006 in 2007 ter sprejela zbirni kadrovski načrt oseb

Število zaposlenih v javni upravi

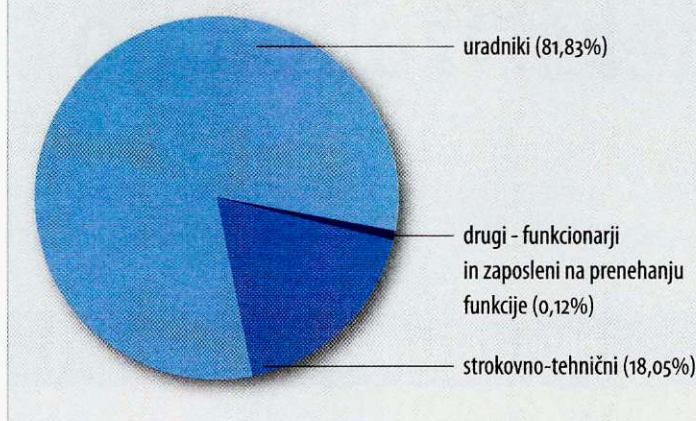
Organi	Število zaposlenih 31.12.2004	Število zaposlenih 31.12.2005	Razlika	Razmerje 2005/2004
V organih državne uprave (brez Slovenske vojske)	27.700	27.452	-248	0,99
V Slovenski vojski	6.940	7.313	373	1,05
Skupaj	34.640	34.765	125	1,00

Vir: Ministrstvo za javno upravo

javnega prava, seznanila pa se je tudi s kadrovskim poročilom za leto 2005. Po kadrovskem načrtu naj bi se v civilnem delu organov državne uprave število zaposlenih do 1. 7. 2008 znižalo za 3 odstotke glede na 31. 12. 2004. Skupni kadrovski načrt upošteva vse zaposlitve, ki se financirajo iz državnega proračuna, ne glede na to, ali javni uslužbenci delajo polni ali delni delovni čas, ali so zaposleni za nedoločen ali določen čas, ne upošteva pa nadomeščanj javnih uslužbencev, katerih stroški dela se organu povrnejo (nadomeščanja porodnic in bolniške odsotnosti nad 30 dni). Glede na to, da je delodajalec javnih uslužbencev v državnih organih Republika Slovenija in bi morebitni postopki ugotavljanja presežnih delavcev lahko imeli negativne posledice, predvsem finančne in pravne, je vlada naložila organom državne uprave, da poskušajo prosta delovna mesta zasesti s premeščitvami javnih uslužbencev, šele nato z internim ali javnim razpisom.

Leto premikov Na področju državnih služb je bilo leto 2005 leto večjih organizacijskih premikov, ki so potekali skladno s spremembami zakona o državni upravi. Ustanovljeni sta bili novi ministrstva, in sicer za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter za javno upravo, v katerega so se vključile tri vladne službe. Odpravljen pa je bilo ministrstvo za informacijsko družbo. Skladno s tem so se tudi delovna področja skupaj z zaposlenimi prenašala iz enega ministrstva v drugega. Do večjih premikov je prišlo med vladnimi službami, kar je povzročilo, da se je v vladnih službah število javnih uslužbencev zmanjšalo za 209. Med vladnimi službami so bili odpravljeni: Center vlade RS za informatiko z 91 zaposlenimi, Kadrovska služba vlade RS s 35 zaposlenimi in Servis skupnih služb vlade RS s 111 zaposlenimi. Njihova delovna področja so se skupaj z zaposlenimi vključila v novoustanovljeno ministrstvo za javno upravo. Kot vladna služba se je organiziral Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu z 8 zaposlenimi, ki je bil pred tem organ v sestavi ministrstva za zu-

Struktura zaposlenih po vrsti delovnega mesta

nanje zadeve. V Službo vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko se je z ministrstva za notranje zadeve prenesla dejavnost službe za lokalno samoupravo skupaj z 10 zaposlenimi.

Premiki znotraj Na novoustanovljeno ministrstvo za javno upravo se je poleg omenjenih treh vladnih služb z 236 zaposlenimi prenesel tudi direktorat za javno upravo z ministrstva za notranje zadeve s 64 zaposlenimi, tako da je na dan 31. 12. 2004 štel 295 zaposlenih. Na novoustanovljeno ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je prešlo 67 zaposlenih iz upravnega dela ministrstva za šolstvo, znanost in šport in 65 zaposlenih iz Urada RS za meroslovje, 28 zaposlenih je prešlo iz upravnega dela odpravljenega ministrstva za informacijsko družbo, 10 javnih uslužbencev je prišlo z ministrstva za gospodarstvo. Z ministrstva za šolstvo, znanost in šport, ki se je preoblikovalo v ministrstvo za šolstvo in šport, je skupaj z nalogami na ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo prešlo 132 javnih uslužbencev ($65+67=132$), 10 pa jih je prišlo iz različnih drugih organov. Število zaposlenih se je na ministrstvu za gospodarstvo povečalo za 74: z ministrstva za informacijsko družbo je prišlo 18 javnih uslužbencev, z ministrstva za okolje in prostor 65, deset pa jih je prešlo na novoustanovljeno ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Na ministrstvu za okolje in prostor se je zaradi reorganizacije število zaposlenih zmanjšalo za 55: na ministrstvo za

gospodarstvo je z nalogami prešlo 65 javnih uslužbencev, prišlo pa je 5 javnih uslužbencev iz upravnih enot in 5 z ministrstva za obrambo. V upravnem delu ministrstva za notranje zadeve se je število zaposlenih zmanjšalo za 70: na ministrstvo za javno upravo je prešel direktorat za javno upravo s 64 zaposlenimi, v SVLR pa služba za lokalno samoupravo z 12 zaposlenimi. Omenjene organizacijske spremembe upoštevajo le prehode med organi državne uprave, tako da v skupnem seštevku ne pomenijo spremembe števila zaposlenih na dan 31. 12. 2004, ko je bilo 34.640 javnih uslužbencev. Poleg organizacijskih sprememb, ki so jih doživeli organi državne uprave, se jih je med letom nekaj zaposlilo tudi na novo, tako da se je število zaposlenih povečalo skupaj za 125.

Največje povečanje Najbolj se je število zaposlenih povečalo na

Gregor Virant

ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in sicer za 49, zaradi prilagajanja evropskim standardom in zakonodaji. Na ministrstvu za pravosodje se je zvišalo število zaposlenih za 26. V tem številu je zajetih tudi 14 javnih uslužbencev z odpravljenega Druženega pravobranilstva Republike Slovenije. Poleg tega je bila potrebna okrepitev službe za varnost v kazensko-poboljševalnih domovih v Upravi RS za izvrševanje kazenskih sankcij. na ministrstvu za promet, predvsem na področju letalstva, se je število zaposlenih povečalo za 23. Na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve se je število zaposlenih povečalo za 22, večinoma zaradi možnosti črpanja evropskih sredstev.

Manj zaposlenih Število zaposlenih pa se je zmanjšalo na upravnih enotah za 18, v upravnem delu ministrstva za obrambo za 11, na ministrstvu za šolstvo in šport za 10, ministrstvu za zdravje za 9, ministrstvu za javno upravo za 9 in ministrstvu za okolje in prostor za 6. V policiji, ki je organ v sestavi ministrstva za notranje zadeve, se je število zaposlenih znižalo za kar 348. Razlogi so upokojitve in kadrovanje večje skupine kandidatov za schengensko mejo v zadnjem delu leta 2005, katerih stroške usposabljanja zagotavlja Evropska unija in se zaradi tega ne upoštevajo v številu zaposlenih v organih državne uprave. Najbolj, za 343, se je povečalo število zaposlenih na ministrstvu za obrambo. Razlog je v dolgoročno zastavljenem programu vzpostavitve profesionalne vojske in prilagoditvi zahtevam Nata.

Funkcionarji Dne 31. 12. 2005 je bilo 40 funkcionarjev, 31. 12. 2004 pa jih je bilo 36. V decembru 2004 je bilo imenovanih 18 državnih sekretarjev, v začetku leta 2005 pa so bili imenovani še preostali trije. Decembra 2005 je bil izvoljen minister brez resorja, pristojen za področje razvoja Republike Slovenije. S tem se je število članov vlade povečalo s 17 na 18. Med funkcionarji se je delež žensk zmanjšal za 1,7 odstotka, čeprav se njihovo število ni spremenilo. **D**

Borzni indeksi izgublajo tla

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Severna Koreja, Libanon, Izrael, Iran so krizna žarišča, ki so v zadnjem tednu obtežila svetovne borzne indekse. Čeprav je še pred kakim tednom kazalo, da se bodo indeksi umirili, smo znova priče nižanju tečajev.

PORTFELJ 8 DELNIC NA DAN 14.07.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 14.7.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	42.3	-0.52	993,404
2 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	2.02	-48.07	519,410
3 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
4 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	89.59	-7.52	898,183
5 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	149497.28	4.54	1,494,973
6 Sanofi-Aventis	Francija	PAR	EUR	82	76.15	75.6	-0.72	1,485,576
7 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	10633	3.875	4.15	7.01	1,070,961
8 Bayer	Nemčija	GER	EUR	116	35.94	35.93	-0.03	998,791

Denar v SIT 2,912,364 • Skupaj 10,630,316

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 14.07.2006 → 10,630,081 • Donosnost portfelja v odstotkih → 6.05 • Donos portfelja v SIT → 606,755

EUR → 239.64 • USD → 189.16 • HKD → 24.27

Dow Jones je na tedenski ravni izgubil 3,2 odstotka in je sedaj vreden 10.739 točk, Nasdaq pa je padel za 4,4 odstotka, na 2.037 točk. Od začetka leta je Dow Jones v plusu le še za 0,2 odstotka, Nasdaq pa je nižje za kar 7,6 odstotkov.

Padanje tečajev Čedalje več analitikov govori, da ne gre več za popravek, ampak za medvedji trend, da bi lahko tečaji v prihodnje še padali. Kot pri-

mer navajajo bombne eksplozije v Londonu. Takrat so se namreč indeksi obrnili navzdol le za nekaj ur, nato pa so nadaljevali pot navzgor, kar je značilno za bikovski trend. Zdajšnje stanje na trgih pa je povsem drugačno, saj indeksom uspe doseči le manjše trzaje navzgor, glavna smer pa je na žalost še vedno obrnjena navzdol.

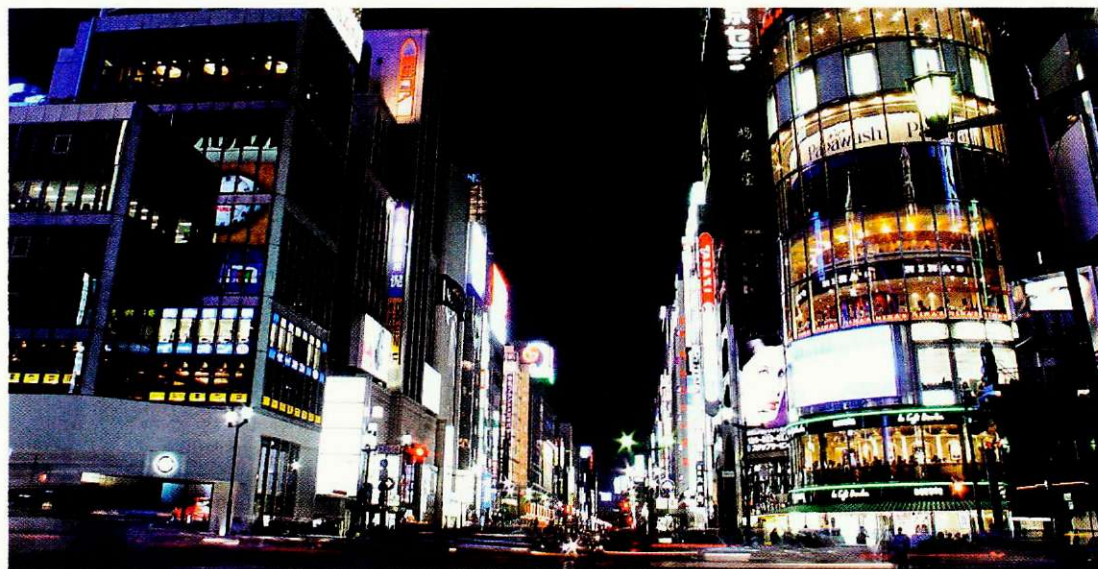
Nekateri kazalci kažejo, da bi v prihodnjem tednu lahko znova prišlo do popravka, saj so po teh kazalcih delnice že preprodane,

vendar pa na žalost v teh dneh ne moremo gledati le tržnih zakonitosti, saj bodo oči borznih investitorjev uprte na Bližnji vzhod in vsako zaostrovanje konflikta oziroma vojne bo tečaje potisnilo še bolj navzdol.

Izidi, ki prihajajo iz podjetij, za zdaj ne presenečajo, čeprav jim pri zdajšnjem geopolitičnem položaju investitorji ne dajejo velikega pomena. Ta teden bo četrtletne izide objavilo kar nekaj velikanov: Coca Cola, Merrill Lynch, IBM,

Yahoo, Apple Computer, eBay, Motorola, Intel ...

V prejšnjem tednu je japonski Nikkei 225 le s težavo ostal nad 15.000 točkami. V petek je Japonska centralna banka naredila zgodovinski korak in po daljšem času znova dvignila temeljno obrestno mero. To kaže, da japonski bankirji menijo, da je gospodarstvo zdravo in da ni več strahu pred deflacijo. Poraja pa se vprašanje, ali je pravi čas za tak dvig, saj smo v zelo negotovem okolju.

Nafta in zlato se dražita Nafta se je dvignila na okoli 78 ameriških dolarjev in verjetno je le še vprašanje časa, kdaj bo cena dosegla raven okoli 80 ameriških dolarjev. Poleg nafte se draži tudi zlato, ki ta čas dosega ravni okoli 665 ameriških dolarjev.

Naš portfelj bomo zaradi negotovosti delno likvidirali in s tem pri nekaterih delnicah realizirali izgubo. Menimo namreč, da bo, potem ko se bo strah na trgu polegel, veliko dobrih nakupnih priložnosti. Prodali smo delnice Oberthur Card systema in Conergyja, s tem imamo približno 27 odstotkov portfelja v denarju, in bomo čakali na nove priložnosti. **D**

TRANSFORMERJI

PRILJUBLJENI VESOLJSKI ROBOTI

OB NAKUPU
VEČERA VSAK
PONEDELJEK:
DVD-RISANKA
ZA SAMO
990 SIT

ZA NAROČNIKE VEČERA OB NAKUPU ZBRKE:
DVE RISANKI BREZPLAČNO

Naročniki Večera boste ob nakupu zbirke 13 risank Transformerji prejeli **dve risanki brezplačno** (plačate 11, dobite 13). Naročite jih lahko po telefonu (02) 23 53 326, (02) 23 53 322 ali (02) 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com ali po pošti na naslov **ČZP Večer, 2504 Maribor**. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom. Cena zbirke je 10.890 SIT. Zaloge so omejene. Plačilo zbirke bo v treh mesečnih obrokih po položnicah za Večer.

VEČER

www.vecer.com/trgovina

Najprej zgradite, potem porušite!

Peter Avsenik, Bor Slana, arhiv Demokracije

Slovenski turisti v Istri te dni rušijo svoje počitniške hišice. Od hrvaškega okoljskega ministrstva namreč niso dobili obljubljenega gradbenega dovoljenja, ampak odločbe o rušenju črnih gradenj.

V Umagu slovenski »vikendaši« sami podirajo svoje hišice.

Tokrat so torej na udaru slovenski turisti v Umagu, ki pospešeno uničujejo svoje počitniške hišice in rešujejo, kar se pred prihodom rušilnih strojev da rešiti. Če jim v nerazumnem roku 5 dni ni oziroma jim ne bo uspelo porušiti omenjenih objektov, jim grozi kazen do 100.000 kun. Morebitne pritožba po zagotovilih inšpektorjev ne zadrži izvršbe rušenja, stroške zanj pa bodo izterjali po sodni poti. Gre za okoli 250 počitniških hišic na območju Segeta v Umagu.

Pet dni za rušenje Zgodba se začne, ko lokalne oblasti v Hrvaški Istri tujim lastnikom zemljišč svetujejo, naj vendar uredijo svoja zemljišča, da bodo zgledno urejena in pogleda na počitniška na-

selja ne bodo kazile razpadajoče prikolice, in naj zgradijo hišice, gradbeno dovoljenje pa bodo pridobili kasneje. Lastniki zemljišč, ki so v veliki večini tudi vpisani v zemljiško knjigo, tako začnejo postavljati hišice in vanje vlagajo precej truda, časa pa tudi denarja, poleg tega pa vsako leto plačujejo tisoč kun nekakšne turistične takse oziroma odkupnine za na črno postavljene objekte ... A okoljskega ministrstva ne zanima, kaj je župan Umaga obljubil slovenskim »vikendašem«. Pred dvema tednoma slednji dobijo odločbe o rušenju brunaric, če jih v petih dneh ne bodo porušili sami.

Naslednji je Umag Hrvaško ministrstvo za okolje je že pred dvema letoma (leta 2004 je bil

sprejet vladni sklep, po katerem je v obmorskem pasu prepovedano graditi) v Istri začelo rušiti objekte, zgrajene brez ustreznih dovoljenj. Akcijo so začeli aprila na območju občine Marčana severovzhodno od Pulja in po-

Ministrica Marina Dropulić Matulović

rušili kar nekaj objektov, katerih lastniki so bili tudi slovenski državljani. Avgusta istega leta so slovenski lastniki počitniških hišic na območju Pulja zaprosili za legalizacijo objektov, saj so jim lokalne oblasti to obljubljale. Čeprav so lastniki objekte kupovali že pred 15 leti in so skoraj vse parcele že dobile hišno številko, počitniški objekti so bili vpisani v kataster in v zemljiško knjigo, gradbeni inšpektor pa je območje obiskal že leta 1996, sta hrvaška gradbena inšpekcija in pristojno ministrstvo za september 2004 napovedala rušenje.

Na to se je odzval tedanji slovenski minister za okolje Janez Kopač, in sicer s pismom hrvaški ministrici Marini Dropulić Matulović. Vendar ni dosegel ničesar, saj je

slednja vztrajala, da »rušijo in bodo rušili tiste objekte, ki nimajo ustreznih dovoljenj in so postavljeni na zemljiščih, kjer to ni dovoljeno«. »Tam, kjer to dopuščajo prostorski načrti, bodo imeli črnograditelji še eno možnost, drugje pa bo treba nezakonito postavljene objekte odstraniti,« je tedaj dejala ministrica. Naslednji so prišli na vrsto lastniki objektov v Lovrečici, Kanalu, Petroju in Kavnu – šlo je za 24 črnih gradenj, ki so jih porušili lani in so bile vse razen ene v lasti Slovencev. Letos maja so gradbeni inšpektorji najprej »obiskali« jezne madžarske lastnike počitniških objektov na Viru, nato pa še v Umagu.

Hrvaške obljube Da so lokalne oblasti »vikendašem« obljubljale gradbeno dovoljenje, ni le izmišljaja jeznih in razočaranih Slovencev, saj se je maja isto zgodilo madžarskim lastnikom. Res pa je, da je veliko zemljišč, na katerih danes lastniki žalostno podirajo svoje več let nastajajoče počitni-

Zakaj bi nekdo plačeval turistično takso oziroma kazen v višini 1000 kun letno, če je tam na črno?

ške hišice, pravzaprav kmetijskih površin. A občine so postavljanje počitniških hišic celo spodbujale, saj naj bi se namembnost zemljišč nekoč spremenila. Pa se ni. »Ves čas so nam obljubljali, da bodo te hiše tako kot še nekaj tisoč hiš na Viru legalizirali. Lokalne oblasti so graditev spodbujale in obljubile, da bodo hiše, zgrajene pred le-

Tisoč kun takse letno za rušenje

Bodo smeti morali odpeljati sami?

tom 2004, ostale,« je za slovensko televizijo tedaj dejala ena od madžarskih lastnic. Podobno so nam ob našem obisku zatrjevali tudi slovenski lastniki. »Če bi seštel vse turistične takse, ki sem jih letno plačeval, bi lahko rekel, da sem tudi gradbeno dovoljenje že zdavnaj preplačal,« nam je dejal eden slednjih. »Vendar pa se zaradi taks ni nihče pritoževal. Zdaj pa kaže, da bomo morali celo odvoz smeti, ki so se nabrale ob rušenju, plačati ali pa jih odpeljati v Slovenijo,« je še dejal eden od slovenskih lastnikov. Madžarski lastniki so že napovedali, da bodo od hrvaške vlade zahtevali odškodnino. Morda bi na to možnost veljalo opozoriti tudi slovenske lastnike. Zakaj bi namreč nekdo plačeval turistično takso oziroma kazen v višini 1000 kun letno, če je tam na črno? To in še nekaj drugih vprašanj v zvezi z odločbami inšpektorata smo postavili službi za odnose z javnostmi na hrvaškem ministrstvu za varstvo okolja, prostorsko ureditev in gradnjo, a so bili v svojem odgovoru dokaj skopi. Sporočili so tisto, kar smo pravzaprav že vedeli. »Mesto Umag območja Segeta glede na njegov prostorski plan

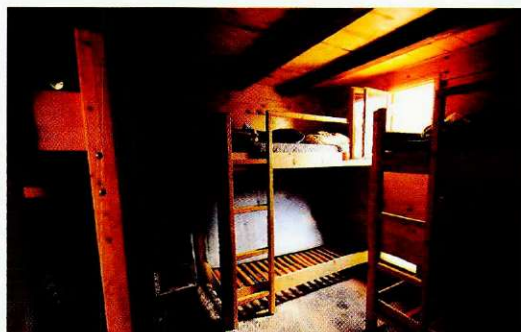
ni pretvoril iz kmetijskega zemljišča v zazidalnega. Poudarjamo, da to območje tudi pred sprejetjem plana ni bilo zazidalno, pač pa kmetijsko. Kdor gradi v nasprotju z zakonom oziroma na območju, ki ni zazidalno, je za svoja dejanja tudi odgovoren,« so nam sporočili iz urada »glasnogovornice«.

Izselili 90 gostov Hrvaška okoljska inšpekcija je v začetku julija za mesec dni zaprla slovenski hostel oziroma Mladinski dom Radgona v Lovrečici pri Umagu, ker naj bi bila v njem brez dovoljenja delala dva tuja državljana; eden od njiju je bil direktor hostla, slovenski upokojenec Peter Fridau, ki naj ne bi bil imel delovnega dovoljenja in dovoljenja za bivanje. V nekaj urah je moralo hostel zapustiti okoli 90 gostov, večinoma slovenskih državljanov. Poreški inšpektor Jerko Gašpar je celo dejal, da je dal Fridau dovolj časa, da bi gostom lahko priskrbel nadomestna ležišča, vendar slednji tega ni izkoristil. A je to le ena plat medalje. Fridau je namreč dejal, da je bil normalno prijavljen, dovoljenja za delo in vodenje podjetja pa ne potrebuje, saj v njem ni zaposlen

in le občasno nadzira delovanje, njegova pooblaščenka pa je hrvaška državljanka. Priznal pa je, da druga zaposlena, državljanka BiH, ni imela ustreznega dovoljenja, in hkrati izrazil razočaranje nad neverjetnim negostoljubjem naših južnih sosedov.

Neusklajene oblasti Istra je zelo priljubljena počitniška točka ne le za Slovence, ampak tudi za turiste iz Italije, Avstrije, Nemčije in drugih bližnjih držav. Ob tem se lahko vprašamo, koliko časa bo še tako, če bo Hrvaška svoje severne sosedes pa tudi druge goste še naprej odganjala iz svojih obalnih krajev, in kaj bo morebiten upad tujih turistov pomenil za njeno gospodarstvo. Na drugi strani pa je zanimivo, da se vse to dogaja v času, ko se zaostrujejo še druga odprta vprašanja med Slovenijo in Hrvaško, od mostu čez Muro pa vse do meje v Sečovljah.

Očitno sta lokalna in državna oblast na Hrvaškem neusklajeni; po eni strani so občine služile na račun slovenskih in drugih tujih lastnikov počitniških hišic, po drugi pa Zagreb zdaj njihove hišice ruši. Da se ne ve, kdo pije in kdo plača, smo se na lastni koži prepričali ob obisku umaške občine, kjer smo hoteli izvedeti za pot do slovenskih počitniških hišic. Zaposleni nam tega niso povedali, pa ne zato, kar tega ne bi hoteli, ampak ker preprosto niso vedeli, da se v Umagu kaj takega sploh dogaja. K zmedu med turisti še dodatno pripomore nerealna zakonska ureditev tega področja. **D**

Povsem spodobna hišica (foto: notranjost)

Odločba gradbene inšpekcije

*Pogled na Belo hišo
s severne strani*

Janez Janša, Zvone Žigon in Edi Gobec

Veselite ob avtorjevem podpisu Premikov

Frank Jackson in George Voinovich

Dobrodošli pri supersili

Metod Berlec, foto: Andrej Lasbaher in M. B.

Predsednik slovenske vlade Janez Janša se je mudil na uradnem obisku v ZDA in se tam srečal s predsednikom Georgeom W. Bushem, potem ko se je konec maja sešel z ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom.

Njegov obisk od 7. do 12. julija smo spremljali novinarji, fotografi in nekoliko presenetljivo samo snemalec Info TV. Priče smo bili obisku na najvišji ravni; premierja Janšo so

sprejeli najpomembnejši predstavniki ameriške administracije. Še noben slovenski politik ni bil deležen tolikšne pozornosti.

Odlikovanje Ediju Gobcu Kot smo v Demokraciji nedavno pisali, živi v Clevelandu in okolici največja slovenska skupnost v ZDA. Zato je

predsednik vlade najprej obiskal to mesto, ki leži ob jezeru Erie v zvezni državi Ohio. Po prihodu si je najprej ogledal slovenski cerkvi sv. Marije Vnebovzete in sv. Vida. Prvo cerkev na Holmesovi avenuiji vodi župnik John Kumset, ki je irsko-slovaškega rodu. Ker gre za slovensko cerkev, dobro govori slovensko. Poleg cerkve je tudi

šola, v kateri se otroci ob sobotah učijo slovenščine. Cerkev sv. Vida na Aveniji Lausche vodi slovenski župnik Jože Božnar. Ob tej priložnosti se je našemu premierju zahvalil, da je slovenska vlada v Cleveland končno poslala res delovnega generalnega konzula dr. Zvoneta Žigona, ki veliko naredi za tamkajšnje Slovence. V domu slovenskih upokojencev poleg župnije sv. Vida je Janša posebno priznanje urada za Slovence v zamejstvu in po svetu podelil upokojenemu profesorju dr. Ediju Gobcu za dolgoletno aktivno, požrtvovalno ter znanstveno in raziskovalno delo za ►

Pogled na Slovenski narodni dom

V Slovenskem narodnem domu

Slovenska trgovina v Clevelandu

Na Slovenski pristavi pri Clevelandu

Orlov vrh pri Slovenski pristavi

Največje srečanje Slovencev v ZDA

▶ kulturno in narodnostno blaginjo slovenstva v ZDA in za prispevek k osamosvojitvi in priznanju Republike Slovenije. Gobec se je v izredno čustvenem govoru ob navdušenju navzočih Slovencev zahvalil Janši za priznanje in poudaril, da je še posebej vesel, ker ga je dobil iz rok nekdanjega oporečnika: »Hvaležni smo vam za vse vaše še vedno premalo znane žrtve, delo in uspehe za lepšo demokratično prihodnost Slovenije.« Skoraj sočasno s tem je Gobec tako kot še nekateri drugi Slovenci po svetu opozoril Washington Times, da Slovenija ni balkanska država, kot se jim je zapisalo ob Janševem obisku. Ob koncu obiska se je Janša rokoval s prav vsemi navzočimi predstavniki starejše generacije, med njimi s 102-letno Ivano Hirseggar, enemu izmed njih pa je podpisal knjigo Premiki.

Pred desetletji so okoli obeh cerkva živeli večinoma Slovenci. Danes se jih je večina preselila v bolj urejena in bogata predmestja, saj so se s pridnim delom v Ameriki povzpeli na družbeni lestvici, tu pa zdaj živi večinoma revnejše črnsko prebivalstvo.

Srečanja s prijatelji V soboto se je predsednik vlade najprej srečal z zveznim senatorjem slovenskega rodu Georgeom Voinovichem in županom Frankom Jacksonom. Z njima je obiskal tudi mestno hišo, kjer so si ogledali razstavo o clevelandskih Slovencih, ki je bila postavljena v čast petnajstletnici

samostojne Slovenije. Med drugimi so se srečanja udeležili najstarejši mestni svetnik po stažu Mike Polensek in Joe Cimperman, Tony Ovsenik, ki dela za clevelandski javni radio in tedensko poroča za Radio Ognjišče o tamkajšnjem dogajanju, in Mario Kavcich, ki že dolga leta skrbi za slovenske oddaje na eni izmed tamkajšnjih radijskih postaj. Pogovori so potrdili, da zvezna država Ohio in mesto Cleveland cenita delo slovenske skupnosti. Voinovich je premierja Janšo označil za borca za svobodo in demokracijo, ki je premagal komunistično jugoslovansko armado in Slovenijo popeljal v svobodo. Našo državo je ocenil za zelo uspešno. Janša se je za pomoč pri osamosvojanju posebej zahvalil tamkajšnjim Slovencem, ki so po njegovih besedah ključno pripomogli, da so ZDA priznale samostojno Slovenijo. Sledil je obisk osrednjega Slovenskega narodnega doma v Clevelandu na Aveniji St. Clair, kjer je glavna slovenska ulica v mestu. No, podobno kot pri obeh cerkvah je tudi v tem delu

Slovencev danes bolj malo. Na njihovo množično navzočnost v preteklosti obiskovalca opozarjajo predvsem slovenski priimki na trgovinah. V mestu in okoli

je bilo nekoč 16 slovenskih domov, danes je še devet delujočih. Predsednika vlade so pričakali predsednik Slovenskega narodnega doma Bob Hopkins, številni predstavniki slovenskih ustanov v mestu in znani ameriški Slovenci. V osre-

dnji dvorani narodnega doma sta zbora Korotan (v njem poje tudi Kati Dempsey, ki je v Clevelandu skrbela za novinarje) in Fantje na vasi zapela slovensko in ameriško himno. Predstavnica Slovencev Mary Ann Vogel je vse prav lepo pozdravila, še posebej pa premierja Janšo. Slednji se je zahvalil za lep sprejem in poudaril, da je zgodba o uspehu Slovenije tudi njihova zgodba. »Med Slovenci, ki v domovini niso mogli uresničiti svojih ambicij in so se odločili poskusiti srečo v ZDA, so bili tudi najodličnejši slovenski sinovi in hčere. Mnogim je na tej strani Atlantika uspelo, vendar niso pozabili na tiste, ki so ostali doma. Pošiljke z ameriški znamkami so mnogim obljubljale drugačen, boljši svet. Nekateri izseljenci so se vrnili in s sabo prinesli svež kapital, nove izkušnje, in kar je najpomembnejše, pristnega podjetniškega duha, ki ga je nekdanji režim poskušal zatreti. Upamo, da bodo otroci in vnuki izseljencev razbrali nove priložnosti in udeležili tega duha v sodobni Sloveniji.« Govor, ki so ga navzoči večkrat pretrgali s ploskanjem, je sklenil z besedami: »Drage rojakinje, dragi rojaki, naj si na koncu v imenu Slovenije zaželim, da bi enotni vztrajali na poti sodelovanja. Slovenija ima svetlo prihodnost le, če jo bodo Slovenci čutili kot svojo domovino. Od vas se poslavljam z upanjem, da se kmalu srečamo tudi v Sloveniji. Hvala. Bog živi Slovenijo!«

Sledilo je krajše družabno srečanje. Janša je tako prvič v življenju srečal svoje clevelandске sorodnike, pri svojih sorodnikih se je mudil televizijski voditelj Uroš Slak in skupaj z njimi je prišel poslušat predsednika vlade. Tam so bili Ivan Borštnik, Joe Valentich, Edi Gobec z ženo in številni drugi. No,

kot mi je dejal eden izmed zgovornih domačinov, sta bila Slovenski narodni dom in njegova osrednja dvorana, kjer je na odru veličastna replika slikarja Maksima Gasparija *Mati Slovenija*, tisto popoldne rezervirana za črnsko poroko. Stvari je pač treba čim bolj tržiti ...

Union ali laško? Pot nas je vodila do Slovenske pristave, ki leži slabo uro vožnje južno od Clevelanda. Leta 1960 so to zemljišče kupili Slovenci, ki so prišli v ZDA po drugi svetovni vojni in so bili predvsem politični emigranti. Tu so si zgradili svojo gostilno, dvorano, prostor za veselice, veliko otroško igrišče, nogometno igrišče, bazen pa tudi domobransko pokopališče Orlov vrh s kapelico kot spomin na kraje v domovini, kjer so komunisti izvajali genocid nad Slovenci. Društvo Slovenska pristava šteje okoli sedemsto družin. Ker je kraj prijeten za druženje in rekreacijo, se jih ob nedeljah zbere več sto, nekajkrat na leto pa še precej več. Predsednika vlade in člane delegacije je sprejel predsednik Slovenske pristave Milan Ribič, novinarje pa je presenetil njegov namestnik z vprašanjem: »Ali boste pili union ali laško?« Ob slovenski narodnozabavni glasbi nam je nato na moč teknil krompir s kranjsko klobaso in zeljem. Slovenske kuharice pod vodstvom mag. Marije Sedmak, ki ima sedem otrok in ob sobotah uči slovenščino v šoli pri cerkvi sv. Marije Vnebovzete, so skuhale pravo slovensko kosilo, kakršnega smo ob ameriški hitri hrani v naslednjih dneh prav pošteno pogrešali.

Na 25 »Slovenefestu« Sledila je dveurna vožnja do Enon Valleyja v bližini Pittsburga v državi Pensilvanija, kjer se je na t. i. Slove-

Ponosna na svoje korenine

nefestu zbralo več tisoč potomcev Slovencev, ki so se preselili v ZDA večinoma že pred drugo svetovno vojno. Slovenskega premierja so tam pozdravili predsednik Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ) Joe Evanish, predsednik Kranjsko-slovenske katoliške jednote (KSKJ) Rudi Krašovec in predstavniki drugih slovenskih organizacij v Ameriki. V tako imenovani Alpski sobi, kjer se je zbralo okoli tisoč ljudi, je Janša nagovoril navzoče. Zahvalil se jim je za pomoč pri osamosvajanju Slovenije, jim predstavil slovenske dosežke in poudaril, da želi Slovenija sodelovati s celotno slovensko skupnostjo v ZDA. »Čas je, da pozabimo na stare zamere in začnemo sodelovati. Združeni smo močnejši.« Vse je ob koncu povabil v Slovenijo. Predstavnikom Muzeja slovenske dediščine je izročil priznanje ob tridesetletnici delovanja muzeja. Tamkajšnji Slovenci so ob tej priložnosti Janši izročili darilo. Podobno kot Slovenska pristava je Rekreativni center SNPJ namenjen predvsem sproščenemu druženju tamkajšnjih Slovencev oziroma njihovih potomcev, saj v nasprotju s pristavo, kjer prav vsi dobro govorijo slovensko, tu živéči potomci slovenskih priseljencev znajo le še kakšno besedo slovensko. Radi pa se zavrtijo ob ritmičnih slovenske polke. Na celotnem prostoru z več velikimi šotori, v katerih so igrali slovenski in ameriški ansambli, ter na športnih igriščih je bilo več tisoč ljudi. Vsako leto na tej prireditvi izberejo tudi kraljico »Slovenefesta«.

Prvi vtisi v Washingtonu Proti večeru smo poleteli v Washington. Vladna delegacija je bila nastanjena v Hotelu Willard Intercontinental, novinarji pa smo bili v sosednjem Hotelu Washington. Oba sta le streljaj od Bele hiše. Zvečer smo nekateri novinarji odšli na prigrizek v bližnjo restavracijo. Ker nismo vedeli, da je za natakarje tam velika napitnina nekaj samo-umevnega, smo k računu primaknili le dobrega pol dolarja več. Temnopolti natakar nas je zato, še preden smo popili do konca, dobesedno nagnal: »It's time to go.« Washington se je po 11. septembru 2001 precej spremenil. Ko sem bil tam leta 1998, je bilo veliko manj

varnostnikov in policistov in turisti so si lahko ogledovali Belo hišo. Danes to ni več mogoče. Še več. Okoli nje so postavili dodatne betonske ograje, kjer se zvečer ne sme gibati. Podobno je okoli številnih drugih državnih ustanov. Središče mesta pa je podobno kot Cleveland lepo urejeno.

V nedeljo je bil program predsednika vlade manj natrpan. Janša si je ogledal Muzej holokavsta, kjer je položil venec in se vpisal v knjigo gostov. Za novinarje je bila to priložnost, da si podrobneje ogledamo mesto in v enem od lokalov vsaj delno tudi finale svetovnega nogometnega prvenstva med Italijo in Francijo. Ameriško glavno mesto s številnimi muzeji in spomeniki je vredno ogleda. Poleg Bele hiše dajejo središču mesta poseben pečat Kapitol, kjer domujeta ameriški kongres in senat, obelisk, posvečen prvemu ameriškemu predsedniku Georgeu Washingtonu, in Lincolnov spominski center. Zvečer je Janša v rezidenci slovenskega veleposlanika gostil ugledne ameriške Slovence, ki izstopajo z uspehom v ameriški družbi (James L. Oberstar, Robert Tomsich, Bogdan Grom, dr. Egon Zakrajšek, Darja Gačnik, Alenka Suhadolnik, dr. Boris Pleskovič, dr. Miloš Kravanja in drugi).

Pri predsedniku ZDA V ponedeljek dopoldne je sledil vrhunec obiska – srečanje slovenskega premierja Janeza Janše z ameriškim predsednikom Georgeom Bushem v Beli hiši (več o pogovorih na strani 3). Premierja so spremljali zunanji minister Dimitrij Rupel, veleposlanik RS v ZDA Samuel Žbogar, šefinja premierjevega kabineta Nika Dolinar, premierjeva svetovalca za mednarodne odnose dr. Andrej Rahten in Gorazd Renčelj, brigadir Bojan Pograjc, premierjeva tiskovna predstavnica Katja Ujčič, dr. Peter Jambrek, Andrej Balut, šefinja protokola Ksenija Benedetti in uradni fotograf. Novinarji smo morali biti pred Belo hišo že uro in pol pred obiskom. Velike medijske hiše imajo znotraj ograje na trati pred Belo hišo stalno postavljene kamere za oglašanje v živo. Podobno je znotraj tiskovnega središča, kjer imajo svoje delovne prostore stalni dopisniki.

Položitev venca v Muzeju holokavsta

Spomenik vietnamskim veteranom

Veličasten spominski center Abrahama Lincolna

Častna četa ameriške vojske na pokopališču Arlington

Stisk rok kot znak prijateljstva

Zadovoljstvo po srečanju z Bushem

V pogovoru s senatorjem Tomom Harkinom (levo)

V kongresu z vplivnim Dennisom Hastertom

▶ Malo pred deseto dopoldne se je skozi severozahodna vrata pripeljal slovenski premier. Sledilo je skoraj enourno srečanje med ameriškim predsednikom in slovenskim premierjem v Ovalni pisarni. Ob koncu pogovorov, ko sta oba predsednika podala izjavo, smo smeli tja za nekaj minut stopiti tudi novinarji, fotoreporterji in snemalci. Še posebej smo se zapomnili, da se je Bush izredno pohvalno izrazil o Sloveniji in jo označil za »zanimiv košček nebes« s čudovitimi ljudmi. Tako Janša kot Bush sta bila sproščena, kar je kazalo, da je bilo srečanje zelo konstruktivno. Med pogovori s slovensko delegacijo je Bush celo grizljal ledene kocke. Sledila je Janševa tiskovna konferenca pred Belo hišo za slovenske medije. Ker smo hiteli naprej, sem tam pozabil diktafon, a sem ga popoldne brez težav dobil. Varnostniki so mi dejali, da so ga našli na tleh.

Arlington in Georgetown Po obisku Bele hiše je sledila hitra vožnja do pokopališča Arlington, kjer je slovenski premier ob veliki častni četi ameriške vojske (okoli 400 vojakov) in vojaški godbi položil venec na Grobnico neznane junaka. Vojaški obred je bil res vreden ogleda. Ko je igrala ameri-

ška himna, so jo ameriški turisti, ki so se zbrali na zato pripravljene odrih, poslušali z desnico na prsih. Novinarji pa smo razmišljali, kako so Američani ponosni na svojo domovino. Premier Janša je prvi predstavnik slovenske države, ki je položil venec na tem znamenitem pokopališču, kjer so pokopani številni ameriški predsedniki. Zatem je dal intervju za ameriško televizijsko mrežo Fox News; televizijski voditelj ga je spraševal predvsem o Severni Koreji, stanju demokracije v Rusiji in bližajočem se slovenskem predsedovanju Evropski uniji.

Popoldne se je Janša srečal s senatorjem in predsednikom odbora za mednarodne odnose v senatu Richardom Lugarjem, s katerim sta govorila o odnosih med ZDA

in EU, Zahodnem Balkanu in Rusiji. Zvečer je bila v čast naše predsednika vlade slavnostna večerja v knjižnici Riggs na jezuitski Univerzi Georgetown, ki spada med najuglednejše in najstarejše univerze v ZDA. Z ameriške strani so se večerje udeležili general Peter Pace, Ana Palacio, Marc Grossman, Daniel Serwer, Donald Daniel, Christopher Joyner, Stewart McLaurin, Melinda Farris, Gary Loveman, Debbie Nelson, Mark Pekala, Tomas Robertson (ameriški veleposlanik v Sloveniji), Damon Wilson in senator George Voinovich.

Pri Bushevih pomočnikih V torek zjutraj je bilo srečanje na ameriški gospodarski zbornici. Govorili so o krepitvi gospodar-

skega sodelovanja med državama in ugotovili, da bi to bilo lahko boljše. Na srečanju so bili predstavniki podjetij, ki že vlagajo v Slovenijo ali pa še iščejo priložnosti, na primer Goodyear in Harrah's ter nekatera druga podjetja. Potem se je slovenska vladna delegacija v glavni stavbi Kapitola srečala s senatorjem Tomom Harkinom, ki ima slovenske korenine. Sledili so pogovori s predsednikom predstavnika doma kongresa Dennisom Hastertom in še nekaterimi kongresniki. Hastert se je zelo pohvalno izrazil o Sloveniji in jo označil za zvezdo. Uvrstil jo je med pomembnejše evropske države. Naš premier je to potrdil s konkretnimi podatki. Na Kapitolu se je slovenska vladna delegacija sešla z vplivnim podpredsednikom ZDA Dickom Cheneyjem. Govorili so o položaju na Zahodnem Balkanu in potrebi po bolj usklajeni politiki med ZDA in EU. Glede Kosova je Cheney neuradno dejal, da je to, da bi Kosovo ostalo del Srbije, iluzija, vendar sami pri tem ne bodo za vsako ceno vztrajali na neki rešitvi.

Popoldne je imel predsednik vlade Janša na Freedom Plaza, ki je na Aveniji Pennsylvania, tiskovno konferenco za slovenske medije. Ob delovnem kosilu v hotelu so se z njim pogovarjali novinarji in uredniki uglednega ameriškega časopisa Washington Post.

Zadnja postaja uradnega obiska slovenskega premierja v ZDA je bilo srečanje s državno sekretarko Condolee Rice v State Departmentu. Komaj smo novinarji in fotografi stopili v njeno pisarno, kjer je pozirala skupaj z Janšo, se nam je že zahvalila, kar je pomenilo, da je naš čas potekel. Lahko smo samo ugotovili, da so v Sloveniji nekajminutni fototermini pravo razkošje. Janša in Riceova sta govorila predvsem o položaju v Bosni in na Kosovu, kjer bo imela Slovenija prihodnje leto cel bataljon svoje vojske, ki bo skrbel za varnost v pokrajini.

Tako vladna delegacija kot novinarji smo nato z dobrimi vtisi poleтели proti »nebesom« na zemlji. □

(Podrobnejšo fotoreportažo obiska predsednika vlade Janeza Janše v ZDA si lahko ogledate na spletni strani www.demokracija.si/)

Srečanje z državno sekretarko Condolee Rice

12

Vabilo na tradicionalni, 12. spominski gorniški tabor dr. Henrika Tume

Slovenska demokratska stranka pripravlja **12. spominski tabor dr. Henrika Tume v Lepeni**, in sicer od 28. julija do 6. avgusta 2006. Na taboru bodo vsak dan potekale številne družabne in športne aktivnosti; udeležijo se jih lahko vsi člani, simpatizerji in prijatelji stranke, ki si želijo tovrstnega druženja. Posamezni forumi in interesne organizacije SDS pripravljajo aktivnosti in srečanja, na katerih bodo predstavili svoje delovanje. Prijetno druženje bodo udeleženci lahko izkoristili tudi za pogovore

s predstavniki stranke in vlade ter se na ta način seznanili z aktualnim dogajanjem v političnem prostoru.

Uradno odprtje tabora bo v soboto, 29. julija 2006.

Veseli bomo, če se nam boste pridružili tudi letos.

*Dušan Strnad,
glavni tajnik SDS*

LETNI TABOR SDS – LEPENA 2006 28. julij – 6. avgust 2006

Datum	Dejavnost	Primernost
Pe., 28. 7.	Ureditev tabora in večer ob tabornem ognju Zapojmo skupaj! (v večernih urah)	Za vse
So., 29. 7.	Uradno odprtje tabora (v dopoldanskih urah)	Za vse
Ne., 30. 7.	Trojno okno nad dolino Mlinarice Ste že slišali za trojno okno? Pridite, ne bom vam žal! Predavanje ob diapozitivih (po večerji) V ZRCALU KAMENE DOBE Med prebivalci Papue Nove Gvineje. Njihovo orodje in orožje je še vedno iz kamna in lesa. Kanibalizem še ni povsem izkoreninjen. Z besedo in sliko bosta ta svet predstavila dr. Angelca in dr. Marko Žerovnik.	Za izkušene gornike z dobro kondicijo! Za vse
Po., 31. 8.	Rafting po Soči Pridite, veselo bo! Srečanje z ženskim odborom (od 15. do 18. ure) Družabne igre (ob 20. uri)	Za vse, ki znajo plavati Za vse Za vse
To., 1. 8.	Tradicionalna tura na Škrlatico (2740 m) iz Vrat – odhod izpred Aljaževega doma ob 5. uri Kraljica med slovenskimi gorami Filmski večer (ob 20.30)	Za izkušene gornike z dobro kondicijo! Za vse
Sr., 2. 8.	Plezanje na balvanih v Trenti ali v plezališču pri Paverju v Trenti V premagovanju vertikale Srečanje s seniorji (ob 14. uri) TOMBOLA (ob 18. uri)	Za alpiniste, plezalce, tiste, ki bi radi poskusili, in gledalce Za vse Za vse
Če., 3. 8.	Soška fronta, nemški preboj na Kolovratu, ogled objektov in frontnih linij Postrvi z žara (v večernih urah)	Za vse Za vse
Pe., 4. 8.	Slovesno odkritje stolpiča na Skali (2133m) Osrednja proslava ob 85-letnici Skale Projekcija filma »V kraljestvu Zlatoroga«	Za izkušene z dobro kondicijo! Za vse Za vse
So., 5. 8.	Tura na Triglav (2864 m) iz različnih smeri SDS na vrhu	Za gornike z dobro kondicijo!
Ne., 6. 8.	Zaključek tabora, odhod domov	

Vsi odhodi so iz tabora v Lepeni, po poprejšnji napovedi se bo mogoče priključiti tudi od drugod.

Kontaktna oseba za prijave in informacije je GAŠPR PREDALIČ (tel. 040 464 060).

Z nami bo varneje, a ne pozabite skrbeti za lastno varnost!

Policistka na stezi

Manjše letalo vrste cessna, ki ga je hrvaška vlada najela v Nemčiji in s katerim se je v hrvaško prestolnico vračal predsednik sabora Vladimir Šeks, je pri parkiranju na zagrebškem letališču Pleso s krilom udarilo 34-letno policistko, da je s poškodbami rame končala v bolnišnici. Ravnatelj letališča Pleso Boško Matković je dejal, da so varnostne službe na letališču nekajkrat opozorile policistko, naj se umakne s poti letalu, ki je po stezi peljalo za letališkim »follow me« vozilom. Dodal je, da je letalo peljalo po običajni poti za parkiranje, ranjena policistka pa je bila v času nesreče na dolžnosti. V hrvaški vladi so še dejali, da je njeno letalo challenger na rednem tehničnem pregledu v Švici.

Kip Artemide Grški arheologi so med izkopavanji našli antični kipec Artemide iz prvega stoletja pr. Kr. Nepoškodovan, 80 centimetrov visok torzo Artemide so našli v mestu Larisa na območju Tesalije. Arheologi, ki ne izključujejo možnosti, da bi med izkopavanji našli še na druge dele Artemide, menijo, da je kip boginje lova meril 160 centimetrov. Vodja izkopavanj je dejal, da gre za zelo pomembno odkritje in za najlepšo žensko skulpturo, kar so jih našli v tem delu Grčije.

Drugo ime Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo UNESCO je preložila sprejetje odločitve glede poljske prošnje o spremembi uradnega poimenovanja nekdanjega koncentracijskega taborišča Auschwitz, v katerem je bilo med drugo svetovno vojno pobitih 1,5

milijona ljudi, saj člani komiteja za svetovno dediščino niso dosegli soglasja. Auschwitz je na seznam svetovne dediščine UNESCO vpisan kot »koncentracijsko taborišče Auschwitz«, poljska vlada pa želi, da se vpiše kot »nekdanje nacistično in nemško koncentracijsko taborišče Auschwitz-Birkenau«. Nekdanje koncentracijsko taborišče Auschwitz je na seznamu svetovne dediščine organizacije UNESCO od leta 1979.

Tat orhidej Na vzhodu Češke so z zavarovanega območja za rastline ukradli na stotine redkih cvetlic. Na območju ob vzhodni gorici Orlicke je bilo zasajenih na stotine čebulic redke in zaščitene vrste orhideje. Nepridipravi so

uničili nekaj hektarjev travnikov. To je doslej največja kraja redkih cvetlic na Češkem.

Ubit Basajev V ruski republiki Ingušetiji so pripadniki ruskih po-

TUJI TISK

La Repubblica

Zasledujejo me

Albert Einstein je bil človek, ki je želel urediti vesolje, njegovo osebno življenje pa je bilo utelešenje nereda. Ta genij, nemški Jud, ki je dobil Nobelovo nagrado za fiziko leta 1921, je imel ženske tako rad kakor znanost. Imel je

stalne in začasne ljubice, proslavil se je z neskončnim osvajanjem, lahko pa je bil tudi zelo krut do nezaželenih prijateljic ter neizmerno romantičen do mladih ljubic. Ljubezenska priznanja enega največjih genijev 20. stoletja je prejšnji teden prvič objavila Hebrejska univerza v Jeruzalemu. Gre za več kot 1.400 pisem. O svoji petnajst let mlajši ljubici Ethel Michanowski je zapisal: »Res je, M. mi je sledila v Veliko Britanijo in njena zasledovanja so ušla izpod nadzora.« Znanstvenik je zelo pogosto pisal Margo, hčeri svoje druge žene Elze, s katero je imel prijateljske in zaupne odnose. Med dolgim dopisovanjem je beseda tekla o nič manj kot desetih oboževalkah.

The Times

Nacizem v šole

Nova predsednica judovske skupnosti v Nemčiji je sprožila besne razprave, s tem ko je zahtevala, da bi dobo nacizma v nemških šolah obravnavali pri posebnem obveznem predmetu. »Nujno potrebujemo zgodovinski pregled

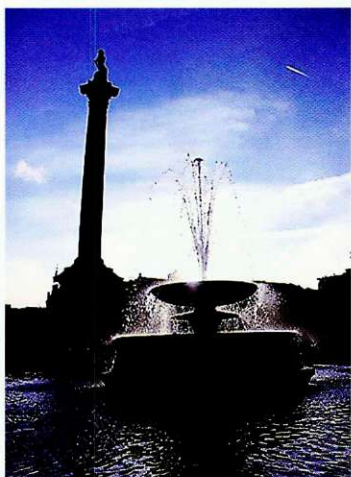
tega obdobja, saj se mu posveča premalo pozornosti,« je dejala Sharlotta Knobloch, ki je preživela holokavst. 73-letna gospa, ki predstavlja majhno, a rastočo judovsko skupnost v Nemčiji in povezuje med seboj 170 tisoč ljudi, je politična in moralna avtoriteta. Toda učitelji in politiki so se odklonilno odzvali na njen predlog in trdijo, da se nobenemu drugemu obdobju ne posvečajo tako zelo kot ravno nacizmu. V mnogih šolah morajo učenci obvezno obiskati nekdanja koncentracijska taborišča. Toda Knoblochova je prepričana, da so o nacizmu še posebej slabo informirani učitelji iz Vzhodne Nemčije. Najverjetneje pa njenemu predlogu ne bodo ustregli.

sebnih enot ubili voditelja čečenskih upornikov Šamila Basajeva. Ruski predsednik Vladimir Putin je v odzivu dejal, da gre za pravično

kazen za napade čečenskih upornikov v Rusiji. V operaciji, namenjeni odstranitvi Basajeva, je bilo ubitih še več drugih upornikov.

Prenovljen spomenik Na londonskem trgu Trafalgar so odkrili prenovljeni spomenik lorda Nel-

sona, najbolj znanega britanskega pomorskega junaka. Obnova njegovega spomenika, posebej obraza, s katerega so odstranili debele plasti golobjih iztrebkov, je stala 420.000 funtov (780.000 dolarjev). Med štirimesečnim obnavljanjem so Nelsonu popravili tudi levo roko, v katero je leta 1880 treščila strela. Nelsonov spomenik, visok 5,5 metra, so zadnjič očistili leta 1986, postavili pa so ga leta 1843 v spomin na admirala Horatia Nelsona, ki je umrl leta 1805 v znameniti pomorski bitki s špansko in francosko floto pri Trafalgarju na španski obali.

Še dvakrat Ameriška vesoljska agencija NASA je sporočila, da po tokratni uspešni misiji raketoplana Discovery za letošnje leto načrtuje še dva poleta v vesolje. Izstrelitev raketoplana Atlantis načrtujejo za 28. avgust, decembra pa naj bi proti ISS znova poletel raketoplan Discovery.

Ponarejena zdravila Vsako deseto zdravilo, ki ga lahko kupimo v lekarni, je ponarejeno, so pokazali izsledki raziskave, ki jo je leta 2003 izvedla ameriška uprava za hrano in zdravila (FDA). Ponarejena zdravila predstavljajo deset odstotkov zdravil na svetovnem trgu in prinašajo letni dobiček v višini 32 milijard dolarjev. Tako je zaradi ponarejenih zdravil med letoma

2001 in 2003 na Kitajskem umrlo 400.000 ljudi, v Kambodži leta 1999 30 ljudi, od leta 1995 dalje

pa je v Nigru zaradi ponarejenih zdravil umrlo 2.500 ljudi. Razmere na področju ponarejanja zdravil so se še poslabšale, saj se trg zaradi velikih dobičkov in velikih potreb po zdravilih v državah v razvoju vztrajno širi. V državah v razvoju predstavljajo ponarejena zdravila in zdravila slabše kakovosti 25 odstotkov vseh zdravil.

Dve stoletji

Liechtenstein je z dnem suverenosti zaznamoval 200. rojstni dan. 12. julija 1806 je namreč francoski cesar Napoleon kneževini, ki danes sodi med najbogatejše države na svetu, podelil suverenost. Liechtensteinski premier Otmar Hasler je ob tem poudaril, da daje obletnica Liechtensteinu priložnost, da se spomni zgodovine svoje suverenosti ter poišče rešitve in odgovore za svojo prihodnost. Prestolnica Liechtensteina Vaduz, ki šteje vsega 5.000 prebivalcev, je bila ob praznovanju obletnice suverenosti razkošno okrašena, še posebej njena glavna ulica.

Vir: STA

TUJI TISK

Science

Genska zagata

Poleg znanih temno rjavih mamutov so po ledenodobni Sibiriji korakali njihovi svetlodlaki sorodniki. Te živali so se za barvo svoje dlake morale zahvaliti genu Mc1r. Molekularna biologija že dolgo pozna povezavo med barvo las ali dlake.

Če je aktivnost tega gena manjša, potem je barva svetlejša. Lasje pri ljudeh in dlaka pri kravah so v tem primeru rdeči, pri konjih, miših in psih pa je dlaka v tem primeru rdeča ali pa svetla. Da je imel ta dejavnik svojo vlogo tudi pri mamutih, do sedaj ni bilo znano. Ker genski material DNK po smrti živali hitro razpade, je genski kod že zdavnaj izumrlih živali zelo težko rekonstruirati, saj se v večini primerov ohranijo samo fragmenti DNK. Toda iz kosti sibirskega mamuta, starega okoli 43 tisoč let, so znanstveniki izločili pomembne dele DNK in iz njih sestavili gen Mc1r. Odkrili so, da so imeli mamuti dve različici genskega koda. Druga različica je podpirala svetlo barvo dlake.

Mignews

Stari zapis

Ruskim arheologom se je posrečilo prebrati besedilo starega ruskega zapisa na brezovem lubju, ki so ga našli pri izkopavanjih v Velikem Novgorodu. Prvi zapis, ki so ga našli letos, se je izkazal za pokrov škatle. Njen lastnik je nanjo

napisal svoje ime in svarilo, ki bi ga bilo mogoče prevesti kot: »Ne dotikaj se škatle in ne poskušaj mi je ukrasti, sicer te bom preklel.« Zapis sta pri izkopavanju kulturnih slojev 12. stoletja na Troickem najdišču našli študentki arheologije moskovske državne univerze Elvira Ibragimova in Darja Saljnikova. Z restavracijo zapisa na brezovem lubju se ukvarja vodja novgorodskega centra za glasbene starine Vladimir Povetkin. Od leta 1951 so na omenjenem nahajališču našli že 957 takšnih zapisov. V tej sezoni so našli tudi druge zanimive predmete iz 12. stoletja: jantarni prstan, dva srebrna krožnika, konico kopja in dleto. Ta čas na najdišču pod vodstvom znanstvenikov delajo študenti iz Moskve, Barjanska in ZDA.

INTERVJU

Mag. Andrej Lovšin

Gospodarstvo je bilo ves čas skriti adut osamosvojitve

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Leta 1990 je formiral in štiri leta vodil Vojaško varnostno-obveščevalno službo. Leta 1995 je ustanovil podjetje, v katerem je bil kot direktor zaposlen do leta 2000, ko je v času vlade Andreja Bajuka postal sekretar Sveta za nacionalno varnost pri vladi RS. Leto zatem je prevzel vodenje Centra za strateške študije Ministrstva za obrambo RS. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je magistriral leta 2004. Januarja letos je postal predsednik uprave družbe Intereuropa, d. d.

Kako ocenjujete dediščino, ki vam jo je zapustil predhodnik Jože Kranjc, ki je danes vaš svetovalec?

Intereuropi lani še ni uspelo nadomestiti izpada zaradi zmanjšanja podpornih carinskih storitev po vstopu v EU, se je pa približala zastavljenim ciljem. V letošnjem letu računamo, da bomo cilje, ki smo si jih zadali, tudi dosegli.

Prejšnja uprava je posebej v zadnjem letu svojega mandata izgubila iniciativo na slovenskem trgu logističnih storitev, kar bomo morali nadomestiti. Intereuropa je dobro podjetje, moja naloga v tem letu je ne le ohraniti, temveč tudi izboljšati njen poslovni izid. Moram poudariti, da bodo pogoji dela in poslovanja težji kot lani, toda s projekti, ki smo si jih zastavili, in s stalnim investiranjem v poslovno mrežo ter storitve koncern Intereuropa sledi svojemu motu »od parcialnih do celovitih logističnih storitev« pri doseganju svoje poslovne vizije »postati vodilni ponudnik logističnih storitev v Sloveniji in na področju jugovzhodne Evrope«.

Sicer pa je razvoj logističnih podjetij v veliki meri odvisen od svetovnih gospodarskih gibanj in trendov v logistični dejavnosti. Poslovanje Intereurope, d. d., v letu 2005 je zaznamoval predvsem upad prihodkov iz carinskih storitev, kar je posledično vplivalo tudi na upad tečaja delnice. Za koncern Intereuropa je bilo preteklo poslovno

leto uspešno, saj je ustvaril 49,5 milijarde tolarjev čistih prihodkov od prodaje. Ustvarjene čiste prihodke od prodaje ocenjujemo kot dober poslovni izid v primerjavi s podatki leta 2004, saj je poslovno leto 2004 vključevalo še štirimesečne prihodke iz poslovanja iz carinskih storitev, ko so le-te predstavljale kar 13 odstotkov v strukturi celotnih prihodkov. Koncern Intereuropa je v lanskem letu povečal čiste prihodke od prodaje na zaposlenega in dodano vrednost na zaposlenega.

Kakšna je vaša strategija vodenja koncerna in v čem se razlikuje od tiste, ki jo je imela prejšnja uprava? Kakšni so načrti za prihodnje? Kje so največji potenciali za rast in kje vidite morebitne težave?

Vizija in strategija razvoja koncerna Intereuropa za obdobje med letoma 2006 in 2011 se popolnoma razlikuje od strategije prejšnje uprave. Temeljna poanta sta ofenzivna strategija in strategija rasti, ki se medsebojno prepletata. Ne čakamo na posel, gremo na trg in ponujamo svoje storitve. Zadali smo si nalogo povečati tržni delež, rasti.

Največji delež storitev še vedno opravimo v Sloveniji, kjer bomo tudi v prihodnjem letu ustvarili 80 odstotkov vseh prihodkov. Poskušali bomo pridobiti vse tiste posle, ki jih je Intereuropa nekoč že imela, pa jih je izgubila. Velikim slovenskim poslovnim sistemom in tudi tistim, ki prihajajo na slovenski trg, bomo ponudili celovite logistične storitve. Pri novih poslih načrtujemo okoli 10 do 20 odstotkov lastnega voznega parka, pri čemer bo pri transportni dejavnosti poudarek predvsem na kooperaciji. Ko bomo konsolidirali Intereuropo tukaj, sledi drugi del strategije, ki temelji na utrditvi položaja na trgih, kjer je koncern že navzoč, in na prodoru na nove trge. Naš cilj je postati največji ponudnik logističnih storitev tako v Sloveniji kot tudi na trgih jugovzhodne Evrope.

V letošnjem letu bo uprava družbe Intereuropa, d. d., v skladu s svojo vizijo in strategijo poslovanja pristopila k implementaciji nekaterih ključnih poslovnih aktivnosti, ki bodo krepile tržni položaj koncerna. Z agresivnejšim nastopom na trgu načrtuje koncern za letošnje leto 6,7-odstotno rast prodaje, 4,9-odstotni čisti donos kapitala in 6,4-odstotno letno rast dodane vrednosti na zaposlenega.

Na katere nove trge želite prodreti? Koliko nameravate nameniti za naložbe v jugovzhodni Evropi? V prihodnje načrtujete tudi nov logistični center v Moskvi. Lahko poveste kaj več o tej naložbi?

Intereuropa je letos odprla novo podjetje na jugovzhodu Evrope, konkretno na Kosovu. Podjetje že deluje, uradno pa ga bomo odprli jeseni. Dodatno nameravamo investirati v Srbijo in Rusijo, kjer že imamo svoja podjetja. V teku so dogovori, vezani na našo navzočnost na črnogorskem trgu. Skladno z zarisano vizijo in strategijo bomo nadaljevali z osvajanjem trgov srednje Azije, držav v pasu okoli Črnega morja – od Turčije, Gruzije do Armenije in Azerbajdžana – ter s tem še letos zaokrožili svojo ponudbo v jugovzhodni Evropi. V nekaterih državah smo sicer že navzoči prek svojih lokalnih poslovnih partnerjev, npr. v Romuniji, Bolgariji in Albaniji. Dobro sodelovanje z njimi prav tako pripomore k doseganju položaja vodilnega logista v jugovzhodni Evropi, vsekakor pa bomo preverili možnosti ustanovitve lastnega podjetja. S tem bomo pridobili vse, kar je Slovenija izgubila z vstopom v EU. Prav tako nameravamo pri svojem poslu čim bolj izkoristiti članstvo v EU in Natu. Investicije bodo vsekakor postopne, odvisno od finančne upravičenosti projektov. Intereuropa je zelo nizko zadolžena, zato imamo še veliko možnosti za izrabo finančne vzvoda za nove naložbe.

Koncern Intereuropa je v lanskem letu povečal čiste prihodke od prodaje na zaposlenega in dodano vrednost na zaposlenega.

► Rusija je za nas zelo pomemben trg. Koncern Intereuropa je že vrsto let navzoč v tej državi, saj ima v Moskvi svoje lastno odvisno družbo Intereuropa East, d. o. o., s postavitvijo novega logističnega centra pa želimo svojo navzočnost še okrepiti. Za zdaj preučujemo mogoče lokacije, kjer naj bi zgradili nov logistični center s predvideno velikostjo pokritih površin 10.000 m², vrednost naložbe pa bo po ocenah od osem do deset milijonov evrov. V postopku naročanja je deset novih tovarnjakov vlačilcev s polprikloniki pa tudi tovarnjakov s hladilniki, ki bodo lahko prevažali na primer zdravila. Intereuropa bo še sodelovala z vozniki kooperanti, cilj pa je, da postane pomemben logistični ponudnik ne le za slovensko blago, ampak tudi za prevoz blaga iz Ruske federacije v države EU.

Pred kratkim ste odprli nov sodoben logistični center v Logatcu, ki je eden od skupno sedmih logističnih centrov, od katerih so štirje v Sloveniji (Logatec, Ljubljana, Celje, Maribor), dva na Hrvaškem (Zagreb, Split) ter eden v Bosni in Hercegovini (Sarajevo). Kaj pomeni ta pridobitev za Intereuropo?

Logatec je eden naj sodobnejših logističnih objektov znotraj Intereurope, ki omogoča številne logistične storitve in hrambo raznovrstnega blaga. Gre za moderen logistični center, ki se bo gradil v več fazah in bo v

končni obliki obsegal 78.000 m² skupne zunanje površine; skladiščne zmogljivosti (visokoregalna skladišča višine 12 m) bodo obsegale 32.000 m², proizvodni del 1.100 m² in poslovni objekt 1.070 m² površine. Prva faza novega skladiščnega objekta s površino 8.100 m², s proizvodnim delom za dodatna dela in poslovnim objektom ter z možnostjo skladiščenja tudi na zunanjih površinah distribucijskega centra pomeni veliko pridobitev za Intereuropo in Slovenijo, saj je center v bližini avtoceste, hkrati pa ob pomembnem križišču 5. in 10. prometnega koridorja. Lega Logatca je zanimiva tudi zaradi kratkih razdalj do pomembnejših krajev. Za koncern to pomeni dodatno ponudbo na področju terminalskih storitev, ki zaokrožuje celovito ponudbo logističnih storitev. Je nov korak v razvoju, širjenju in dopolnjevanju razvejene mreže in dejavnosti Intereurope.

Med družbo Intereuropa in nemškim medijskim koncernom WAZ potekajo oziroma so potekala dogovarjanja, ki se nanašajo na morebitno sodelovanje med družbama. Je v zvezi s tem že kaj novega?

Cilj Intereurope je opravljati celovite in posamične logistične storitve za podjetja, ki dosegajo ali nameravajo doseči visok delež v blagovni menjavi. Dogovori z nemškim založniškim podjetjem WAZ, za

katerega naj bi Intereuropa opravljala logistične dejavnosti na trgih jugovzhodne Evrope, so še v teku.

Nedavno ste s Pošto Slovenije, Luko Koper in SŽ podpisali pismo o nameri o medsebojnem sodelovanju na trgu globalnih logističnih storitev. Lahko poveste kaj več o tem?

Ob nastopu funkcije predsednika uprave Intereurope sem v svoji strategiji predstavil nadaljevanje zamisli o strateškem povezovanju Intereurope z Luko Koper in s Slovenskimi železnicami. Ideja resda ni nova, saj se je v preteklosti o tem povezovanju veliko govorilo, vendar je do sedaj ostajalo pri besedah. K sodelovanju je sedaj pristopila tudi Pošta Slovenije. Tako smo pretekli teden naredili velik korak naprej; pismo o nameri, ki so ga podpisale štiri vodilne slovenske družbe, je izkaz interesa za skupni nastop, povezovanje štirih močnih in uspešnih družb, ki se zavedajo pomena sinergij predvsem na velikih in oddaljenih trgih pa tudi doma, v Sloveniji. Gre za interes vseh štirih družb za skupno poslovno sodelovanje pri ponujanju in izvajanju logističnih storitev za kupce v Republiki Sloveniji in zunaj njenih meja. S tem bi izboljšali ponudbo logističnih storitev v Sloveniji in zunaj nje, hkrati pa si od morebitnega skupnega nastopa vsaka od družb podpisnic obeta pozitivne sinergijske učinke v svojem poslovanju.

Četudi smo posamično uspešni in prepoznavni, se pojavlja potreba po povezovanju logističnih operaterjev. Evropski trg je velik, mi pa smo v očeh Evrope še vedno majhni. Sodelovanje med podjetji v logistični panogi je pogost pojav. Sodelovanje med nami sicer že obstaja, vendar želimo doseči še večji učinek, uspeh in prepoznavnost. Naša prednost je ponujanje komplementarnih storitev; s skupnim nastopom lahko le še nadgradimo svojo mrežo, kakovost storitev, prepoznavnost na evropskem trgu in ne nazadnje skupni promet udeleženenih družb.

Poudariti želim, da gre za zdaj le za potrditev interesa za skupni nastop pri ponujanju in izvajanju logističnih storitev. Vsi nadaljnji koraki bodo skrbno pretehtani in usklajeni tako z veljavno zakonodajo kot s projektne vidika. Odprte so vse možnosti poslovnih povezovanj, vendar bomo pred uvedbo katere koli oblike skupnega nastopa na trgu logističnih storitev za vsak projekt izdelali skupen elaborat o njegovi ekonomski upravičenosti. Šele na podlagi le-tega bomo sprejeli skupno poslovno odločitev o izvedbi projekta.

Kakšna bo prihodnja lastniška struktura Intereurope? Bo Intereuropo kdo prevzel?

Tega žal ne vem. Dvomi, da bi se večinski lastniki zdaj odločili za prodajo. Po drugi strani pa mislim, da bi bilo za Intereuropo dobro, če bi bila s svojimi strateškimi partnerji tudi

kapitalsko povezana. Moja naloga je skrbeti za dobro poslovanje in rast koncerna, oplemenitenje kapitala koncerna, ne morem pa vplivati na lastniško strukturo.

Kako so zaposleni sprejeli zamenjavo v upravi? Ali menite, da bo treba v Intereuropi krčiti stroške tudi z odpuščanjem?

Zaposleni so zamenjavo uprave dobro sprejeli, saj so vidne novosti in spremembe, ki jih uvaja nova uprava. Rekel bi, da so dobro sprejeli ofenzivno strategijo. Zadnja leta se je Intereuropa srečevala predvsem s problematiko odpuščanja, ker je izpad storitev ob vstopu v EU žal terjal svoj davek. Danes, ko je to za nami, lahko rečem, da so stroški dela tukaj razmeroma majhna postavka. Ne bi veliko pridobili, prej bi izgubili, zato ljudi ne bomo odpuščali.

Začeli ste z doktorskim študijem; na kateri fakulteti oziroma katera smer? Kako vam uspeva opravljati tako zahtevno in odgovorno delo in hkrati pripravljati doktorat?

Kjer je volja, je pot. Tako pravijo in sam se s tem kar strinjam. Doktorski študij sem prijavil na filozofski fakulteti, vendar je ta čas nekako v »mirovanju«, saj ves svoj čas in energijo vlagam v vodenje koncerna Intereuropa.

Pred kratkim smo praznovali petnajstletnico samostojne Slovenije; kakšni spomini vas prevevajo ob tem in kako zdaj gledate na takratne dogodke? Takrat ste bili stari komaj 30 let, vendar ste med osamosvajanjem Slovenije odigrali eno ključnih vlog. Kako je prišlo do tega?

Leta 1990 sem opravljal delo predavatelja na kadetski šoli in ob tem budno spremljal procese, ki so potekali v svetu: krizo socializma, razpad Sovjetske zveze, združitev obeh Nemčij ... Jugoslovanska ekonomska in politična kriza sta dosegli vrhunec. Na demokratičnih volitvah v Sloveniji je zmagal Demos. Ker so me navduševali ideje Demosa, sem vzpostavil stik s takratnim predsednikom vlade oz. izvršnega sveta Lojzetom Peterletom. Predstavil sem mu načrt, kako bi Slovenija formirala lastno vojaško silo in v njenem okviru tudi vojaško varnostno-obveščevalno službo. Peterle me je napotil k takratnemu sekretarju za obrambo Janezu Janši in njemu sem še natančneje pojasnil svoje predloge. Kasneje sem se sešel s takratnim sekretarjem za notranje zadeve Igorjem Bavčarjem. V okviru takratnega republiškega sekretariata za obrambo sem formiral samostojno Vojaško varnostno-obveščevalno službo, ki je bila znana pod kratico VOMO. Ta služba je nedvomno veliko naredila na zelo pomembnem področju informacijske podpore pri ključnih odločitvah. Ukvarjali smo se predvsem s preučevanjem potencialnega sovražnika, za katerega smo že takrat definirali JLA. Pridobili smo ključni podatek, da bo

JLA z orožjem poskušala preprečiti osamosvojitve Slovenije, kar se je kasneje dejansko zgodilo. Pred napadom smo ugotavljali, kako in s kakšnimi sredstvi bo vojska želela preprečiti osamosvojitve Slovenije. Spremljali smo tudi vse njene aktivnosti v času napada in se z njo aktivno ukvarjali do umika zadnjega vojskega JLA z ozemlja Slovenije.

Kadrovsko jedro službe so poleg mene sestavljali še Franci Žnidaršič, danes državni sekretar na ministrstvu za obrambo, Ivan Borštner, znan kot tisti podčastnik JLA, ki je zbral pogum in Janezu Janši prinesel pomembni dokument, zaradi katerega se je začel proces proti četverici, in Franc Pulko, ki je na našo stran prestopil iz varnostne službe JLA. Vojaško varnostno-obveščevalno službo smo formirali povsem na novo – ustvarili smo jo dobesedno iz nič. Resno smo začeli delati septembru 1990.

Koliko zaposlenih in zunanjih sodelavcev je imela služba?

Ob mojem odhodu z ministrstva za obrambo je služba imela nekaj manj kot 200 zaposlenih na ministrstvu za obrambo in v Slovenski vojski. Obveščevalne službe delujejo tako, da imajo »sodelavce« oziroma informatorje v

drugih strukturah in drugih državah. Števila teh sodelavcev seveda ne omenja noben direktor obveščevalne službe.

S čim se je služba ukvarjala po odhodu JLA iz Slovenije?

Osredinjali smo se dogajanje in morijo, povezano z vojnami na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini. Zelo dobro smo sodelovali tudi s tujimi službami, predvsem iz držav članic zveze Nato, ki so prek nas dobivale veliko informacij o tem, kaj se dogaja na bojiščih. Mi pa smo iz teh informacij ocenjevali predvsem stopnjo ogroženosti Republike Slovenije. Če namreč pogledamo frontno črto na Hrvaškem, vidimo, da so najbližji spopadi potekali zelo blizu, le nekaj kilometrov zračne linije od slovenske meje. Pa tudi pri kasnejših spopadih v Bosni in Hercegovini ne smemo pozabiti, da je bila recimo frontna linija pri Bihaću precej blizu Sloveniji, še posebej po zraku.

Kako ocenjujete razvoj Slovenije, odkar je samostojna?

Vsi, ki smo sodelovali pri osamosvajanju Slovenije, smo na dosežke in napredek Slovenije v zadnjih petnajstih letih upravičeno

Vojaško varnostno-obveščevalno službo smo formirali povsem na novo – ustvarili smo jo dobesedno iz nič. Resno smo začeli delati septembra 1990.

ponosni. Stopili smo v EU in Nato, prevzeli evro in hitro se razvijamo. Vsem tistim, ki so nam ob osamosvajanju pretili, da sami ne bomo zmogli preživeti, smo dokazali, da to ni res in da smo samostojni še veliko uspešnejši. Tako uspešni, da nas sedaj postavljajo za zgled drugim državam. Pri tem ne gre pozabiti, da je slovensko gospodarstvo odigralo zelo pomembno vlogo. Na neki način lahko rečemo, da je bilo slovensko gospodarstvo ves čas skriti adut osamosvojitve. Že ko smo preučevali razne scenarije osamosvojitve, smo se zavedali, da brez uspešnega gospodarstva, ki zagotavlja proračunske vire, ne bi mogli tako hitro, drzno in uspešno stopati po poti osamosvajanja. Naše gospodarstvo se je bilo sposobno preusmeriti in prilagoditi visokim evropskim standardom. Zavedati se je treba, da je bil velik del slovenskega gospodarstva močno vezan na trge drugih nekdanjih jugoslovanskih republik. Ob osamosvajanju sta plačilni promet in poslovanje z drugimi deli nekdanje Jugoslavije zamrle. Velik del slovenskih podjetij se je kljub izjemno težkemu položaju uspešno znašel in se z jugoslovanskega preusmeril na precej zahtevnejše zahodne trge. Eno takšnih podjetij je tudi Intereuropa. ■

Gruber – vsestranski znanstvenik

Ivo Žajdela

Minilo je dvesto let od smrti jezuita Gabrijela Gruberja, ki ga večina Slovencev pozna predvsem po ljubljanskem prekopu, ki opravlja svojo vlogo še danes.

Gruberjeva palača

Gabrijel Gruber (1740–1805) je bil eden najpomembnejših slovenskih inženirjev, arhitektov in profesorjev matematičnih ved. Povzpel se je do generala jezuitskega reda, kar je najvišji položaj med redovniki slovenskega rodu in sploh eden najvišjih slovenskih dosežkov v katoliški hierarhiji. Spomladi 2005 sta minili dve stoletji od njegove tragične smrti, ki je ustavila njegovo še ne triletno nadvse učinkovito organiziranje jezuitov po vsem svetu.

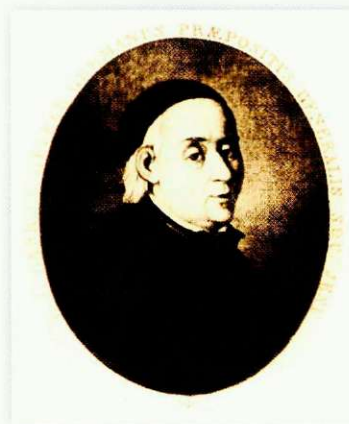
Veliki Slovenec Čeprav znamo povezati prekop z njegovim avtorjem, vemo o Gruberju, njegovem delu in življenju razmeroma malo. Ob obletnici je izšlo več razprav, večina izpod peresa dr. Stanislava Južniča. V večjem obsegu je obletnico zaznamoval Arhiv

Slovenije, ki domuje v Gruberjevi palači in hrani veliko dokumentov o njegovem delu, posebno iz njegovega ljubljanskega obdobja. Jeseni 2005 je bila v arhivu odprta razstava in na pročelju odkrit spomenik, ki ga je izdelal akademski kipar Janez Pirnat. Zelo povedna upodobitev slavnega patra bo okrepila zavest o pomenu njegovega dela za Ljubljano, hkrati pa pomeni poklon Gruberju, ki si zasluži dostojno znamenje v mestu.

Znameniti fizik Gabrijel Gruber je bil vsestranski znanstvenik. Obvladal je tehnične vede, matematiko, jezike in ne nazadnje je bil tudi umetnik. To se ne kaže le v njegovi ljubljanski (Gruberjevi) palači in stikih z ljudmi, kot je bil zadnji veliki slikar avstrijskega baroka v Sloveniji J. M. Kremser-Schmidt, ampak tudi v slikah, ki

jih je naslikal sam. Ohranjene so le iz njegovega ruskega obdobja.

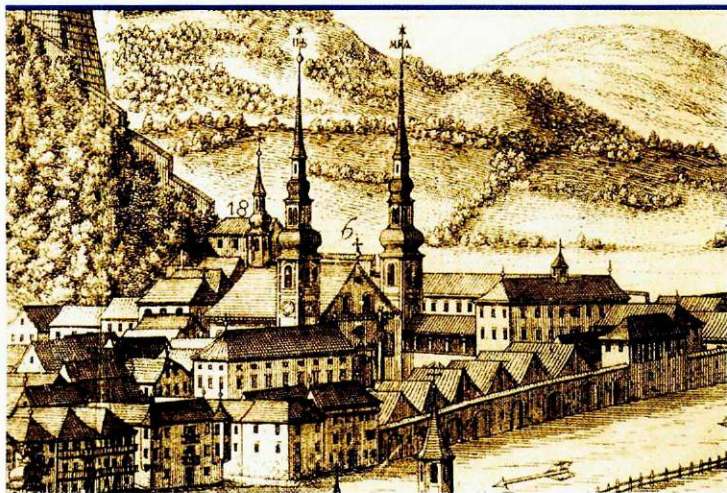
Gruberjev vpliv Lahko bi rekli, da je Gruber v Ljubljani, kamor verjetno ni prišel po naključju, preživel nekaj svojih najlepših let; tu je deloval od leta 1768 do 1785.

Gabrijel Gruber

Vsaj za del njegovega ljubljanskega obdobja to gotovo drži. Prišel je osemindvajsetleten in ostal dobrih šestnajst let. Izjemno ambiciozno in vneto se je lotil ne le pedagoškega dela, ampak tudi reševanja že stoletja starih problemov mesta, kot so bili poplave in osuševanje Ljubljanskega barja. Njegova prizadevanja so kmalu dala oprijemljive rezultate, graditev palače za šolo in graditev prekopa. Le slutimo lahko vpliv njegovega znanja na poznejšo »tehnično inteligenco«, ki je v Ljubljani in svetu imela opazno vlogo. Naj med njegovimi učenci omenim le Jurija Vego in Žigo Zoisa. Gruber bi v Ljubljani lahko ustvaril še mnogo več. Toda odšel je nepričakovano, predvsem zaradi strahu pred posledicami finančnih obtožb na njegov račun. Res so stroški del na prekopu presegle načrte, toda drugi sumi so bili večinoma neutemeljeni. Zdi se, da je zaradi neutemeljenih obtožb ostal spomin nanj v Ljubljani, ki jo je tako močno zaznamoval s svojim delom, vsaj še v 19. stoletju rahlo protisloven. Gruber se pri svojem delu ni omejeval le na Ljubljano. Pomembni so bili Gruberjev hidravlični stroj in vodovod v Kranju ter njegovo vsestransko posvečanje vodam na Kranjskem. Gruber je ostal dejaven in ustvarjalen do zadnjih dni svojega življenja in v tem rusko obdobje, ki je bilo nekoliko daljše kot ljubljansko, ni zaostajalo. Poleg pedagoškega, znanstvenega in umetniškega dela je imel posebno v ruskem obdobju tudi eno od osrednjih vlog v redovni skupnosti Družbe Jezusove. Kot jezuitski general je v burnih časih na prelomu iz 18. v 19. stoletje odigral svojo vlogo tudi v politiki.

Učitelj, znanstvenik ... Učitelj Gruber je predaval matematične vede v Ljubljani, Belorusiji in v Sankt Peterburgu. Med njegovi-

Jezuitski kolegij pri cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani

mi najpomembnejši učenci so bili ob Juriju Vegi še številni ruski umetniki. Pedagog Gruber je organiziral pouk na Univerzi v Vilni in vodil peterburški kolegij. Inženir Gruber je prekopal najtežji del ljubljanskega kanala, nadziral polovico vodnih poti in habsburški monarhiji, projektiral jadrnice in »strojne« ladje za plovbo po toku navzgor. Umetnik Gruber je sestavljal ladijske modele izjemne lepote in dovršenosti, slovel je po akvarelih, slikanju v perspektivi in miniaturah na slonovini. Arhitekt Gruber je vodil šestletno obnovo v požaru poškodovane jezuitske cerkve sv. Jakoba, zidal ljubljansko palačo, podrožniško vilo, mitniški urad na Bregu, zgradbe v Polocku in Sankt Peterburgu. Bil je začetnik pouka arhitekture v Ljubljani, v Belorusiji in Rusiji. Naravoslovec Gruber je raziskoval geologijo in vodne tokove našega krasa, potrebe, magnetizem in optične prikazni. Obramboslovec Gruber je ljubljanske in beloruske študente učil vojaške vede in pomembno vplival na mednarodne zveze ruskega carja v času prvih protifrancoskih koalicij. Duhovnik Gruber je vsako jutro daroval mašo v cerkvi sv. Katarine v Sankt Peterburgu in vplival na Napoleonovo dovoljenje pri sklicu konklava za volitve novega papeža v Benetkah leta 1799. Politik Gruber je bil nesporen, čeprav diplomatsko prikrit voditelj katoliške strani evropske politike v prevratni zgodnji Napoleonovi dobi. Jezuitski general Gruber je organiziral številne misijone, obnovil jezuitsko družbo po vsem svetu in pripravil razmere za njeno vnovično vzpostavitev v Rimu, ki pa je ni dočakal.

Slovenskega rodu Že samo naštevaje nam da dokaj dober pregled nad Gruberjevimi izjemnimi dosežki. Nedvomno gre za enega najspodobnejših in najuspešnejših Slovencev vseh časov. Gre predvsem za našega človeka, ki je znal svoje sposobnosti uveljaviti celo v najtežjih okoliščinah, ko je moral Ljubljano zapustiti v nemilosti in celo na skrivaj. V Gruberju vidimo zgodbo o uspehu najvidnejšega slovenskega znanstvenika, tehnika, učitelja, duhovnika in politika 18. in začetka 19. stoletja. Njegovo delo še bolj cenimo ob najnovejših spoznanjih o njegovem slovenskem izvoru, ob njegovi nadvse pomembni vlogi v Ljubljani zgodnje Zoisove dobe na predvečer francoske revolucije, predvsem pa ob njegovih znanstvenih in političnih uspehih doma, v Rusiji in po svetu.

Gruberjev oče je bil premožen dunajski orožar slovenskega rodu. Tako se je mladi Gabrijel že v domači hiši dodobra seznanil z vojaškimi vedami. Mladost na razgibanem Dunaju je dala pečat njegovemu svetovljanstvu, gospodarski podjetnosti in izjemnemu znanju jezikov. Gabrijel Gruber in kar trije njegovi mlajši bratje so zaporedoma vstopili v jezuitski red in se izkazali v matematičnih vedah. Tobija Gruber je tesno sodeloval z bratom Gabrijelom pri raziskovanju krasa, optike, plinov in hidrodinamike; postal je izjemno ploden in uspešen znanstvenik v Pragi. Anton Gruber, ki se je kalil kot Gabrijelov pomočnik za računanje v Ljubljani, je kar poldrugo desetletje poučeval matematiko na ljubljanskem liceju kot zadnji nekdanji jezuit

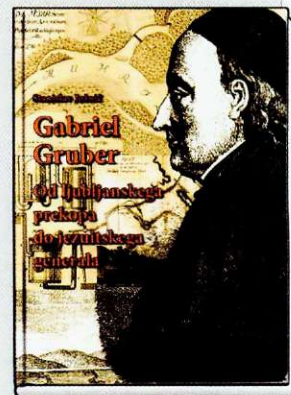
Stanislav Južnič o Gruberju

Pri založbi Družina je izšla monografija *Gabrijel Gruber, Od ljubljanskega prekopa do jezuitskega generala*, v kateri nam dr. Stanislav Južnič odkriva v marsičem manj znanega Gruberja. Seznanja nas z vsestranskostjo njegovega dela, ki ga je zaznamovala nadarjenost pa tudi njegove značajske poteze. Avtor knjige dr. Stanislav Južnič nam približa patra Gabrijela Gruberja, ki ga doslej morda še vedno nismo doživljali kot povsem »našega«. Odkriva nam nova spoznanja o njem in njegovem delu, hkrati pa ga postavlja v širši kontekst znanstvenega, kulturnega in političnega dogajanja v takratnem svetu.

Posebno pozornost je posvetil njegovim raziskovanjem hidromehanike, geologije, optike, magnetizma, seizmologije, meteorologije, predvsem pa uporabnim vedam, kot so arhitektura, ladjedelništvo in kopanje prekopov. Opisal je njegove povezave z drugimi raziskovalci, še posebej z Boškovičem. Pregledal je dokumente o Gruberjevi brodarški šoli v Ljubljani, ki jo je obiskoval tudi Jurij Vega. Preučil je dokumente o Gruberjevi navigacijski direkciji in pešanje Gruberjevega vpliva v deželi Kranjski po njegovi odstranitvi od graditve prekopa. Opisal je njegov umik iz Ljubljane in izjemne uspehe v Rusiji.

Ob dvestoti obletnici izvolitve Gabrijela Gruberja za generala jezuitskega reda je Južnič objavil do sedaj neznane podrobnosti o Gruberjevih fizikalnih raziskovanjih, ki jih je dal natisniti njegov polbrat Tobija. Po kratkem opisu njune življenjske poti podaja popis avtorjev, ki jih je Gruber navajal v svojih kranjskih pismih in v delih, povezanih z njimi. Dokazal je, da je imel Gruber dober pregled nad raziskovanjem sodobnikov. Gruberjevo raziskovanje mehanike kapljev in je bilo središče njegovega znanstvenega in inženirskega dela. Tako kot številni kranjski in drugi naravoslovci se je tudi Gruber preizkusil v razlagi spreminjanja gladine Cerkniškega jezera in jo kot prvi povezal s padavinskimi razmerami. Gruberjeva pisma niso bila le naravoslovna opazovanja, temveč celo potopisi v duhu časa, v katerem so nastajali. Vsebujejo praktične napotke izkušenega popotnika o nevarnih roparjih, vremenskih razmerah in drugih preizkušnjah na poti.

Opazovanja narave so ga napeljala k preučevanju optičnih pojavov, predvsem fatamorgane. Pojav je raziskoval več let, leta 1781 predvsem eksperimentalno, pet let pozneje pa tudi z zglednim matematičnim aparatom kot pred njim še nihče na Kranjskem. Glede na številne poznejše Tobijeve objave si lahko mislimo, da bi Gabrijel Gruber objavil še pomembna znanstvena odkritja, če ga ne bi v zrelih letih stiska jezuitske družbe potisnila v politične vode. Gruberjevo poznavanje naravnih pojavov in zmožnost njihove uporabe v tehniki je bila izjemna tudi v zahodnem svetu. Uspehi, ki mu jih je nadarjenost prinesla na dvoru ruskega carja, zato niso presenetljivi. Knjiga o Gruberju je bogato ilustriрана.

med našimi profesorji. Tako je družina Gruber z izjemno močjo zaznamovala razvoj novih znanosti na Kranjskem.

Znanstveni temelji Ob izjemnih Gruberjevih darovih prav nič ne preseneča, da je Marija Terezija prav njega izbrala za di-

rektorja plovbe po vseh avstrijskih rekah z izjemo Donave in mu zaupala enega tedaj največjih in najdražjih projektov, graditev ljubljanskega prekopa. Številne vodilne funkcije in izjemna gospodarska okretnost so Gruberja hitro postavile ob sam vrh razvijajoče se Ljubljane; kmalu ni bilo ►

► več večjih dejavnosti pri nas, ki jim Gruber ne bi pritisnil svojega pečata. Hkrati je v šestnajstih letih in pol poučevanja v Ljubljani postavil znanstvene temelje kranjskim mehanskim vedam, preučevanju vodnih tokov, modeliranju ladij, plovbi po naših rekah, vojaški ter civilni arhitekturi. Njegov prekop ter skrb za plovbo med Ljubljano in vojaškimi posadkami v Zemunu sta pomenila preobrat v razvoju Ljubljane v vele mestno središče in uvod v jugoslovanske gospodarske povezave, ki so zaznamovale našo polpreteklo zgodovino. Vodil je izjemno skupno navigacijskih inženirjev, ki jih je zvečine vzgajal sam na ljubljanskih visokih šolah. Najbolj nadarjen med njimi je bil Jurij Vega, ki ga je Gruber poslal urejevati tok reke Mure med Gradcem in Radgono, kar je prav tako eno izmed odkritij naših raziskav.

Raziskovalec fatamorgane

Gruber je bil izvrsten opazovalec narave in je znal pojave povezati in

jih pojasniti s svojim izrednim matematičnim znanjem. Opazovanju okolja in pogovorom z domačini je dajal prednost celo pred najlepšimi teorijami. Objavil je svoja kranjska pisma s popisom petnajstih večjih kranjskih ponikalnic. Ob dobrem pregledu tedanje strokovne literature je pojave ob Cerkniškem jezeru primerjal z raziskovanji podobnih jezer na Tirolskem. Odklanjal je Valvasorjev model neskončnega zaporedja sifonov pod Javornikom, ki naj bi prelivali deževnico v jezero. Čudesa Cerkniškega jezera je raje razlagal z veznimi posodami in jih primerjal s krogotokom krvi v živih telesih, svojo zamisel pa je ponazoril z lastno-ročnimi skicami. Prvi je pravilno povezal spreminjanje gladine Cerkniškega jezera s padavinskimi razmerami. Bil je znanstvenik nove dobe, ki je za vse vidne pojave iskal fizikalne vzroke.

Gruberjevo praktično delo na ljubljanskem prekopu in poznejše teoretično raziskovanje voda je povsem ustrezalo duhu tedanjega

Spominska plošča Gabrijelu Gruberju

časa; v 18. stoletju so med vsemi panogami fizike največ uporabljali prav znanost o vodah.

Ob poklicnem zanimanju za mehaniko vodnih tokov se je Gruber lotil še raziskovanja optičnih prikazni v plasteh segretega zraka nad Cerkniškim jezerom. Pojavov ni le natančno opisal, skiciral in razložil, temveč je celo prvi na svetu preučeval optične privide v laboratoriju. Meril je odboj svetlobe od plasti zraka, segretega nad dolгим, ozkim kosom razžarjenega železa. Ugotovil je, da mrzli vetrič vpliva na odboj in lom svetlobe in stopnjuje zaznavnost optičnega privida; zato je učinkovitost poskusa stopnjeval s pihačjem hladnega zraka.

Odhod iz Ljubljane Seveda si je Gruber s hitrim poklicnim uspehom nakopal številne nasprotnike. Gospodarsko močno novo kranjsko plemstvo je bogatelo ob Gruberjevih široko zasnovanih projektih, medtem ko je staro plemstvo v novem gospodarskem redu pogosto videlo ogrožanje svojih podedovanih privilegijev. Gruberjev licejski sodelavec Baltazar Hacquet se je iz prijatelja kmalu prelevil v njegovega najhujšega kritika. Čeprav tako

Hacquet kot Gruber sodita med najuspešnejše začetnike raziskovanja krasa, so nasprotni politični pogledi zastrupili zametke njegovega znanstvenega sodelovanja.

Odprava jezuitskega reda je Gruberju v veliki meri spodma knila tla pod nogami in končala dotlej soglasno podporo dunajskega dvora. Gruberja so postopoma omejevali in mu odvezemali vodstvene naloge v Ljubljani. Ob grozeči odpravi ljubljanskega liceja je končno spregledal, da mora vzeti pot pod noge. Njegove zadnje zaobljube, dane v dne, ko je bilo že vsem jasno, da bo sam papež prepovedal jezuitski red, so jasno usmerile Gruberjev korak proti edinemu še delujočemu jezuitskemu otoku v Belorusiji. Tam so se pod okriljem nove ruske carice Katarine II. zbrali ostanki jezuitskega reda, ki jim je šle Gruber vdihniti moč preživetja.

Neizbrisen prispevek Z Gruberjevim nenadnim odhodom je marsikateri kranjski projekt ostal nedokončan, med njimi predvsem pouk v Gruberjevi palači in načrtovana ljubljanska ladjedelnica. Gruber je žal na višku svoje politične veljave tragično končal po požaru v svojem peterburškem stanovanju. Na pogreb so se mu prišli pokloniti celo najhujši sovražniki.

Gruberjevo delo je obrodilo mnogotere sadove, čeravno si je kar težko predstavljati vso paleto njegovih dosežkov – od znanosti in tehnike do politike. Tako Kranjci kot njegovi poznejši gostitelji Belorusi se zavedamo, da smo prav z Gruberjem imeli v svoji sredi voditelja enega najuspešnejših obdobjev gospodarskega razcveta v naših deželah. Njegov prispevek k napredku šolstva, znanosti in tehnike doma in po svetu ostaja veličasten dosežek človeškega duha. **D**

radio GORENC
93,8 in 95,1 FM

Vsi tisti, ki ste že ali boste uspešno opravili popravni izpit za šolsko leto 2005/06, nas o tem obvestite, saj se s tem lahko udeležite velikega žrebanja, ki bo **3. septembra** na glavnem prizorišču **Šušarske nedelje** v Trzinu.

zmagovalci nad POPRAVCI

... že tretje leto na Radiu Gorenc!

1	2	3
digitalni fotoaparat v vrednosti 100.000 SIT (417,29 eur)	gorsko kolo v vrednosti 80.000 SIT (333,83 eur)	dilaška avtobusna vozovnica v vrednosti 65.000 SIT (271,24 eur)

www.radio-gorenc.si

Slike so simbolične. Izlačilo nagrad v gotovini ni mogoče. Cene v evrih so preračunane po centralnem paritetnem tečaju 239,64 SIT za 1 EUR.

Karitas

www.karitas.si

otroci nas potrebujejo

Pomagajmo otrokom s šolskimi potrebščinami!

S poslanim sporočilom SMS s ključno besedo **KARITAS** na 1919 boste darovali 230 SIT (0,96 EUR).

Donirajo lahko naročniki Mobitel GSM/UMTS in Mobiporavniki. Družba Mobitel se odpušča vsem prihodkom iz naslova tako poslanih sporočil. Podrobnosti: www.karitas.si

Simbolika živali

V. M.

Založba Modrijan je izdala bogato ilustrirano monografijo *Simbolika živali* avtorja dr. Tineta Germa.

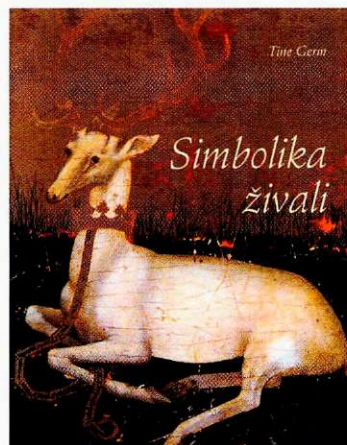
Bogato ilustrirana, strokovna, vendar širokemu krogu bralstva namenjena monografija umetnostnega zgodovinarja dr. Tineta Germa *Simbolika živali* zajema vse simbolično pomembnejše živali, ki se pojavljajo v delih evropske umetnosti. Avtor jih je nabral kar 54, ki v evropski kulturi, pravzaprav v naši zavesti, igrajo pomembno vlogo: bazilisk, bik, delfin, enorog, feniks, gad, golob, grif, hermelin, jagnje, jelen, jež, kača, kamela, kit, konj, koza, kozel, krokar, krokodil, labod, lev, lisica, mačka, medved, metulj, miš, močerad, noj, opica, orel, osel, ovca, oven, panter, pav, pelikan, pes, petelin, polž, prašič, slon, sokol, sova, školjka, štoklja, tiger, veverica, volk, zajec, zmaj, žaba, želva in žerjav.

Njihova ikonografija vključuje tako antične in srednjeveške kot novoveške simbolne pomena s

posebnim poudarkom na krščanskih vsebinah, ki so za evropsko simboliko živali daleč najpomembnejše. Izpuščena niso niti bajeslovna bitja (bazilisk, enorog, feniks, grif, zmaj), ki v evropski kulturi igrajo celo večjo vlogo kot marsikatera živalska vrsta.

Živali v likovni umetnosti Kot je zapisal avtor, se je v knjigi »uspelo prebiti« le tistim živalim, ki imajo najbogatejšo simboliko in so najpogostejše navdihovale mojstre čopiča in dleta. Knjiga je namreč posvečena predvsem upodobitvam in razlagi živalskega sveta v likovni umetnosti. Zato bi recimo v njej zaman iskali mravljo, ki na svojih drobcenih plečih nosi kopico simbolnih pomenov, vendar jo v slikarstvu ali kiparstvu zaradi njene majhnosti le redko srečamo.

Poglavja, urejena po abecednem redu, orišejo razvoj simbolike posa-

meznih živali in njihovega upodabljanja od prazgodovine naprej. V uvodnem poglavju avtor govori o vprašanju simbolike živali v umetnosti od antike do 21. stoletja. Piše o živalih v kulturi stare Grčije in Rima, o srednjeveški ikonografiji živali in o pomenu in podobi živali v novem veku. Sledijo po abecedi razvrščena poglavja, ki omogočajo preprosto iskanje posameznih živali. Vsaki živali je posvečeno posebno poglavje. Prikazi naše-

ga videnja živalskega kraljestva v reprodukcijah umetniških del bodo potešili tudi radovedneže, ki jih mika brskanje po dragoceni likovni dediščini minulih stoletij. V knjigi, ki ima 240 strani velikega formata, je objavljenih okoli 300 reprodukcij vrhunskih del iz evropske umetnosti; nekatere reprodukcije so celostranske.

Poseben odnos do živali Knjiga je namenjena bralcem, ki jih zanima skriti pomen živalskih podob v evropski umetnosti od antike do današnjih dni. K prebiranju vabi radovedneže, ki jih mika brskanje po dragoceni literarni in likovni dediščini minulih stoletij. Predvsem pa nagovarja vse, ki imajo radi živali in želijo slediti njihovim stopinjam po slikovitih poteh rojevanja simbolnih pomenov in pri tem uživati v izvrstno reproduciranih umetniških mojstevinah, v katerih se zrcali pisana paleta idej, predstav, občutij in čustev, ki zaznamujejo naš odnos do živalskega sveta. **D**

Bohinj

Petra Janša, foto: vir STO/ D. Mladenovič, J. Skok, B. Kladnik, Bobo, A. Fevžer

Vasi z imenom Bohinj na zemljevidu Slovenije ne boste našli, saj ime Bohinj predstavlja **kotlino**, ki se razteza od Soteske do Ukanca. Na južni strani jo zapirajo bohinjske Spodnje gore, visoke do 2000 m, na severu pa Triglavsko pogorje s Triglavom (2864 m). Bohinj se deli na Spodnjo in Zgornjo dolino. V obeh je skupaj 24 vasi. Je ena najlepših kotlin v osrčju Julijskih Alp v Triglavskem narodnem parku. Visoke gore, zeleni gozdovi, lepe planine in senožeti s svojimi naravnimi lepotami, kulturnozgodovinskimi spomeniki, prijazne vasi in naselja s hoteli, gostišči in zasebnimi sobami omogočajo gostom v Bohinju prijetno počutje.

Veduta Bohinjskega jezera Srce Bohinja je njegovo jezero, ki je največje stalno naravno jezero v Sloveniji. Leži med bohinjskimi gorami in je največje slovensko ledeniško jezero. Dolgo je 4,2 km, široko 1,4 km, globoko pa do 45 m. Okoli jezera je speljana sprehajalna pot; iz Ribčevega Laza potrebujemo za pešpot okoli jezera 3 ure. Po levi strani se lahko peljete z avtom, po desni pa je mogoče iti samo peš.

Razpoznavni znak Bohinja je **cerkev sv. Janeza Krstnika**, ki stoji tik ob **Hudičevem mostu**, na morenskem nasipu nad vzhodnim bregom Bohinjskega jezera, ob izviru Save Bohinjske. Gotska cerkev je bila grajena v 14. in 15. stoletju na temeljih starejše cerkvice ali kapele, ki so jo tu pa vsej verjetnosti postavili oglejski ali drugi misijonarji. V 18. stoletju je dobila še pokrito lopo in baročni zvonik s čebulasto kapo, prekrito s skodlami. Lopa, prav tako gotska, je tlakovana s prodniki. V njej je starejša zidana pušica, na steni cerkve pa ostanki fresk Jerneja iz Loke s prizori iz življenja Janeza Krstnika. Pred lopo je na steno naslikana velika **podoba sv. Krištofa**, ki gleda proti mostu in vasi.

Ta cerkev je ena najbolj poslikanih na Slovenskem. V njeni notranjosti so slikarije nastale v različnih obdobjih in so naslikane tudi druga čez drugo. Janezovo legendo je naslikal neznan slikar z začetka 14. stoletja in kaže **figuro Janeza Evangelista s kelihom strupa pred svečenikom Aristodemom**.

Zelo dragocena je tudi lesena **glava Janeza Krstnika iz leta 1380**, saj spada med svetovno pomembne primerke; poleg tega jih je na svetu le še 5. Hrani jo Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Sedanji del nekdanjega gotskega krilnega oltarja s kipom Janeza Krstnika iz okrog leta 1490 je razstavljen v Narodni galeriji. Levi stranski oltar izvira iz leta 1635 in s tabelno sliko prikazuje obglavljenje Janeza Krstnika, malo mlajši desni oltar pa je iz leta 1640 ter prikazuje sliko obiskovanja sv. Elizabete.

Podružnična cerkev Sv. Duha Cerkev stoji ob zahodnem obrežju Bohinjskega jezera, ob cesti Ribčev

Bohinjsko jezero s cerkvijo sv. Janeza Krstnika

Laz-Ukanc, in naj bi bila skupaj z lopo in obzidjem zgrajena v 18. stoletju, vendar iz virov izvemo, da je že v 15. stoletju na tem mestu stala cerkev. Zaznamuje jo lega na rahli vzpetini nad obrežjem jezera, pod gozdom in sredi travnika. Cerkevna streha je baročna. Ladijski in prezbiterski obok imata ob vseh robovih v omet vtisnjen baročni ornament, v ladji Marijin, v prezbitoriju pa Jezusov monogram. Veliki oltar je baročen, stranska dva pa rokokojska. Prižnica je ljudsko delo in izvira iz 18. stoletja. Na severni zunanji strani prezbitorija je freska sv. Krištofa, delo kamniškega slikarja Matije Koželja. Isti avtor je narisal tudi slike Frančišek Ksaverij krščuje v levem stranskem oltarju in Povečanje Janeza Nepomuka v desnem stranskem oltarju.

Sedež občine Bohinj Bohinjska Bistrica (521 m) je največji kraj v Bohinjski kotlini. Tu je tudi sedež Občine Bohinj. Kraj ima osnovno šolo, avtobusno in že-

lezniško postajo, manjše in večje trgovine, muzej, nekaj restavracij in gostiln, penzion s prenočišči. V Bohinjski Bistrici je tudi kamp Danica, smučišče Kobla, športna dvorana, nogometno igrišče in odprto igrišče za tenis. Namestitev je mogoča tudi v številnih zasebnih apartmajih in sobah, ki jih posredujejo vsi **turističnoinformacijski centri**, **Vodni park Bohinj** pa ponuja obiskovalcem sprostitve in zabavo v bazenskem kompleksu. **Župnijska cerkev sv. Nikolaja** stoji v občinskem središču Bohinjska Bistrica. Prvič je omenjena leta 1689. Prvotno baročno stavbo je konec 19. stoletja zamenjala nova v novoromanskem in novorenesančnem slogu. Posebna znamenitost so stenske slike, delo slikarja Matija Koželja, z letnico 1884.

100-letnica bohinske železnice Leta 1906 je prestolonaslednik Franc Ferdinand slovesno odprl bohinjski predor, enega najpomembnejših predorov na trasi nove proge, ki je povežala Srednjo Evropo s Trstom. Proga je bila velika pridobitev za takratno monarhijo. Bohinjcem je odprla okno svet in jim po gospodarski katastrofi, ki jih je doletela, ko so pogorele fužine v Bohinjski Bistrici, odprla nove možnosti razvoja predvsem na turističnem področju.

Graditev bohinske železnice je bila zaradi predorov in mostov, ki jih je bilo treba zgraditi, izredno težavna. Enega največjih gradbenih posegov sta predstavljala karavanški

Oplenova hiša je značilna bohinska domačija.

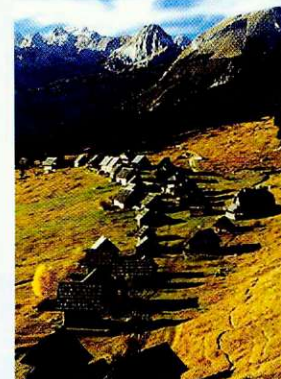
Toplarji v vasi Studor

in bohinjski predor. Naporna dela, ki so jih spremljali vdori vode, so obrodila sadove in predor je bil 31. maja 1904 prebit. Zadnje metre je razstrelil nadvojvoda Leopold Salvator Habsburški. Dela so se nadaljevala in 1. marca 1905 so opravili prvo poskusno vožnjo. Leta 1906 so opravili zaključna dela in 19. julija so s slovesnim odprtjem progo Jesenice–Trst izročili prometu.

Ob 100. obletnici odprtja bohinske železnice se v vseh občinah ob progi pripravljajo številne prireditve, tudi v občini Bohinj, saj želijo izkoristiti priložnost predvsem za predstavitev turistične destinacije.

Muzejski vlak

Planina Zajamniki

Glasbeno poletje Bohinj Župnijska cerkev sv. Martina, ki stoji nad vasjo Srednja vas v Bohinju (583 m), v teh dneh gosti številne glasbene umetnike in izvajalce klasične glasbe. Cerkev je prvič omenjena v letih 1493–1501, nato je bila v sredini 18. stoletja predelana v baročnem slogu. Posebna znamenitost so slike in freske znanih slovenskih slikarjev: Franca Jelovška, Matije Koželja in Matevža Langusa. Znale so tudi orgle iz leta 1830. Različni koncerti in prireditve v njej potekajo vse do konca avgusta.

Turistična sirarska pot S to potjo je povezana ponudba mlečnih izdelkov na bohinjskih, blejskih in kranjskogorskih kmetijah. Pot vodi po planinah Pečana, Krstenica, Velo polje, Konjščica, Uskovnica, Praprotnica, Zajamniki in Goreljek. Na planinskih kmetijah in planšarijah poskusite ali kupite domače mlečne izdelke, kot so kislo mleko, skuta, poltrdi sir, mohant, surovo maslo in še kaj. Poleg sirarskih pa boste na poti srečevali tudi naravne in kulturne znamenitosti. Na vsak način si oglejte 78 metrov visok **slap Savica**, **izjemen muzej planšarstva v Stari Fužini**, kjer hranijo gradivo o življenju planšarjev, sirarnah in sirarskem delu v planinah, transportu v dolino, značilnih bohinjskih planšarskih naseljih in planšarskih zgradbah – ena slednjih, lesen planšarski stan s planine Zajamniki iz

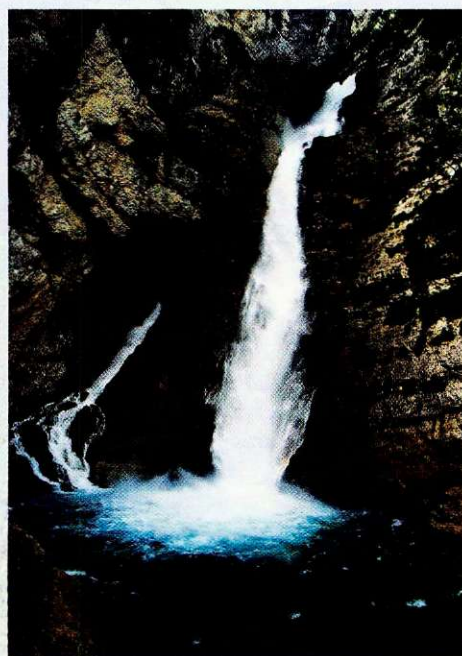

Planšarski muzej v Stari Fužini

Podružniška cerkev Sv. Duha

leta 1849, je postavljena tudi v muzeju – ter **Oplenovo hišo v vasi Studor**, ki je enkratni prikaz kulture Bohinjcev z začetka 20. stoletja. Za vas je značilna ena največjih skupin kozolcev v Sloveniji, skupina topelarjev, ki jim domačini pravijo stogi. Kozolci niso baročno razkošni kot dolenski topelarji, kljub temu pa so mojstrsko tesani. **D**

Slap Savica

Nočitve

Založba Nova revija

Nova zbirka Nika Grafenauerja *Nočitve* je sedma knjiga v njegovem pesniškem opusu. Značilna zanjo je eksistencialna zaznava časa, ki se izraža v izkušenskih razsežnostih, s katerimi je prepreden njegov individualni odtis v njem; v to okrožje spada tudi cela vrsta motivov z erotično-tanatalno vsebino, v katerih se ljubezenska vzburljenost prežema z izkustvom minljivosti. Posebnost zbirke je nedvomno tudi v tem, da avtor otipava rane tega sveta in časa, ki v njem odmevajo atentati in eksplozije, po drugi strani pa, zlasti v ljubezenski liriki, ponotranjene impresije, ki se iz pogleda na živo naravo selijo v čutno nazorno prikazovanje erotičnega občutja.

Politika in filozofija

Založba ZRC

Ali obstaja politična filozofija? S tem vprašanjem začne v delu *Nerazumevanje* Jacques Ranciere, eden najprodornejših sodobnih političnih teoretikov, analizo zgrešenih srečanj med filozofijo in politiko od Aristotela do danes, ki jih je treba iskati v slepoti filozofije za heterološko naravo politike. Rancierjeva koncepcija politike je izvirna in provokativna: politika se po njegovem začne, ko se naravni red dominacije in porazdelitve deležev med deli družbe podre, ko vznikne presežek, ki ga ni mogoče šteti, namreč demos. Z demosom kot »napako v računu« se vzpostavi politika kot praksa sporne skupnosti.

Poper in sol

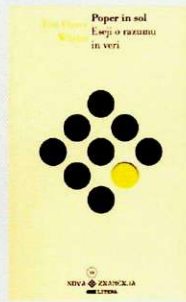
Litera, Maribor

Naslov *Poper in sol* označuje zbirko filozofske esejistike mladega slovenskega filozofa iz avstrijske Koroške Tima Oliverja Wüsterja. Zbirka že z naslovom namiguje na dvodelnost zbranih esejev. Po eni strani avtor v njih zavrača, razjasnjuje, demitizira celo vrsto sodobnih miselnih stališč, ideologij in družbenih praks (popper), po drugi pa izpostavi tiste etične kategorije, odprte na krščansko miselno in versko izkustvo, ki avtorju predstavljajo temeljne resnice, po katerih naj bi se človek ravnal in se tako človečil (Jezus: »Vi ste sol zemlje«). Ali kot pravi avtor sam v istoimenskem eseu *Poper in sol*: »V vsaki kuhinji sta potrebni dve osnovni začimbi, brez katerih ni mogoče pripraviti kake okusne hrane: to sta popper in sol. Prav tako sta v vsaki filozofski kuhinji potrebni dve začimbi, brez katerih ni mogoče filozofirati: to sta logika, ki jo tu želim primerjati s poprom, in metafizika, ki predstavlja filozofsko sol.« V gibčnem jeziku, polnem blagohotnega humorja in ironije, s pronicljivim

1.

1.

2.

3.

4.

uvidom v evropsko filozofsko misel od Grkov do danes, se torej Wüster loteva takšnih premislov, kot so npr.: duhovni temelji Evrope, kaj je metafizika, kako govoriti z otroki o Bogu in svetu, o Kantovi filozofiji, nekaj vprašanj Wittgensteinu, Sokrat in Kristus, oziroma kam nas vabita oba učitelja človeštva, kako bi sv. Tomaž razlagal Nietzscheja, Theodor Haecker, kaj je literatura, o Maritainu, o Janezu Janžekoviču, o ateizmu, ki pripelje v norost itd.

Tržaško pristanišče

Mladika, Trst

V knjigi *Tržaško pristanišče in sodobni blagovni promet* Guido Comari - Komar prikaže razvoj pomorskega blagovnega prometa v zadnjih petdesetih letih, od prvega zabojnika, ki se je pojavil leta 1956, do danes. Prikaz je zgodovina tržaškega pristanišča, njegov nagli vzpon do propada avstro-ogrske monarhije in vse, kar se je zgodilo oz. se »ni zgodilo« po letu 1918 in po drugi svetovni vojni, ko je tržaško pristanišče capljalo za velikimi severnoevropskimi pristanišči.

Zgodovina za vse

Zgodovinsko društvo Celje

V reviji *Zgodovina za vse* (št. 1, 2006) je objavljenih sedem prispevkov: *Kopernik med Slovenci* (Stanislav Južnič), *»Stavba znamenja – prvega spominka slovenskiga djanja«*, o Prešernovem nagrobnem spomeniku – prvem slovenskem javnem spomeniku (Damir Globočnik), *Kvaren in umazan tisk*, o zavzemanju za »boljši« tisk pred prvo svetovno vojno (Janez Polajnar), *Dobrodelne prireditve, zastave in vojaška godba*, o bojih za javni prostor na Štajerskem okoli leta 1900 (Martin Moll), *»Purgerji, rešetarji in lončarji ...«*, o zgodovini trga Ribnica na Dolenjskem (Marina Gradišnik), *»Enbot je bilo težko, ma lepo«*, o ekonomiji istrskega podeželja med tradicijo in modernostjo na primeru vasi Rakitovec v prvi polovici 20. stoletja (Vida Rožac Darovec), *»To knjigo sem*

pisal z ljubeznijo, kakor velevalo zakoni historične umetnosti za narodno zgodovino«, o nastanku in razvoju moderne hrvaške historiografije v 19. stoletju (Mario Strecha).

Življenjska energija

Založba Mladinska knjiga

Priročnik *Spodbudimo življenjsko energijo* opisuje, kako združiti in izvajati različne metode in vaje za uravnavanje življenjske sile človeka, na kateri temeljijo vsa holistična zdravljenja. Ker nas energija človeka povezuje s svetom, knjiga uči na drugačen način vzpostaviti stike z okoljem in drugimi ljudmi. Simon G. Brown prijazno vodi bralca skozi množico praktičnih vaj, načine meditacije in pozitivno naravnane taktike, kako iz sebe narediti čim več. Dodani so tudi recepti za slastne jedi, ki nahranijo telo in dušo.

Gorenjska kuhinja

Založba Kmečki glas

Kakšnega okusa so poštengana kaša, zaroštani močnik, bohinjski praženi žganci ali kranjska klobasa in davški suhi želodec? V knjigi *Na Gorenjskem je fletno in okusno*, ki jo podpisujeta avtorja Janez Bogataj in Lea Kužnik, je predstavljena kulinarična dediščina in sodobnost Gorenjske. Razdeljena je na dva dela. V prvem so predstavljena nekatera starejša pričevanja o prehranjevanju na Gorenjskem, značilnosti vsakdanjega in prazničnega prehranjevanja, prehranjevanje ob različnih opravilih ter povezanost hrane z razvojem turizma na Gorenjskem. Podatke so na terenu zbrali študentje oddelka za etnologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. V drugem delu so izbrani in zapisani recepti značilnih vsakdanjih in prazničnih jedi. Zbrane so v desetih gorenjskih regijah ali območjih, in sicer: Mengeš, Kamnik; Škofja Loka in Poljanska dolina; Selška dolina; Kranj, Besnica in Naklo; Šenčur, Predvor, Kokra, Jezersko; Tržič in okolica; Žirovnica, Begunje, Lesce; Bled, Radovljica; Bohinj; in Dolina (Jesenice, Dovje, Mojstrana, Kranjska Gora, Rateče).

KNJIGA MESECA JULIJA

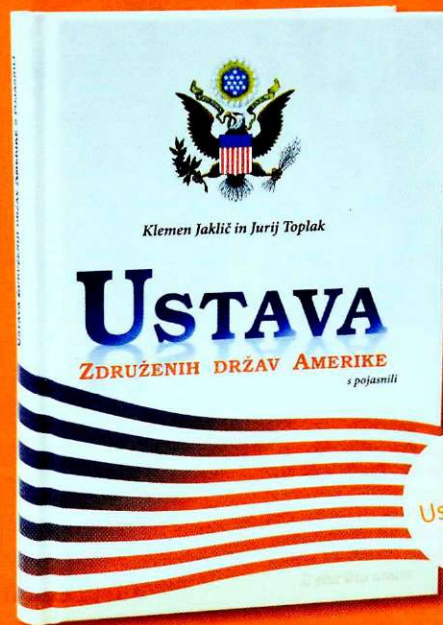
USPEŠNICA

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Avtor: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak*Obseg: 144 strani. Format: 11x16 cm. Trda vezava.*

Ustava ZDA je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu, saj je rabila kot podlaga številnim piscem ustav in mednarodnih dokumentov. Interpretacijo ameriške ustave, še posebno tisto od ameriškega vrhovnega sodišča, študirajo pravni strokovnjaki po vsem svetu in neredko rabi kot pripomoček pri interpretiranju ustav drugih držav, tudi slovenske. Navsezadnje se je na podlagi te ustave v ZDA izoblikovala ena najstabilnejših demokratičnih oblik vladavine z zavirljivo stopnjo spoštovanja človekovih pravic. To so le nekateri izmed razlogov, zaradi katerih je fenomen ameriške ustave vredno študirati in raziskovati.

Knjiga vsebuje prvi prevod ameriške ustave, ki je delo mag. Klemena Jakliča. Prevod je opremljen tudi z razlagalnimi pojasnili v obliki opomb. Poleg slovenskega prevoda ameriške ustave knjiga vsebuje obširno uvodno poglavje mag. Jurija Toplaka, v katerem je predstavljen nastanek ameriške ustave ter njene najpomembnejše značilnosti in načela.

Redna cena: 4.990,00 SIT / 20,82 EUR

Pri nakupu knjige meseca marca
vam priznamo **20% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le **3.992,00 SIT / 16,65 EUR**.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **30% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le **3.493,00 SIT / 14,57 EUR**.

Akcijska ponudba velja do 31. julija 2006 oziroma do razprodaje zalog. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.☐ **Naročam knjigo Ustava Združenih držav Amerike**

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

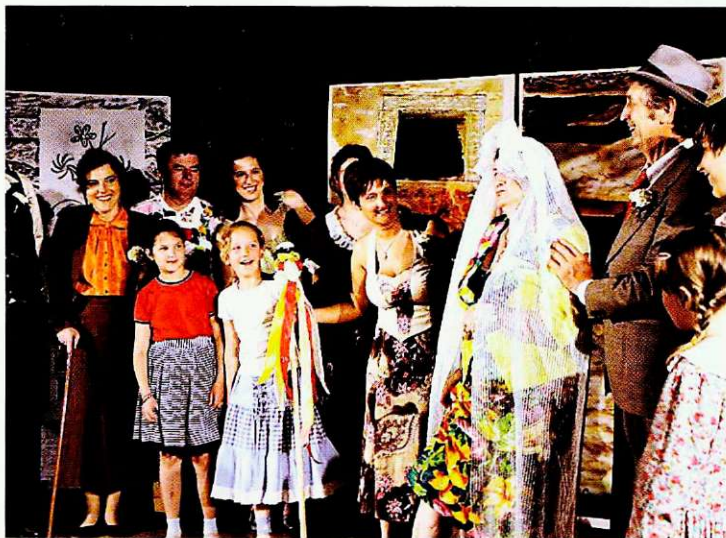
Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si** ali po telefonu **01 230 06 66.**Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Veselica je prva predstava Brce.

Poroka je eden najlepših prizorov.

Brce s Krasa

Lucija Horvat

Gledališka skupina KD »Brce« z Gabrovice pri Komnu je edina ljubiteljska skupina, ki deluje na širšem območju Krasa. Letos praznuje desetletnico obstoja in s svojimi predstavami navdušuje občinstvo povsod, kjer nastopa.

Nastala je po naključju leta 1997, ko so se občinstvu predstavili s prvo predstavo z naslovom Veselica primorskega režiserja Rada Pregarca v priredbi Sergeja Verča, predsednika in umetniškega vodje KD Brce. Predstavo so ob letošnji obletnici postavili znova. »Vaška skupnost Gabrovice pri Komnu vsako leto za praznik vaških zavetnikov sv. Petra in Pavla pripravi procesijo in krajšo zabavno prireditev. Junija 1996 naj bi tako nastopala kabaretni duo Boris Kobal in Sergej Verč, vendar je bilo treba nastop odpovedati. Zvečer, ko so mi prijatelji Gabrovčani malo za šalo in malo zares očitali, da sem

jih pustil na cedilu, sem jim predlagal, naj v prihodnje leto sami kaj zaigrajo,« razlaga Sergej Verč. Nenavadno ime Brce je skupina dobila po istoimenskem prostoru pred vaško cerkvijo, ki ga obkrožajo stoletne lipe in hrasti. Na tem prostoru, kjer še stoji staro plesišče z odrom, potekajo premiere skupine Brce kar pod zvezdami. Največji uspeh so doživeli s svojo drugo premiero z naslovom Štmčki v mineštri, ki je bila vključena v vseslovenski festival ljubiteljskih gledališč, gostovala pa je tudi pri Slovencih v Parizu. Že jeseni načrtujejo nekaj gostovanj v zamejstvu, med zdomskimi Slovenci in po številnih primorskih vaseh.

Vsi igralci so amaterji Igralke in igralci skupine Brce, ki so razen treh vsi domačini, poleg tega, da igrajo, naredijo še vse drugo, kar je potrebno za gledališko predstavo, poleg tega pa pred premiero še počistijo vas in prizorišče. Najzvestejši člani skupine so letos dobili tudi priznanja. »Vsi igralci so amaterji v najzlahtnejšem pomenu te besede. V desetih letih so z vztrajnostjo in pridnostjo odpravili marsikatero napako.

Danes s ponosom lahko rečem, da je to zelo uigran ansambel, ki se zna lotiti raznorodnih nalog, da se v skupini ni nihče nalezal tako imenovanih zvezdniških ošpic in da se z isto ustvarjalno vnemo lotevajo predstav v narrečju in v knjižni slovenščini,« pravi Sergej Verč, ki že osem let skupaj z igralko Minu Kjuder režira predstave. Po enkrat sta prevzela režijo igralca Bogdana Bratuž in Anton Petje. »Toliko in toliko ur vztrajnega dela, ponavljanja, memoriranja vloge, iskanja, vztrajanja, veselja, bridkosti, želja, da narediš nekaj več kot prejšnjikrat, poglobljanja v vlogo, izoblikovanja vloge. A ko imaš vse to pod streho (se pravi v glavi), kakšno veselje igrati! Doživeti aplavz občinstva, zavdati se, da je vsaka predstava nepovnljiva in da jo moraš vsakokrat znova odigrati, se vsakokrat znova vživeti v vlogo. Enkratna izkušnja, ki jo doživljaš samo v teatru!« je rekel o igranju član skupine Brce Pavel Trobec.

Priredbe so nujne Pri izbiri repertoarja v skupini Brce upoštevajo več kriterijev. Izbirajo med besedili, ki so žanrsko bliže ko-

mediji in ki zasedbeno ustrezajo zmoglostim skupine. Dobrodošlo je, če je tudi scenografija nezahtevna, razmerje med ženskimi in moškimi vlogami pa pravilno. »Ker besedil, ki bi v celoti izpolnjevala vse te kriterije, preprosto ni, jih je treba prilagajati, dopisovati ali – kot v primeru naše prve in zadnje premiere Veselice – tragedijo spremeniti v komedijo,« še pravi Sergej Verč. **D**

Igralec Pavel Trobec

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Alpe Adria PUF

Mednarodni festival gledališča in pouličnih vragolij Alpe Adria PUF od 14. julija do 1. septembra poteka v Kopru in okolici ter Piranu, širi pa se tudi na Severno Primorsko, kjer bo v sodelovanju s čezmejno sekcijo uprizorjenih sedem predstav v občinah Bovec in Kobarid. V sklopu pete izdaje festivala, katerega osrednja tema so lutkovna gledališča majhnih oblik, se bo zvrstilo kar 57 dogodkov, od tega tri premiere iz lastne produkcije. Festival PUF letos gosti skupine in soliste iz Slovenije, Italije, Češke, Nizozemske, Avstrije, Nemčije, Francije, Madžarske, Slovaške in Španije ter mešano mednarodno zasedbo mladih umetnikov. Primorske kraje in vaške trge so obiskale lutke, žonglerji, komiki, ho-

Mirka Venclova

duljarji, ekvilibristi in drugi ulični umetniki. Osrednja lutkovna tema petega festivala PUF so lutkovna gledališča majhnih form. Gre za nov evropski trend običajno solističnega avtorskega lutkovnega teatra, ki se v moderniziranih oblikah vrača h koreninam uličnega lutkarstva in pri katerem predstava temelji na močni interakciji izvajalca in njegove lutke s publiko ter na animaciji lutk, ki so enakopraven partner igralcem in gledalcem. Krstno bodo izvedene tri predstave, ki so nastale v produkciji mednarodnega festivala Alpe Adria PUF. To so lutkovna predstava O kužku in mucu, tragikomedija Šala in mednarodni lutkovni projekt Podoba iz življenja osla Viljema IV. Modrosivega. Predstave, ki bodo potekale v popoldanskem času, bodo namenjene predvsem otrokom. Na PUF gostuje tudi lutkovna predstava Začarana hiša, ki je lani prejela zlato marioneto na festivalu Nadiških dolin, znova pa bodo nastopili še nekateri gostje iz prejšnjih sezon: češka lutkarica Mirka Venclova, slovaško lutkovno gledališča PIKI in španski mojstri recikliranja Quichot de 8. L. H.

Zlati medalji

Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem je na 12. mednarodnem zborovskem tekmovanju sakralne glasbe, ki je v grški Prevezi potekalo med 6. in 9. julijem, osvojil dve zlati medalji, in sicer v kategoriji mešanih pevskih zborov in v kategoriji ženskih pevskih zborov. Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem je bil ustanovljen leta 2004. Najprej je deloval v ženski zasedbi, kasneje pa se je preoblikoval v mešano zasedbo z več kot 40 pevci. Pevke in pevci so študentje in študentke primorske univerze. Zborovski repertoar vključuje posveto in cerkveno glasbo od renesančnih do sodobnih skladateljev. Posebno pozornost zbor posveča skladbam primorskih skladateljev in skladateljem mlajše generacije. Pevke in pevci redno nastopajo

Ambrož Čopi

na dogodkih Univerze na Primorskem, poleg tega gostujejo po Sloveniji in tujini. Akademski pevski zbor vodi skladatelj in dirigent Ambrož Čopi. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 20. 7.

21.00 Mestni muzej - atrij:

Quartettulipan: Klasična glasba v novi podobi

21.00 Križanke: Elton John - Tim

Rice: Aida, muzikal. Zagrebško mestno gledališče Komedija.

22.00 Ljubljanski grad: D. Cronenberg:

Senca preteklosti (A History of Violence)

PETEK, 21. 7.

21.00 Galerija ŠKUC: Lovro Raubar Erik Marenče jazzet, džezkoncert

22.00 Ljubljanski grad: L. Jacquet:

Popotovanje cesarskega pingvina (La Marche de l'empereur)

SOBOTA, 22. 7.

11.00 Ob Ljubljani: Art and Craft, predstavitev domačih umetnostnih obrti

20.00 Cankarjev dom: S. Prokofjev:

Zaljubljen v tri oranže, opera v štirih dejanjih. SNG Opera in balet Ljubljana in mednarodna solistična zasedba. Opera bo v ruščini s slovenskimi napisi.

22.00 Ljubljanski grad: J. Wright:

Prezvetnost in pristranost (Pride & Prejudice)

NEDELJA, 23. 7.

11.00 Turistična ladjica na Ljubljani:

Ženska vokalna skupina Lan - ljudska glasba

19.00 Frančiškanski samostan: Pevski

zbor Birmingham Festival Choral Society (Velika Britanija) - klasična glasba

21.00 Križanke: Orkester Norden

(Finska, Danska, Švedska, Islandija, Norveška) - klasična glasba. Orkester Norden združuje mlade glasbenike iz Finske, Danske, Islandije, Norveške in Švedske. Vsako poletje se zberejo in vadijo z uglednimi profesorji iz skandinavskih glasbenih akademij in najpomembnejšimi skandinavskimi dirigenti.

PONEDELJEK, 24. 7.

20.00 Cankarjev dom: S. Prokofjev:

Zaljubljen v tri oranže, opera v štirih dejanjih. SNG Opera in balet Ljubljana in mednarodna solistična zasedba. Opera bo v ruščini s slovenskimi napisi.

22.00 Ljubljanski grad: D. Kari: Skriti

adut (Voksne Mennesker/ Dark Horse)

TOREK, 25. 7.

21.00 Slovenska filharmonija:

Simfonični orkester RTV Slovenija, dirigent Rossen Milanov, Christin Ortiz, klavir

22.00 Ljubljanski grad:

B Miller: Capote (kino)

SREDA, 26. 7.

22.00 Ljubljanski grad: J. P. Dardenne,

L. Dardenne: Otrok (kino)

20.00 Hotel Mons: Caminoigra

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Nevidni sovražnik

Monika Maljevič

Posebni agent Pete posumi, da nekdo v Beli hiši načrtuje umor predsednika, toda zločinec je dovolj spreten, da obremenilne dokaze podtakne Petu.

Ta mora na begu pred agentom in nekdanjim prijateljem Davidom, ki ga krivi za razpad zakona, dokazati svojo nedolžnost in hkrati obvarovati skrivnost, ki ga veže na predsednikovo ženo. Pete Garrison je agent ameriške Tajne službe in je pred dvajsetimi leti predsedniku rešil življenje, ko je skočil predenj in ga tako obvaroval pred točo krogel.

Kolegi pri Tajni službi ga spoštujejo in ga imajo radi. Garrison je agent vse življenje. Zdaj je zadolžen za varnost prve dame. Živi na visoki ravni, v urejenem svetu hierarhične strukture, načrtov, zemljevidov, avtomobilskih sprevedov, kodiranih imen, limuzin, žargona in postopkov. V tem vesolju je vse smiselno, dokler zaradi skrivnosti ne začne pokati po šivih. Petu prijatelj Charlie Merriweather, prav tako agent, namigne, da bi mu rad zaupal ključno, zaupno informacijo. A še preden se to zgodi, Merriweatherja ustrelijo v njegovi hiši. Gre za zrežiran rop, ki naj bi šel po zlu.

Preiskavo dodelijo vrhunskemu preiskovalcu Tajne službe Davidu Breckinridgeu, nepredvidljivi kombinaciji vročehkrvnosti in doslednosti. Je Garrisonov varovanec in do pred kratkim eden njegovih najboljših prijateljev. Breckinridge sledi dokazom in samo dokazom in nikakor ne instinktom. Tak mora biti velik preiskovalec. Garrison, morda največji agent za varovanje znotraj Tajne službe, se pogosto ravna po instinktu in samo po instinktu. Ko gre za varovanje, je to pogosto edino, kar imaš.

Garrison in Breckinridge sta se pred kratkim sprla, ker je bil Breckinridge zmotno prepričan, da ima Garrison ljubezensko razmerje z Breckinridgeovo zdaj že nekdanjo ženo. Jill Marin, žilava, vihrava in ambiciozna mlada agentka, ki je bila na akademiji

The Sentinel

Režija: Clark Johnson

Scenarij: George Nolfi

Produkcija: Bill Carro, Michael Douglas, Marcy Drogin, Arnon Milchan

Igrajo: Michael Douglas, Kiefer Sutherland, Eva Longoria, Kim Basinger

Premiera: 20. 7. 2006

Distribucija: Continental Film

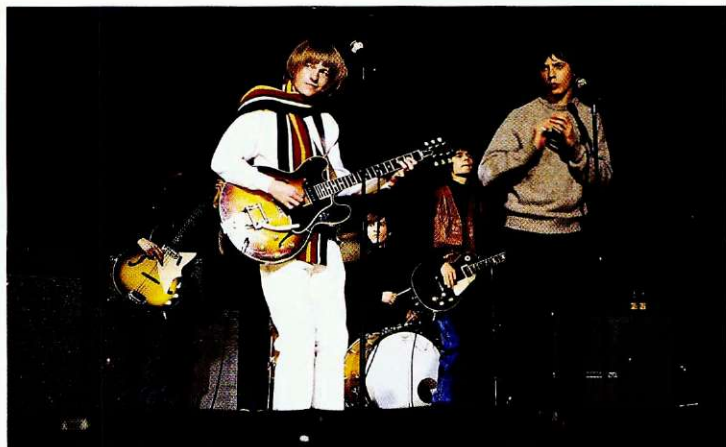
Tajne službe druga najboljša, se loti prve terenske naloge. Prosila je, ali lahko dela z Breckinridgeom, ker ji je Garrison med instruktorsko vadbo na akademiji povedal, da je Breckinridge najboljši preiskovalec Tajne službe.

Trojica se loti preiskave. Zdi se, da namerava nekdo znotraj službe ustreliti predsednika – izdajalec znotraj Tajne službe. To se v 141-letni zgodovini institucije še ni zgodilo. Sum nazadnje pade na Garrisona, ki bo zelo težko opral svoje ime, saj mu je zadevo nekdo podtaknil. Kdor koli že to počne, ve, da je Garrison ranljiv, ker se zelo trudi prikriti velikanško skrivnost. Osumljen izdaje se poda na beg, Breckinridge in Marinova, njegova kolega, pa sta mu za petami, medtem ko poskuša

zašiti pravega izdajalca in predsedniku rešiti življenje.

Politični triler »Agent na begu je politični triler o agentih, ki varujejo predsednika in prvo damo,« pravi Michael Douglas. »Med agenti Tajne službe je prvič v zgodovini izdajalec, ki namerava ustreliti predsednika. Igram agenta, ki varuje prvo damo. Gre za mojo odrešitev. Moj lik je vse življenje agent, ki pa ima precej masla na glavi, in to se mi je zdelo zanimivo. Ne poznam veliko ljudi, ki bi bili samo dobri ali samo slabi. Gre torej za moralno dvoličnost. Privlačijo me liki, kot je Pete Garrison, ki ima napake, a jih poskuša na neki način preseči. Še celo agenti Tajne službe delajo napake. Agent na begu je nepredvidljiv in ima nekaj nepričakovanih obratov.« **D**

Divji in zadeti

Film z naslovom **Divji in zadeti** prikazuje zgodbo Briana Jonesa, enega od ustanoviteljev legendarne skupine Rolling Stones.

Po selitvi v London postane 19-letni Jones s svojim glasbenim talentom in smislom za modo eden glavnih simbolov glasbene revolucije v 60. letih prejšnjega stoletja. Toda uspeh na odru prinese tudi številne nevšečnosti, od mamil in spolnih škandalov do Jonesove skrivnostne smrti v bazenu, ko mu je bilo le 27 let.

Brian Jones, igra ga Leo Gregory, ni bil le »Rolling Stone«, ampak njihov ustanovni član, vodja, vizionar in najbolj nadarjen glasbenik v skupini. Poleg Micka Jaggerja in Keitha Richardsa je bil gonilna sila angleške skupine, ki je v prvi polovici šestdesetih let skupaj z Beatli angleški rokenrol ponesla v svet. Jones je bil med tremi vodilnimi člani največja uganka, najteže ga je bilo definirati, toda za mnoge je bil duša skupine, glasbeni genij. Šestdeseta leta je zajemal z veliko žlico, toda njegov padec je bil enako hiter kot vzpon. Od prvih dosežkov slave je v manj kot sedmih letih postal senca samega

sebe, odmaknjen in nedostopen. Leta 1969 so ga našli mrtvega v bazenu. Smrt naj bi bili zakrivali alkohol in mamila. Brian Jones je bil prvi med rokovskimi zvezdniki, ki so na prelomu desetletja umrli v rosi mladosti.

Režiser in producent Stephen Woolley je deset let preučeval skrivnostne okoliščine, v katerih je umrl slavn glasbenik. Najel je zasebne detektive, da so se pogovorili s pričami. Frank Thorogood, ki je pri glasbeniku opravljal zidarska dela, je umor priznal na smrtni postelji. Woolley je v filmu poskušal rekonstruirati nemirno življenje ustanovitelja skupine Rolling Stones ter prijatelja Boba Dylana in Jima Hendrixa.

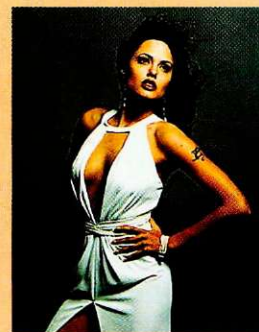
Film je bil prikazan na več festivalih (Toronto 2005, Edinburgh 2005), med drugim na ljubljanskem (v sekciji Obzorja) in je prejel kup nominacij (zlatega hitchcocka za režijo in nagrado empire za najboljši britanski film ter najboljšega novince). M. M.

Stoned

Režija: Stephen Woolley
Scenarij: Neal Purvis, Robert Wade
Produkcija: Andrew Brown, Gary Smith, Paul White
Igrajo: Leo Gregory, Paddy Considine, David Morrissey, Ben Whishaw, Tuva Novotny, Amelia Warner
Premiera: 20. 7. 2006
Distribucija: Fivia

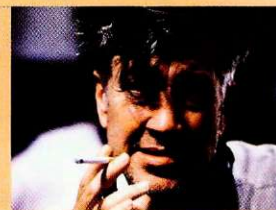
Na kratko

Ameriška zvezdnica **ANGELINA JOLIE**, ki se je zadnja leta bolj kot karieri posvečala materinstvu, bo svoj glas posodila tigrici v novi risanki Dreamworksa Kung-Fu Panda. S svojimi glasovi bodo like oživil tudi Jack Black, Jackie Chan, Lucy Liu in Dustin Hoffmann. Risanka, ki naj bi jo premierno zavrteli maja leta 2008, govori o medvedu pandi, ki bi rad postal vojaški borec. Pod okriljem Dreamworksa sta nastali tudi uspešnici Shrek in Shark Tale. Angelino Jolie, dobitnico oskarja za stransko vlogo v filmu Nore in svobodne (Girl, Interrupted), bo kmalu mogoče videti tudi v filmu Roberta de Nira The Good Shepherd.

Na svojem domu v mestu Ojai v Kaliforniji je umrla hollywoodska plavalaska **JUNE ALLYSON**. Allysonova, ena najbolj priljubljenih filmskih igralk 40. in 50. let minulega stoletja, je za vlogo v filmu Premlada za poljubljanje (Too Young to Kiss) iz leta 1951 prejela zlati globus. Pred kamero je nastopila v družbi igralk in igralcev, kot so James Stewart, Humphrey Bogart, Marilyn Monroe, Judy Garland, Van Johnson in Dick Powell, poročajo tuje tiskovne agencije. »Je dekle, s katero bi se želel poročiti vsak moški in ki bi si jo vsaka ženska želela za prijateljico,« je Allysonovo, nekaj manj kot 1,6 metra visoko plavalasko s paževsko pričesko, nekoč opisala njena igralska kolegica Ginger Rogers. Ann Rutherford in Esther Williams, ki sta Allysonovo poznali v časih njene največje slave, pa sta jo v tedanjih časnikih označili kot »čudovito igralko« in »izjemno osebnost«.

Ameriški cineast **DAVID LYNCH** bo na letošnjem mednarodnem filmskem festivalu v Benetkah prejel zlatega leva za svoj prispevek k sodobnemu filmu. Za oskarja nominirani režiser, znan po tematičnih in vznemirljivih filmih, kot so denimo Modri žamet, Eraserhead in Twin Peaks, bo nagrado prevzel 6. septembra v okviru festivala, ki se bo sicer začel 30. avgusta. Lynch je »režiser, ki ima s svojim vizionarskim in vznemirljivim slogom izjemno velik vpliv na sodobno imaginacijo«, so nagrado utemeljili organizatorji festivala. Nagradenec je bil med začetniki novega neodvisnega ameriškega filma in je odprl pot še drugim, kot so na primer brata Coen, Jim Jarmush, Spike Lee, Quentin Tarantino.

107.8 MHz
radio velenje
www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Ekstremni užitek

Sašo Jenko, SAGA Institute, foto: Andraž Cerar

Nissan X-trail 2,2 dCi columbia

Že leta 2001 se je Nissan pridružil vzhajajočem trgu SUV in med afirmirano konkurenco poslal svojega aduta. Nastalo je vozilo srednjega razreda z modernim imenom X-trail. Za premagovanje brezpotij, v katerih so se drugi terenski bratje že tako dobro znašli, in za vsakodnevno prerivanje po mestnih ulicah. Za delo, šport in prosti čas, ki so dandanes tesno povezani.

Pripravljen na nove izzive

X-trail je do danes postal tretji najbolj prodajani avtomobil v razredu 4x4 v Evropi, in da bi to mesto še utrdili, so ga konec leta 2003 poslali v boj z malenkostnimi slogovnimi spremembami, novim dizelskim motorjem, iz-

boljšanimi zmogljivosti in boljše kakovostjo izdelave. Testni model z dizelskim motorjem 2,2 dCi in opremo 'columbia' je dokazal, da se še vedno lahko kosa z mnogimi tekmeci v svojem razredu. Največjo spremembo je vsekakor doživel turbopolnjeni štirivaljni dizelski agregat, ki je dobil 16 ventilov in dve odmični gredi. Sedaj iz enake prostornine iztisne 136 KM namesto prejšnjih 114 KM ob prav tako odličnih 314 Nm navora pri 2000 vrtljajih na minuto namesto prejšnjih 270 Nm. Ker je krivulja navora sedaj višja pri nižjih vrtljajih, je avtomobil poskočnejši in doseže

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	NISSAN X-TRAIL 2,2 DCI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2184
moč v kW (KM) pri vrt./min	100 (136) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	314 pri 2000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi, štirikolesni
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4455 x 1765 x 1675
medosna razdalja v mm	2625
prtljažnik v litrih	410 (1841)
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1650 (525)
največja hitrost v km/h	178
pospešek 0-100 km/h v s	11,1
poraba (po normah EU) v l/100 km	9,4/6,8/7,6
poraba na testu v l/100 km	10,6
cena vozila v SIT	6,590.000

končno hitrost 180 km/h. To pomeni, da vas na avtocesti ne bodo prehitevali mestni avtomobili, kot je bila navada pri starih, okornih terencih. Enako je tudi z lego na cesti, saj je ta sedaj neprimerno boljša. Ni nadležnega nagibanja v ovinkih, temveč se vozilo pri večjih hitrostih pelje kot po tirnicah ob nadzorovanem zdrsanju zadka. K temu v veliki meri pripomore togo ohišje, ki je vzvojno čvrsto in podpira sprednje posamične obese ter zadnje paralelno večtočkovno vpetje z vijačnimi vzmetmi. Malce negotovosti je le na neravnem terenu pri veliki hitrosti, ko X-trail nemirno poskakuje levo in desno, verjetno zaradi terenskih gum in slabše aerodinamike, vendar se da nevšečnost kompenzirati z malo več popravljanja volana. Za kratko zavorno pot skrbijo kolutne zavore z elektronskim nadzorom ABS in EBD ter Nissanovo elektroniko NBA, ki poskrbi za močan in hiter pritisk na zavorni pedal, kar skrajša zavorno pot za približno 15 odstotkov. Ko zavijete s ceste, je za premagovanje terena treba vklo-

piti le stikalo za elektronsko voden sistem štirikolesnega pogona, imenovan 'All-mode 4x4'. Izbirate lahko med tremi načini pogona: prednjim pogonom za majhno porabo goriva 2WD, LOCK s stalnim štirikolesnim pogonom in porazdelitvijo navora 57/43 od sprednjih do zadnjih koles ter AUTO, ki je proaktiven in reaktiven. Ko elektronski senzorji javijo izgubo oprijema, se porazdeli idealni moment na sprednji ali zadnji kolesi. Če se razmere na cesti spremenijo, samodejno vključi zadnji kolesni par, s čimer se ohrani stabilnost. Ob šeststopenjskem menjalniku pa pogrešamo klasičen reduktor, ki bi ob močnejši sklopki naredil avtomobil zares terenski.

Vse na svojem mestu Notranjost je kljub večji razdalji od tal preprosto dostopna niže, z bogatimi merami pa osreči predvsem visoke ljudi. Položaja na voznikovem sedežu se je sprva treba malce navajati, ko ga osvojite, pa ga težko menjate. Sedež je utrujajoč le na daljših potovanjih, saj ne ponuja dovolj trdne ledvene opore, v hrbet pa pritiskajo tudi vodila vzglavnika, ko se nanj močnejše naslonite. Blago je kakovostno in zračno.

Kakovostna je tudi plastika na armaturi in sredinski konzoli, ki je oblikovana tipično robustno, v terenskem slogu. Merilniki so po zadnji modi porinjeni na sredino armature, pred voznikom je le predal za rokavice. Z avtomatsko klimatsko napravo so hlajene vdolbine za pločevinke, ki se odprejo s pokrovom, in velik predal z drsnimi vratci na sredinski konzoli, ki spominja na skrivnostno babičino kredenco. Lahkotnost dopolnjujejo kontrole tempomata in avdiosistema, vgrajene na klasičnem štirikrakem volanu. Prtljažnik ima ravno dno, ki ob podrtju zadnje klopi in povečanju na enornih 1841 litrov omogoča prperosto nakladanje. Dodana je praktična mreža, ki preprečuje premikanje manjših stvari.

Ekstremi V opisu zmogljivosti sem omenil, da X-trailu zmanjka malo energije prav na zahtevnejših terenih. Vendar ne smete pozabiti, čemu je X-trail pravzaprav namenjen, in si v nasprotnem primeru raje kupite bolj vzdržljivega klasičnega terenca. S svežim videzom, praktičnostjo in agilnostjo pa je namenjen predvsem vsakodnevnemu užitku. **D**

Novice

PEUGEOT Od 13. julija do 10. avgusta se Peugeot z modelom 1007 pridružuje koncertnim dogodkom ob četrtkih zvečer, ki bodo tudi to poletje pripomogli h kulturnemu utripu prestolnice. Lani so bili organizirani prvič – uspešno in z velikim obiskom. Gre za niz privlačnih koncertov na elitni lokaciji Mestnega muzeja Ljubljana v organizaciji glasbene agencije im.puls in letos prvič z generalnim pokroviteljem Peugeotom Slovenija. Koncerti pokrivajo različne glasbene sloge in nagovarjajo širok krog obiskovalcev. Na njih boste lahko prisluhnili klasični glasbi, džezu, gospelu in glasbi cross-over. Peugeot je svojo navzočnost kot pokrovitelj obarval z modelom 1007, priročnim mestnim avtomobilom.

PORSCHE IN EXXONMOBIL Letos mineva 10 let, odkar sta Porsche in Mobil 1 sklenila uradno tehnološko partnerstvo za dobavo vrhunskih motornih olj in razvoj inovativnih vozil. Ker izbira (kakovostnega) motornega olja odločilno vpliva na učinkovitost delovanja in moč avtomobilskega motorja, je Porsche izbral

Mobil 1 za svojega ekskluzivnega dobavitelja motornih olj. Kot uradni tehnološki partner Porscheja in z 28-letnimi izkušnjami iz motošporta ExxonMobil že desetletje uspešno prenaša svoje znanje z zahtevnih dirkalnih stez na uporabnike cest, da bi jim zagotovil vsakodnevno izvrstno izkušnjo v vožnji.

AUDI A6 ALLROAD QUATTRO

Allroad quattro, izpeljanka največjega Audijevega karavana A6 avant, je bil prvi avtomobil znamke, primeren tudi za nekoliko slabše ceste. Po šestih letih je model, ki zamenjuje predhodnika, prestižnejši, prostornejši in po zaslugi sijoče maske še markantnejši. Pri nas je prodaja že stekla, najcenejši model s serijskim zračnim vzmetenjem, štirikolesnim pogonom quattro in 3,0-litrskim turbodizlom TDI s šeststopenjskim ročnim menjalnikom stane 12,738.090 tolarjev.

Radio Krka
106.6 MHz

Časovna razlika in izčrpanost

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Poletje in čas počitnic je tu in mnogi se bodo odpravili na dopust v bolj oddaljene kraje z letalom. Za takšno potovanje se je treba še posebej pripraviti, saj dolgi leti zelo izčrpajo organizem in vplivajo na človekov notranji ritem.

Letenje prek časovnih pasov povzroči utrujenost.

Zaradi različnih časovnih pasov se dan za potnike skrajša, če letijo proti vzhodu, ali podaljša, če letijo proti zahodu. Tako potovanje pretrga običajni cikel spanja in budnosti pri potniku, običajni hormonski ritem se zmoti, zato pride do izčrpanosti. Škoduje tudi dolgotrajno sedenje med letenjem, pri čemer telo izgublja več tekočine kot navadno. Človekovo telo je namreč natančno programirano na različne ure dneva, v 24 urah se telesne funkcije temperatura, budnost, zaspčnost in spolno zanimanje spreminjajo glede na dnevni ritem.

Če ste pretrajeni, obiščite zdravnika.

Na takšen telesni ritem vplivajo okoljski dejavniki čas, temperatura in jakost svetlobe, in sicer s tem, da vplivajo na hipotalamus, hipofizo in česariko, ki izločajo ob določenem času dneva določeno količino hormonov v telo. Česarika uravnava izločanje melatonina glede na svetlobo: zvečer, ko je svetlobe manj, se izloči več melatonina, nadaljuje se ponoči, izločati pa se neha ob svitu. Količina melatonina v telesu vpliva na to, ali smo pripravljeni na spanje ali ne. Nekaterim, ne vsakomur, proti izčrpanosti zaradi časovne razlike pomaga jemanje dodatkov, ki povečujejo raven melatonina v krvi, če jih jemljejo nekaj dni pred potovanjem in po njem.

Bioritem se zmoti Kadar potujemo daleč in hitro, kot je to na letalu, se bioritem zmoti in človeško telo se odzove z utrujenostjo. Simptomi izčrpanosti zaradi časovne razlike so podobni mačku,

počutimo se utrujene, radi bi spali podnevi, ponoči v novem nočnem času pa spanca ni od nikoder. Zaradi izčrpanosti se zmanjša tudi koncentracija in trpi spomin. Pri poletih proti vzhodu so težave z izčrpanostjo hujše kot pri poletih proti zahodu. Letenje pa lahko prinese še druge zdravstvene težave. V letalu je zrak suh in recikliran, zato povzroča dehidracijo, suho kožo,

glavobole in večjo dovzetnost za okužbe. Dolgotrajno sedenje med potjo pa poveča možnost razvoja krvnega strdka v nogi, noge in gležnji lahko tudi otečejo.

Priprave se na polet Preden se odpravimo na dolg polet, moramo iz vseh navedenih razlogov poskrbeti za preventivo, ki bo nekoliko zmanjšala težave in simptome izčrpanosti. Pred načrtovanim letom se je treba dobro naspiti, da ne bi že utrujeni začeli potovanja. Če letite proti vzhodu, se morate začeti navajati na novo uro za spanje že nekaj dni prej, in sicer tako, da greste počivat že uro ali dve prej kot običajno, če pa letite proti zahodu, pojdite spat uro ali dve kasneje. Med samim poletom je treba naviti uro na lokalni čas ciljnega kraja že ob vkrcanju in se takoj začeti prilagajati ritmu, ki ga bo od vas zahteval kraj, kamor potujete. Na tak način se zmanjša napor, ki ga zahteva prilagoditev na ciljnem mestu. Dehidracijo boste preprečili s pitjem vode ali brezalkoholnih pijač; upoštevati morate, da alkohol in kofeinski napitki spodbudijo izgubo tekočine. Tudi gazirane pijače niso priporočljive, saj povzročajo napihnjenost. Na

Letenje proti vzhodu povzroča več težav.

Ob prihodu na cilj si privoščite kopel.

počutje po poletu vpliva tudi to, kaj med poletom pojedete, zato se izogibajte hrani, ki je navadno ne jeste. S seboj je dobro vzeti nekaj sadja za zdrav prigrizek. Sedenje s prekrižanimi nogami spodbuja otekanje gležnjev, kratek sprehod po letalu najmanj vsaki dve uri pa preprečuje otekanje nog in zmanjšuje verjetnost nastanka krvnih strdkov. Koristne so tudi razne telovadne vaje in pretegovanje nog. Spanje boste pospešili z ustreznimi dihalnimi vajami in sproščanjem mišic, napetost pa boste zmanjšali z masažo vratu ali vdihavanjem sivkinega ali pelarginijinega eteričnega olja. Med poletom si je dobro v časovnih presledkih redno mazati obraz s hidratantno kremo.

Kako po poletu Kadar pridete na cilj ponoči ali zvečer, poskrbite, da boste šli spat ob normalni uri, tudi če ne čutite utrujenosti. Pred spanjem prav tako kot na letalu naredite nekaj vaj za sproščanje. Če pristanete podnevi, zelo koristi, če se takoj odpravite na potep za uro ali dve. Tako bo sončna svetloba pomagala telesni uri, da se bo lažje prilagodila. Tudi če je zaspanost čez dan neznosna, se je treba potruditi ostati buden in oditi spat po tamkajšnjem času. Pomagati si je dobro tudi s telovadnimi vajami za budnost. Če obstaja takšna možnost, si privoščite poživiljajočo kopel z eteričnimi olji poprove mete in evkaliptusa. Včasih pa je zaradi izčrpanosti zaradi časovne razlike treba k zdravniku, in sicer v primerih, kadar huda izčrpanost zaradi časovne razlike traja dlje kakor en teden ali pa se ponavlja. Zdravnika je treba poiskati tudi, če imate hormonsko terapijo, jemljete kontracepcijske tablete ali ste odšli na pot noseči. Enako velja, če ste preživeli kap, imate raka ali ste preživeli operacijo. **D**

Ostanite na valovih
Ognjišča tudi poleti ...

NOVO [Lucija - 100,1 MHz
Tinjan 91,2 MHz]

RADIO OGNJIŠČE

**RADIO
CENTER** 102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Savate ima tradicijo od 16. stoletja, ko so se francoski mornarji merili v tej borilni veščini.

Savate, boks po francosko

Lovro Kastelic

V poplavi najrazličnejših športov imamo le malokrat priložnost spremljati razvoj športne discipline od začetka. Borilna veščina savate je v slovenskem prostoru še povsem sveža.

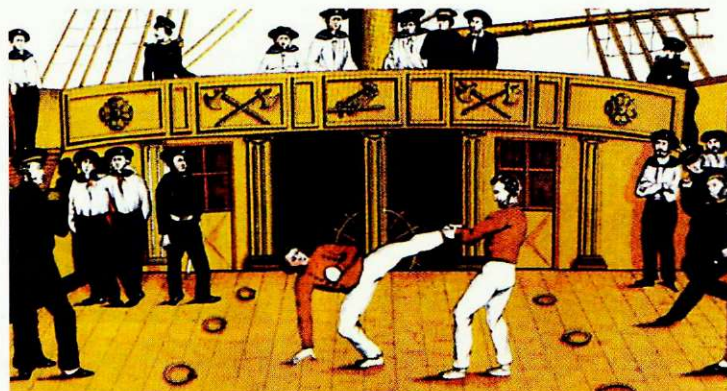
Drugo ime za savate je francoski boks. Je prav takšen kot klasični boks, le da gre za na glavo obrnjeno filozofijo: gre namreč za boksanje z nogami. Savate se sicer ponaša z bogato tradicijo vse od 16. stoletja, ko so se francoski mornarji v pristaniščih merili v tej borilni veščini. Tedanji čas osvajanja še neznanih predelov je zaradi prometne zgoščenosti tok dogajanja pomaknil v pristanišča. Tam se je torej rodil savate, ki se je v športnotekmovalnih okvirjih znašel že zelo zgodaj – veliko pred vsemi vzhodnjaškimi borilnimi sistemi. Francija je boks z nogami vzela za svojega in iz njega naredila pravo znanost. Francoska samoobrambna metoda savate je postala definicija. Postala je bo-

rilni sistem, ki ga sestavljajo štiri borilna področja: angleški boks, samoobrambni prijemi in omejevanja, rokoborba in »chausson« – nožna tehnika, prirejena za brce z obuvalom. Sensei Harry Cook (6. Dan), eden največjih inštruktorjev karateja na svetu in eden največjih poznavalcev borilne umetnosti, je objavil sliko iz leta 1807, na kateri sta naslikana oficirja francoske mornarice, ki vzdržujeta kondicijo z urjenjem v savatu. Le-ta je bil sprva podoben »murengamu«, afriški predhodnici brazilske capoeire. Današnja oblika športnega boja se je izoblikovala okoli leta 1820. Takrat je učitelj savate Charles Lecour sistemiziral pravila boja in tehnike. Ta pravila so se obdržala vse do danes, s čimer je savate v

popolnosti ohranil svojo izvirnost in avtentičnost. V 19. stoletju se je pojavila velika konkurenca med klasičnim (angleškim) boksom in francoskim, v kateri je z močnejšo mednarodno podporo zmagal angleški boks. Denar-

ne nagrade za zmage v klasičnem boks so takrat morebitnim stavnicam in pokroviteljem pokazale donosnejšo pot. V Franciji pretirano poudarjeni amaterski duh savata, ki je strogo prepovedoval kakršno koli plačevanje borcev, pač ne. Že v letu 1903 je bila ustanovljena neformalna mednarodna federacija s ciljem širiti savate in ga predstavljati izključno kot amaterski šport. Na olimpijadi v Parizu leta 1924 je bil uvrščen kot demonstracijski šport. Med 2. svetovno vojno je bil prepovedan. Po vojni je spet zaživel v Franciji. Leta 1975 so ga z dekretom tamkajšnjega ministrstva za šport razglasili za nacionalni šport. V francoski zvezi savata je ta čas registriranih 30.000 tekmovalcev.

Šele tri svečke V Sloveniji je savate še v plenica. Še do pred kratkim je bil naš najboljši predstavnik pravzaprav kar Bruce Lee s TV-zaslonov. V nekdanji Jugoslaviji se je savate sicer pojavil že v 19. stoletju, ko so ga v srbsko vojsko prinesli v Franciji šolani oficirji. Na Hrvaškem ga je vpeljal sokolstvo, tako da se naši južni sosedje lahko pohvalijo z zavirljivo stoletno tradicijo. Tudi nam dobro znani Mirko Filipović – CroCop je izšel iz te šole. Njegova priljubljenost pa je končno zbudila tudi razvoj slovenskega savata. Pionirji iz ljubljanskega, logaškega in vrhniškega kluba so začeli obiskovati tehnične seminarje savata v tujini. Leta 2003 so se na bežigradski gimnaziji prvič srečali tudi s predstavniki Mednarodne savate zveze. Še istega leta Slovenija dobi svojo zvezo. Alain Tardits je očitno ob pravem času navdušil Jurija Obrezo, ki se je še pred tem navduševal nad tajskim boksom.

Oficirja francoske mornarice

Danes je v Sloveniji že 14 klubov. Zveza je še rosn mlada, a je že vzgojila nekaj odličnih trenerjev. Med njimi Saša Weixlerja, 29-letnega državnega prvaka v full-contactu ter prvaka v savatu in kickboksu, ki je bil tudi duhovni vodja pred dnevi končanega poletnega tabora borilnih veščin v Ljubljani. Klub borilnih veščin Ljubljana je namreč v okviru projekta »Hura prosti čas« organiziral tradicionalni tabor. Vabljeni so bili vsi od osnovne pa do srednje šole. Za kaj je pravza-

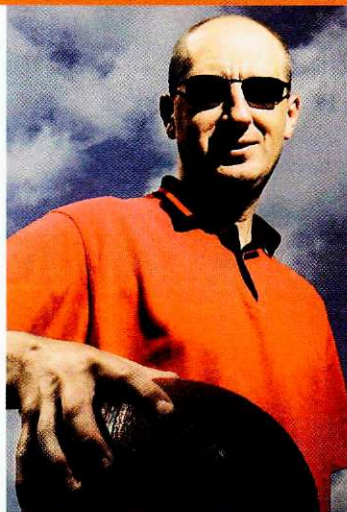
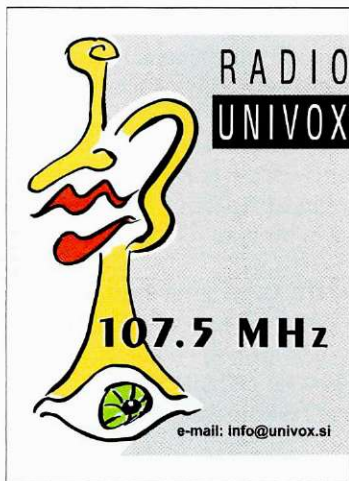
Saša Weixler

prav šlo? Šlo je za izpolnitev tako socioloških kot tudi športnih kriterijev oziroma za odvrnitev najmlajših od brezdelnega posedanja, dolgočasje, nedružabnosti, ki najpogosteje zapeljejo v nezdrave skušnjave in odvisnosti, in za brezplačno seznanitev s prvinami savata, kickboksa, mečevanja s palico in samoobrambe. V naslednjih dneh bo v Portorožu že naslednji tabor, na katerem bo poudarek izključno na borilnih veščinah.

Poletni tabor V poletnih dneh starši ne zmorejo vselej zagotoviti svojim otrokom najustrežnejšega varstva, zato so mladostniki vse prevečkrat prepuščeni ulici in brezidejnemu tavanju. Najrazličnejši tabori zato omogočajo staršem izjemno kakovostno varstvo. Poletni tabor borilnih veščin je tako poskušal ponuditi tisto boksarsko vrečo, ob kateri se je osebnostno preobrazil marsikateri najstnik. Tam je sklepal nova prijateljstva, se ukvarjal s športom (ne le z borilnimi veščinami), trošil svojo odvečno energijo, nad njim pa so teden dni bedeli trenerji z vr-

hunskim znanjem. Po končanem taboru je savate morda tudi koga zasvojil. Že zato, ker je izjemno dinamična veščina, z neprestanim gibanjem, oborožena z boksarsko ročno tehniko, drzno in aktivno uporabo nožnih brc, posebni čevlji na nogah pa omogočajo tudi t. i. špictehniko brc, zaradi katere savate zlahka preslikamo tudi v realnost. Ko se namreč izvede polkrožni udarec, se iztegne tudi nart in podaljša zadetek za slabih 20 cm, kar zadošča za preboj klasičnega zaprtega garda z rokavicami ob glavi, ki ga uporablja večina kontaktnih borcev. Na taborih seveda ni pretepanja, največ pozornosti posvečajo tehniki, tekmovalnosti je samo za pokušino. Vse v mejah dotika.

Morda pa se je v teh vročih poletnih dneh rodila tudi kakšna romanca. Sašo Weixler sporoča: »Zanimivo, da imamo v klubu več deklet kot fantov!« Za povrh nadvse privlačnih ... 21-letni Zali Polončič je namreč lani le malo zmanjkalo do naslova najlepše športnice v Sloveniji, letos pa se je odlično odrezala 19-letna Marina Dobnik. Prav vse borilne veščine, ki so se izvajale na taboru, namreč zagotavljajo notranjo in zunanjo lepoto. Glede na to, da je treba pri slehernem boju ob pravem trenutku odmerjati pravišnjo agresivnost, je bil tabor zagotovo tudi šola, ki je mladostnike pomagala klesati v pokončne ljudi, nemara pa tudi v prihodnje šampione. »Obvladovanje borilnih veščin pripomore k zavedanju lastne moči, nadzoru nad svojimi zmognostmi, spoštovanju nasprotnika,« je še dodal Sašo Weixler. ■

Simpatično prazni

Esad Babačić

Kako lepo je prebirati športno časopisje iz nogometno in drugače razvitih držav, v katerih imajo afere nova in nova nadaljevanja.

Pojem športna javnost je pri naših sosedih Hrvatih in Italijanih zelo živ in oprijemljiv. Športni novinarji niso le poročevalci, ki polnijo stolpce in zadnja poročila, ampak veliko več. Včasih je dovolj že en pameten naslov v mediju s težo in že se lahko razvname huda debata s konkretnimi posledicami.

Kako strupeni so lahko jeziki novinarjev, se je prepričal zdaj že nekdanji selektor Hrvaške Zlatko Krajncar, ki je moral odstopiti z mesta prvega trenerja v državi. Cico ni hotel priznati, da je kriv, zato so se nanj spravili z vsemi trobili. Ko so videli, da selektorju ne morejo do živga, so se spravili na predsednika zveze in ta je kmalu klonil pred »pritiskom javnosti«. Ob spremljanju sage o Cici sem se nehote vprašal, kaj je z našo javnostjo, ki seže do pivskega pulta v kakšnem strogo nadzorovanem lokalu. Kdaj bodo naše besede ogrožile ali celo odstranile kakšen moteč subjekt iz našega nogometa ali košarke? Kakor kaže zdaj, se kaj takšnega še nekaj časa ne bo zgodilo. Naša majhnost je najboljšje poroštvo za vse tiste, ki radi ribarijo v kalnem in širijo svojo ravnodušnost med športniki privrženci. Ja, to je edino, kar imamo: športne privržence, ki se lahko izživljajo nad slabimi televizijskimi komentatorji ali tu in tam iztrgajo kakšen sedež z dotrajanega stadiona. Žal je med njimi ogromno takšnih, ki vedo o športu dovolj, da bi lahko mirno počeli tisto, kar imajo nekateri za svoje poslanstvo. V pomanjkanju kritične mase se športni delavci zatekajo k samozadostnosti in z njo orjejo po svojih zasebnih peskovnikih in se poživljajo na nerganje osamljenih navijačev, ki so preveč navezani na šport, da bi lahko mirno prenašali različne krivice. Pri nas se nikomur ni treba bati, da ga bodo pred pisarno napadli ogorčeni navijači in mu hoteli izraziti svoje mnenje o njegovem početju. Brez javnosti ni množičnih izlivov čustev, ki lahko pobegnejo nadzoru. Če bi se po kakšnem naključju zgodilo, da bi pri nas razkrili koga, ki je kupoval prvenstvene točke, ga gotovo ne bi doletel takšen bes navijačev, kot je to primer v Italiji, kjer je ljubezen do nogometa na prvem mestu tako pri novinarjih kot pri publiki. Odmev javnosti je odvisen od sporočila, ki ga pošljejo dežurni poročevalci. Glede na šibkost odmeva naše javnosti lahko sklepamo, da je sporočilo prazno.

Poleg varnostnikov je tudi sodnica suvereno poskrbela za normalen potek sojenja.

Priča zanika navedbe obtoženca

Bogdan Sajovic, foto: D. Novakovič/STA, POP TV

Hubert Ocirk, ključna priča na sojenju Silvu Plutu, zanika navedbe Plutovega zagovora. Zaradi sovražnosti med njima je bilo sojenje v znamenju povečane varnosti, pri čemer so sodelovali celo policisti v civilu.

Z rahlo zamudo se je začelo nadaljevanje sojenja 38-letnemu Silvu Plutu, ki mu obtožnica očita umor 32-letne Ljubice Ulčar v ranih jutranjih urah 24. februarja letos v njeni hiši na Dolgem Brdu pri Ljubljani. Obtožnica mu poleg tega očita, da je v istih časovnih in krajevnih razmerah poskušal umoriti tudi Ljubičinega šest let starejšega

moža Mirana, ter grdo ravnanje, saj naj bi bil teden dni pred očitanim umorom na dvorišču lokala v Zalogu najprej s pestjo in nato z brcami pretepel Ulčarja.

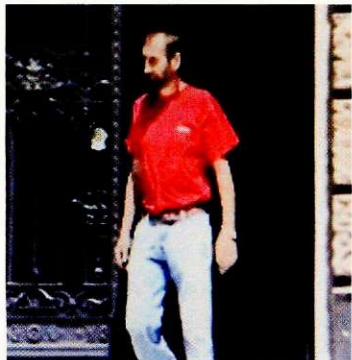
Zamuda je bila plod povečanega varnostnega stanja, kajti pristojni so želeli preprečiti vsak stik med obtoženim Plutom in ključno pričó Hubertom Ocirkom. Plut že od preiskave dalje trdi, da ni moril, ampak da se je Ljubica Ulčar le nesrečno nasadila na njegov nož, v hiši Ulčarjevih pa se je znašel zaradi prisile, za katero je bil kriv Ocirk. Bila sta prijatelja še od časa skupnega služenja zaporne kazni na Dobu. Oba naj bi bila, obtožnica glede tega dejanja je sicer padla na sodišču, oropala pošto v Polhovem Gradcu, njun pomočnik pa naj bi bil Ulčar, ki naj bi bil tudi »zapel na policiji«. Očitno se je s tem prijateljstvo skalilo,

vendar Ocirk pravi, da ni imel zlih namenov proti Ulčarju, ampak je na maščevanje mislil Plut. Slednji pa trdi, da ga je Ocirk prisilil v maščevanje Ulčarju, potekalo pa naj bi prek Ulčarjeve žene. To je tako razbesnelo Ocirk, da je celo dejal, da bo svojemu nekdanjemu prijatelju Plutu na sojenju skočil v oči. Tako je bilo sojenje pod strogim nadzorom uslužbencev zaporov, varnostnikov s sodišča in policije. Iz varnostnih razlogov smo bili tudi novinarji in drugi radovedneži deležni preverjanja, da se ni bi zgodilo kaj neprijetnega.

Hitro so ju umirili Po pričanju prvih dveh prič, ki sicer nista povedali nič pomembnega, je prišlo na vrsto pričanje Huberta Ocirk. Le-ta je zavrnil vse navedbe, po katerih ga je Plut krivil za dogodke na Dolgem Brdu. Plut

je nekajkrat izbruhnil s pripombami »lažnivcev« in podobnimi izrazi, Ocirk pa se je obrnil nazaj in mu nakazal, da »se bosta že videla«, a je sodnica suvereno vodila zadevo in oba hitro umirila. Ocirk je tudi odločno zavrnil Plutove izjave, češ naj bi bil z grožnjami Plutovi družini, predvsem bratu in očetu, poskušal izsiliti napad na Ulčarjevo družino, Pluta pa naj bi z grožnjami njegovi družini še sedaj imel v šahu.

Priče, ki so sledile Ocirku, o dogodku ne vedo nič, zato so jih hitro odpustili. Kljub sodnim počitnicam se bo sojenje nadaljevalo še ves teden, ko bodo zaslišali sodne izvedence, saj gre za priporo in nadvse odmevno zadevo. Mimogrede, Mirka Ulčarja so na začetku nadaljevanja obravnave izločili iz nadaljnega spremljanja sojenja, saj se lahko zgodi, da ga bodo znova zaslišali. **D**

Hubert Ocirk

Peterica kradla kot srake

Peterica Celjanov je kradla vse, kar ji je prišlo pod roke, od tehnične robe do športne opreme in preprog.

Za prave tatinske srake se je izkazalo pet Celjanov, ki so jih pred kratkim tožilstvu ovadili celjski policisti. Kradli so namreč vse, kar jim je prišlo pod roke, na tatinske pohode pa so se podajali v različnih kombinacijah. Trije so komaj polnoletni, eden je še mladoletnik, peti član združbi- ce pa je star že petinštirideset let.

Na začetku junija so gasilci gasili požar, ki je upepelil leseno barako kajakaško-kanuističnega kluba v Celju. Najprej so menili, da je prišlo do običajne nesreče: napaka na električni napeljavi, preskoči iskrica in vname se požar. Kaj kmalu pa se je izkazalo, da je bil požar podtaknjen, in sicer zato, da bi se prikril vlom, ki ga je izvedla trojica komaj polnoletnih Celjanov. Trije lopovi so brunarico skoraj izpraznili. Odnegli so računalnik, opremo za ozvočenje, televizor in manjši hladilnik. Založili so se tudi z večjo količino

alkoholnih in brezalkoholnih pijač, odnesli več kuhinjskih aparatov in za nameček še uteži.

Slab teden kasneje so se vsi trije znova odpravili na vlomilski pohod, priskrbeli pa so si tudi podporo v obliki mladoletnega znanca. Vlomili so v skladišče in odnesli električne skuterje, minimotorje, različne tehnične predmete in oblačila, vse skupaj pa je bilo vredno okoli deset milijonov tolarjev. Še isto noč so se lotili tudi sosednjega skladišča in odnesli za dva milijona tolarjev različnih preprog.

Skupaj s petinštiridesetletnikom so vlomili dva dni kasneje v drugo skladišče in odnesli mešano blago, vedno štiri milijone tolarjev.

Pri hišnih preiskavah so policisti našli del ukradenega blaga, mimogrede poželi še nekaj konoplje, vse tatove pa seveda čaka sodnik. B. S.

Pokanja so imeli zadosti

Za Bežigradom so imeli sosedje zadosti streljanja in so obvestili policijo. Strelcu so zasegli orožje.

Za Bežigradom v Ljubljani so imeli sosedje počasi že dovolj hrupa. Natančneje, strelav iz pištole, ki so občasno odjeknili iz stanovanjske hiše v njihovi ulici. Zadeva ni bila le nadležna za ušesa, ampak tudi nevarna za življenje.

Pred dnevi se je spet zaslišal strel in sosedje so obvestili policijo. Može v modrem so si pridobili odredbo sodnika za hišno preiskavo in se lotili posla. Na domu 46-letnega strelca so našli in zasegli walther P 38 kalibra devet milimetrov. Poleg prave pištole so našli še plinsko. Poleg tega so zasegli še osemindvajset nabojev in kilogram črnega smodnika. Za orožje in strelivo Bežigrajčan ni imel ustreznih papirjev, zato ga bodo ovadili zaradi nedovoljenega prometa z orožjem in razstrelilnimi snovmi. Tak člen kazenskega zakonika se namreč uporabi tudi v primeru, če dr-

žavljeni doma protipravno hranijo orožje in strelivo za lastno uporabo. Bežigrajčan se bo moral poleg tega zagovarjati tudi zaradi povzročitve splošne nevarnosti, saj so krogle švigale po soseski ter ogrožale ljudi

in premoženje. Policisti so torej zasegli orožje in strelivo, začasno pa so pridržali tudi Bežigrajčana. Po preteku zakonsko določenega roka za pridržanje so ga izročili preiskovalnemu sodniku, ta pa je strelca po zaslišanju izpustil, tako da se bo lahko zagovarjal s prostosti. B. S.

S PALICO PO GLAVI Toplo sonce je sredi dneva premagalo dvajsetletnega slovaškega državljan, ki je potoval po Sloveniji, in ga zazibalo v sen na ljubljanski avtobusni postaji. Okoli dveh popoldne je tujec nenadoma začutil, kako mu nekdo šari po hlačnem žepu in išče denarnico. Zbudil se je in zagledal neznanega črnolasca suhe postave, visokega okoli 160 centimetrov in starega približno trideset let. Slovak je začel klicati na pomoč, pa ga je neznanec udaril po glavi s palico, ki jo je imel pri sebi, in pobegnil proti središču mesta. Slovak na srečo ni bil huje poškodovan, ima pa denarno škodo, saj mu je razbojnik odnesel denarnico z okoli 65 tisoč tolarji.

RAZBIL TUDI ČITALNIK Vroče sonce je le še dodatek, da zavre kri v kolonah pred cestninskimi postajami. Pred dnevi sta se tako na cestninski postaji Videž pri Kopru sprla voznika, domačin in tujec. Jabolko spora je bil vrstni red pred cestninsko postajo. Beseda je dala besedo, tujcu so popustili živci. Izstopil je iz avtomobila in se približal domačinu. Kar skozi odprto okno vozila ga je večkrat udaril, pri mahanju pa je razbil še čitalnik za kartico, ki je last Darsa. Razbesnejega tujca je pomiril policist, ga odpeljal k sodniku, ta pa ga je ekspresno oglobil. Poleg tega je moral tujec poravnati stroške za popravilo čitalnika.

ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Pevka Jadranka Juras

Naga po španskih ulicah

Bojevnica za živali brez primere Jadranka Juras se je s prijateljicami pridružila vsaj tisoč aktivnim bojevnikom za živali, ki so prišli v Španijo z vsega sveta. Njihova karavana je v začetku julija, dva dni pred prvim tekom z biki v Pamploni ob prazniku svetega Fermina, bolj ali manj naga tekla po ulicah Pamplone. Večina udeležencev ni imela na sebi ničesar razen plastičnih rogov in rdečih rutk, nekateri pa so vendarle obdržali bele majčke, hlačke ali krilca, ki so pokrila »tiste« dele telesa. Rdeče rutke oziroma robčke si okoli vratu zavežejo tudi vsi tisti, ki po ulicah Pamplone tečejo z biki. Srečanje aktivistov na tako imenovanem teku nagev je bilo letos v Pamploni že petič, organizira pa ga Peta (People for Ethical Treatment of Animals oziroma Ljudje za etičen odnos do živali). S tekom Peta vsi pogumni nagci v Pamploni nasprotujejo okrutnim tekom z biki in bikoborbam, ki sledijo. Fiesta de San Fermin v Pamploni vsako leto traja od 6.

do 14. julija. Vrhunec dogajanja je že 7. julija, ko se že ob osmih zjutraj zberejo tekači. Rdeč robček in bela srajca, dve raketi – prva naznani, da so biki izpustili iz ograde, druga, da je ogrado zapustil zadnji bik – in nevarni tek se začne. Tek, na katerem se vsako leto poškoduje precej ljudi, se konča na Plaza de Toros, bike – med praznovanjem jih na ulice vsako jutro spustijo šest, vsak pa tehta približno pol tone – pa popoldne čaka še en žalosten trenutek. Bikoborski navdušenci jih namreč željno pričakujejo na bikoborbah. Letos je bilo na prvem od osmih tekov z biki ranjenih okoli 40 ljudi, sedem so jih odpeljali v bolnišnico. Od leta 1924 je v Pamploni na tekih pred biki umrlo 14 ljudi, zadnji je umrl neki Španec leta 2003. Več sto tekačev se lahko pred biki brani le z zviti časopisom. V Španiji se že desetletja dolgo krešejo mnenja med tistimi, ki nasprotujejo bikoborbam, in tistimi, ki vztrajajo, da mora tradicija ostati.

Marlennin (sanjski) izlet

Marlenno smo spoznali, ko je z zasedbo Sestre z zmago na Emi presenetila vso Slovenijo ter povzročila nemalo takšnih in drugačnih komentarjev. Marlenna je svoj

sloves ohranila in je še vedno navzoča na slovenski družabni sceni. Pevka in TV-voditeljica je nedavno dejala, da je njena obljubljena dežela Afrika, saj obožuje temnopolte ljudi, še posebej pa je navdušena nad pregovorno obdarjenostjo tamkajšnjih moških. Prepričana je, da premoženja v moških hlačah nikoli ne more biti preveč, saj ga v tem primeru uporabiš toliko, kot hočeš. Sicer pa Marlenna načrtuje dopust na hrvaški obali (čeprav se tamkajšnji moški na morejo primerjati z afriškimi), po vsej verjetnosti pa bo obiskala tudi Kanarske otoke. Ni pa še dolgo, odkar se je prelestna Marlenna vrnila iz Pariza, kamor je odpotovala skupaj s sanjsko žensko številka 2 Nino Osenar. Potovanje je bilo v bistvu namenjeno zmagovalcu v bitki za sanjsko srce, vendar se je Ninin izbranc Adel očitno naveličal njenega spakovanja in neresnosti. Moramo priznati, da je Marlenna res zanimiv nadomestek za sanjskega spremljevalca.

Marlenna v akciji

Michael Jackson razmišlja o poroki

Nekdanji popkralj Michael Jackson je rumene strani tokrat napolnil z govoricami o načrtovanju poroke. Pevec se namerava v Franciji poročiti z varuško svojih otrok Grace Rwamba, saj bi s tem lahko obdržal skrbništvo nad svojimi potomci. Jackson si prizadeva za skrbništvo nad devetletnim Princeom Michaelom in osemletno Paris Michael Katherine iz zakona z Debbie Rowe. Debbie se je pred petimi leti sicer odpovedala svojim starševskim pravicam v zameno za več milijonov dolarjev odškodnine, zdaj pa je sprožila tožbo za skrbništvo nad otrokoma.

V nedavnem sodnem procesu je prišlo na dan, da mogoče Michael sploh ni biološki oče Princea in Paris. Med sojenjem so predstavili strogo zaupne dokumente, v katerih je zapisano, da je dejanski oče Jacksonovih malčkov neznani darovalec sperme. Ker naj bi bil Michael zelo zaskrbljen zaradi tožbe, ki jo je sprožila njegova nekdanja žena, se je pripravljen tudi poročiti. Če bi imela otroka oba roditelja, bi imel slavni pevec več možnosti, da ju obdrži. Jackson pa ima še enega otroka – Princea Michaela II., ki ga kličejo Blanket, identiteta njegove matere pa javnosti ni znana. Otroci naj bi bili Grace že sprejeli kot svojo mamo, Michael pa se poigrava z mislijo, da bi se vsi skupaj za vedno preselili v Evropo.

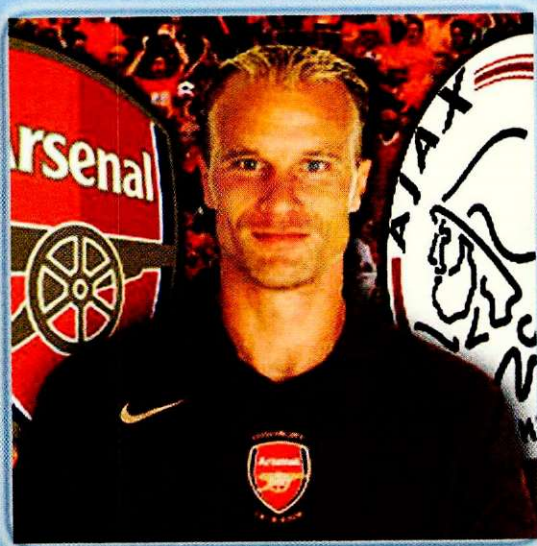
Jackson bi se poročil zaradi skrbništva nad svojimi otroki.

V pričakovanju
nogometne vročice

22.07.2006 ob 17.55

Otvoritev novega
Arsenalovega stadiona

Slovo Dennisa Bergkhamp

Arsenal : Ajax

Parada pristranosti

Magična gledalka

Čisto po naključju me je v ponedeljek zvečer zaneslo na drugi program. In čisto po naključju se je prav takrat začel Studio City.

Na koncu mi je bilo žal, da sem si oddajo ogledala. Take parade pristranosti pa še ne. Pa pogledajmo po vrsti. Prvih pet. Najprej sionist, nato Mojca Drčar Murko, ki zahteva odstop ministra, zatem zgodnica o lipicancih. Objavljeni sta bili le »izjavi-dovtipa« o lipicancih, in sicer naprej privrženca SNS, ki je dejal, da je v Lipici štala, nato pa še privrženca socialdemokratov, ki je razumel, da je Slovenija podarila Bushu kip lipicanca in palice za golf zato, da bi pokazala, kaj namerava storiti s Kobilarno Lipica. Izjave Braneta Grimsa o nevdržnosti te logike in o tem, kaj je hotela potem Slovenija povedati Clintonu, ko mu je kot darilo na višku afere z Moniko Levinsky podarila cigare, pa nacionalka že ni več objavila. On očitno ni bil smešen, ali pa to ni bil dovtip?

Potem se pojavi v svojem dolgoletnem tradicionalnem komentarju Igor Vidmar. Izpet. Preživet. Nekoč udaren. Danes nobene soli več. Začne z bližnjevzhodno vojno, preide na toplotredne pline, o tem, kaj bi morala Slovenija ZDA prepričati, nato še spotakljivosti o svetilniški slovenski turborosti in za nameček padejo v zgodbo še Jorasova korita. Zmeheno. Napisano na hitro ali kar sproti izmišljeno?

No, potem pa se je začel nepredstavljen epp za gospoda Zorana Jankoviča, ki se je odločil kandidirati za ljubljanskega župana in je minuli teden kandidaturo tudi objavil. Najprej je Janković odgovarjal na na zaslonu izpisana vprašanja o svoji politični neizkušenosti, o tem, kaj bi naredil z Metelkovo, o svoji nepolitičnosti, o maščevanju za odstavek v Mercatorju, o tem, kako je pripravljen delati 15 ur na dan, in o drugih prigradah, ki prikažejo kandidata v njegovi

raznovernosti. Me prav zanima, ali bo kandidirala Danica Simšič in še drugi kandidati in ali si bodo prislužili takšno obravnavo, ali to pripada izključno Jankoviću. In zdaj se mojstrstvo šele začne. V studiu nenadoma sedijo nekdanja županja Vika Potočnik, nekdanji župan Jože Strgar in človek za vse čase Marjan Rožič. In mo-

drujejo o tem, ali je Janković primeren za župana! Svojim očem in ušesom nisem mogla verjeti. Da pripeljejo v studio nekdanje župane in jih sprašujejo, kaj si mislijo o enem (!) kandidatu!

Vika je ugotovila, da se je strankarski sistem izpel in da bo treba najti nekaj drugega. Mar res? Evropa,

ki ima stoletno demokracijo, še ni izumila nič boljšega. Slovenci, ki prebivamo še vse otroške bolezni učenja demokracije (parlament je najlepši dokaz za to), bi stranke kar odpravili in malikovali domnevno neodvisne kandidate? Iztočnica, ki jo je izrekel voditelj Marcel Štefančič, je namreč bila »Kaj potrebuje Ljubljana? Ali potrebuje Zorana Jankoviča?«.

In gostje so odgovarjali na tako očitno zlorabo njihove navzočnosti ...

Po tem me žoga, sestre in mama in že stokrat ocenjena zgodba z nogometnega prvenstva niso mogli več potolažiti. Niti slovenski turizem ne. Mera je bila že zdavnaj polna.

Me prav zanima, ali bosta voditelj Štefančič in urednica mag. Kaja Jakopič enako malikovala vse druge županske kandidate. Ali ni nacionalka zavezana k enakopravnosti kandidatov na volitvah? No, epopeja o Jankoviću se je končala še z anketnim vprašanjem: Ali odobravate kandidaturo Zorana Jankoviča za župana? To je bila pa že nadgradnja! **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Če boste razporedili svoje prioritete po vrsti, boste kmalu prišli na zeleno vejo. Preden sprejmete življenjsko odločitev, dobro premislite, da ne bi naredili kakšne napake. Postanite bolj samostojni in sami poskrbite zase.

Bik
21.4.-21.5.

Prva dva dneva na dopustu bosta minila v pripravi in nenavadno močni potovalni mrzlici. Potem se boste končno sprostili na transportu, ki vas bo popeljal na lepše. Perspektiva vaših prijateljev vam bo zelo pomagala.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Imate občutek, da nimate vseh navodil, ki jih potrebujete, zato boste morali na reklamacije. Nezadovoljstvo utegne biti huda ovira pri opravljanju vsakdanjega dela, zato čim prej poiščite vzrok in to odpravite, da vam bo laže.

Rak
22.6.-21.7.

Ne dopustite, da bi vas pri vaši odločitvi kdor koli oviral z neumestnimi izjavami. Bodite pozorni na vse, kar se dogaja okoli vas, da bi pravočasno zaznali, ali vas želi kdo prinesiti okoli. Z denarjem ravnajte skrajno previdno.

Lev
22.7.-21.8.

Če boste do neke mere brezkompromisni, vam bo uspelo marsikaj urediti. Življenje namreč ni pravljica in zato je treba ravnati previdno. Konec tedna si privoščite nekaj sprostitve in zelo dobro vam bo šlo, če boste to še s kom delili.

Devica
22.8.-21.9.

Sredi tedna boste tako razburjeni kot otrok, saj neko stvar že dolgo pričakujete, pa je do zdaj še niste dobili. Razdelite svoje naloge med sodelavce in se razbremenite, saj vas te dni doma čaka napor in pol. Res bo zelo stresno.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Preganja vas staro razočaranje in obžalovanje. Pomislite, ali je vredno s tem uničevati tisto, kar imate zdaj. Zagotovo odgovor že poznate. Zelo kmalu se vam bo ponudila priložnost, da bi vse skupaj nekam poslali in zaživeli bolj veselo.

Škorpion
23.10.-21.11.

V začetku sredinega delovnega dne boste imeli vse pod nadzorom, vendar vam utegne kaj pobegniti. Čudovito presenečeni boste nad darilom nekoga, od kogar niste čisto nič pričakovali. Umirjenost bo dobrodošla.

Strelec
22.11.-20.12.

Vedno povejte, kaj mislite, sicer se vam utegne maščevati. Ne bojte se biti to, kar ste. Sprejeli vas bodo, to naj vas ne skrbi. Z nekom se boste sicer sporekli, vendar se boste hitro tudi pomirili in se dogovorili za sodelovanje.

Kozorog
21.12.-19.1.

Naslednjič, ko boste morali plačati večjo vsoto, se na to bolje pripravite, da ne boste ostali čisto brez denarja. Zelo dobro vam bo šlo, če se boste o svojem delu posvetovali s svojim partnerjem doma. Pustite si dovolj prostega časa.

Vodnar
20.1.-18.2.

Veliko preveč se dogaja, da bi to lahko obvladali. Sprejmite ponujeno pomoč in se ne obremenjujte s tem, kaj bo kdo rekel o vas. Sobota bo bolj delavna, nedelja pa bo dan za počitek in morda kakšen obisk pri prijateljih.

Ribi
19.2.-20.3.

Ne zavedate se, kako so vsi odvisni od vas, če bi drugače delali. Vaši prijatelji so radi koristni, vendar pričakujejo, da boste tudi vi kaj naredili zanje. Koristili vam bo dolg sprehod in pogovor z nekom, ki ga že dolgo poznate.

Da ne bi bili moteni:

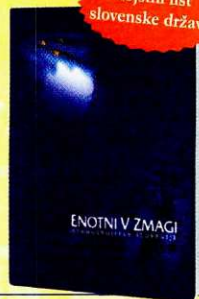
(tako in drugače)

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

(april 1990–maj 1992)

**Rojstni list
slovenske države**

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)

Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)

Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

DEMOKRACIJA	KRALJEVIČ IZ INDIJSKEGA EPA	SNОВI, KI POVZROČAJO ALERGIJO	SEVERNI VETER (KNJIŽNO)	KLADA ZA SEKANJE DRV	MOZO- LJAVOST	ENOTĀ ZA MOC IN ENERGIJSKI TOK	ANDREJ JEMEC			VILKO UKMAR	IZREK, AFORIZEM		
							ZNAK ZA IRIDIJ						
POSTAVITEV V DOLOČEN POLOŽAJ											DOBA NEM-FR. PISATELJ (FERDINAND)		
SLOVENSKA KNJIŽEVNICA												SADIKA (ZASTARELO)	DEMOKRACIJA
BLIŽNJI VZHOD, ORIENT							NATAŠA LAČEN			NEZNANKA V MATEM. ROBNI ELEMENT			NORDIJSKI IZRAZ, ZA SMUČI
DEMOKRACIJA	ELEKTRIČNA NAPRAVA					DEMOKRACIJA	BOGATO OZAJŠANA KOČIJA						ŠPANSKI POLITIK (CARLOS NAVARRO)
ODRSKO ALI FILMSKO DOGAJANJE					SLOVENSKI KNJIŽEVNIK (JAKOB)	SL. OPERNA PEVKA (ONDINA)	BREZ- ZVOČJE REKA RUHR						
JAPONSKA OBLIKA BUDIZMA				KOŽNA BOLEZEN PEVKA PRODNIKOVA				REKA V SIBIRIJI ROBERT REDFORD			SKANDIN. DROBIŽ 7. GRŠKA ČRKA		
STROJ ZA BRIZGANJE CEMENTA									ITALIJANSKI POLITIK (PIETRO)				
PREMER									ODISEJEVA DOMOVINA				
DEMOKRACIJA	POVPREČJE KRIŽANKE: 4,94 ČRKE	VNETJE SLUZNICE						ENAKI ČRKI	HRVAŠKI SLIKAR (VJEKOSLAV)				

GAMETA, OVITEK, RELIKT,
ESEN, NT, DK, JADRAN,
STARA SELA, RIMA,
POSLOVNEŽ, SOJA, AVT,
NEALE, LAK, KORK, TK,
TANIN, ARON, IMITATOR,
NS, OSTANEK, VA, PIKICA,
KA, EJSK, ANOFELES, URIEL,
KAPETAN, SENCA

1. nagrada: **ANDREJ ŠABEC,**
Kolodvorska 2, 6257 Pivka

2. nagrada: **MARGITA RAVNIKAR,**
Podbrezje 240, 4202 Naklo

3. nagrada: **MARINKA LANGERHOLC,**
Tugomerjeva 76, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

1. nagrada: bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

2. nagrada: bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

3. nagrada: bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 27. 7. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križa"

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **17.7.1907** so v Ljubljani ustanovili Kranjski avtomobilski klub.

➤ **17.7.1942** so v Šentjoštu nad Horjulom ustanovili prvo vaško stražo.

➤ **18.7.1990** je slovenska skupščina sprejela izhodišča za novo ustavo.

➤ **18.7.1991** je predsedstvo SFRJ sprejelo odločitev, da se JLA z opremo in oborožitvijo vred umakne iz Slovenije, še pred tem pa bodo iz JLA odpuščeni vsi slovenski vojaki.

➤ **19.7.1819** se je rodil švicarski pesnik in pisatelj Gottfried Keller. Delo mladega pesnika je ocenil s stavkom: »Vaše delo je ena izmed tistih knjig, ki jih človek z zadovoljstvom odloži.«

➤ **19.7.1858** se je v Gorici rodil gornik in pisatelj Julius Kugy.

➤ **20.7.1304** se je rodil italijanski pesnik Francesco Petrarca.

➤ **20.7.1847** se je rodil nemški slikar Max Liebermann. Ko je portretiral gospoda, ki se je ves čas pritoževal, mu je rekel: »Dosti je! Če ne boste nehali, vas bom naslikal takšnega, kot ste!«

➤ **20.7.1942** so Nemci so požgali vas Kokro pod Jezerskim in ustrelili 13 vaščanov.

➤ **21.7.1893** se je rodil nemški pisatelj Hans Fallada.

➤ **21.7.1899** se je rodil ameriški pisatelj Ernest Hemingway. Rekel je: »Mladost imamo, da delamo neumnosti, starost pa, da jih obžalujemo.«

➤ **21.7.1948** se je v Beogradu začel kongres KPJ, na katerem so razpravljali o obtožbah Sovjetske zveze in informbiroja na račun jugoslovanskih komunistov.

➤ **21.7.1969** je Neil Armstrong kot prvi človek stopil na Mesec.

➤ **22.7.1822** se je rodil avstrijski naravoslovec in utemeljitelj genetike Gregor Mendel.

➤ **22.7.1882** so bili dovoljeni slovenski oddelki na gimnazijah v Ljubljani, Kranju in Novem mestu, leta 1889 tudi v Mariboru, v Celju pa šele marca 1897.

➤ **22.7.1941** so borci partizanskega voda v Tacnu pod Šmarno goro ranili nekdanjega jugoslovanskega orožnika v nemški orožniški službi. Slovenija je dolgo praznovala dogodek kot dan vstaje slovenskega naroda. Po osamosvojitvi Slovenije so ta praznik združili s praznikom 27. aprila v dan upora proti okupatorju.

➤ **23.7.1799** so v Britaniji sprejeli zakon, ki je zagrozil s smrtno kaznijo za razbijanje strojev.

➤ **23.7.1867** je prišlo v Ljubljani do fizičnega spopada med slovenskimi sokoli in nemškimi turnarji. V vrstah sokolov je v spopadu sodeloval tudi takratni ljubljanski župan Costa.

➤ **23.7.1899** se je rodil tretji predsednik Zvezne republike Nemčije Gustav Heinemann. Nekoč je rekel: »Ko pripenjam državljanom na prsi razna odlikovanja, me včasih mika, da bi pripomnil: kanta za odpadke pa je pred palačo.«

POGLED NAZAJ (OD 17. 7. DO 24. 7.)

Španska državljanska vojna

Pod vodstvom generala Francisca Franca Bahamondeja je prišlo **18. julija 1936** v španskem Maroku do vojaškega udara proti vladi v Madridu, potem ko so republikanci, socialisti, sindikalisti in komunisti 16. februarja

1936 prepričljivo zmagali na volitvah in začeli izvajati obsežne politične in socialne reforme. Upor se je hitro razširil na Kastilijo, Andaluzijo, Galicijo in Navaro.

Vesile so sestavile protiintervencijski odbor. Francija je zaprla svoje meje, na Francovi strani pa se je bojevalo 5.600 nemških (legija Kondor) in 60.000 italijanskih vojakov. Na republikanski strani se je bojevalo 35.000 prostovoljcev iz vse Evrope in ZDA, med drugim okoli 500 Slovencev, t. i. španskih borcev. Vlado je z denarjem in orožjem podpirala ZSSR.

V bojih je bilo na obeh straneh ubitih 1,2 milijona ljudi. Franco je dal zapreti okoli milijon ljudi, pol milijona republikancev pa je emigriralo. Francovo vlado so prve priznale sile osi, leta 1939 pa tudi Velika Britanija, Francija in ZDA.

Slovenska »zlata kura«

Na plenumu centralnega komiteja ZKJ naj bi bili **23. julija 1962** sprejeli odločitev o nadaljnji politiki. Tito je na videz nihal med zagovorniki centralizma in reform. Na eni strani je govoril o »nepravilnem pojmovanju decentralizacije«, na drugi pa poudarjal, da »ni niti govora o vračanju na stare pozicije centralizma«.

Ob tem je dejal, da je treba spremeniti politiko do nerazvitih republik, Slovence je po-

skušal pomiriti tudi z zavrnitvijo očitkov, da živijo bolje od drugih na račun izkoriščanja manj razvitih republik. Dejal je, da »ne moremo zdaj zahtevati, naj Slovenci ostanejo tam, kjer so bili leta 1941, dokler se vse druge republike ne dvignejo na ta nivo, ampak moramo tudi njim omogočiti, da še bolj napredujejo, če hočemo, da imamo od njih večjo korist. Več ko bo imela Slovenija, več bo lahko dajala tudi drugim.« Očitno je šlo za misel, ki jo je kasneje razlagal tudi Janez Stanovnik, da v Jugoslaviji niso tako neumni, da bi zaklali »kuro, ki jim nosi zlata jajca« ...

Proces proti četverici

Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani se je **18. julija 1988** začel proces proti »četverici« (Janša, Borštner, Tasić, Zavrl), ki je silovito posegel v dogajanje v Sloveniji. Ko je postala znana odločitev sodnega senata, da bo proces zaprt celo za pravne strokovnjake, hkrati pa bo potekal v srbohrvaščini, so se znova začeli množični javni protesti. Že prvi dan procesa se je pred sodiščem zbralo nekaj deset ljudi, devet dni pozneje, ko se je proces končal, pa je bilo na Roški cesti, kjer so bili prostori vojaškega sodišča, zbranih že več kot 10.000 protestnikov.

Predstavniki odbora, ki jim od predsedstva skupščine SRS ni uspelo dobiti dovoljenja, da bi govorili pred poslanci, so poudarjali, da »postopek pred vojaškim sodiščem in njegove politične implikacije rušijo ustavno ureditev SR Slovenije«. Menili so, da Slovenija, v kateri slovenski politični organi vojaškega sodišča ne morejo prepričati niti o tem, naj sodni postopek poteka v slovenščini, ni več suverena država ali pa je postopek nelegitimen.

Vojaško sodišče v Ljubljani je obsodilo Ivana Borštnerja na štiri leta, Janeza Janšo in Francija Zavrla na poldrugo leto, Davida Tasića pa na pet mesecev zapora.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 26/15

Odlikoval Pučnika, izgubil zavest (1)

V Demokraciji je bil 29. junija prispevek o neuspeli izročitvi posmrtnega odlikovanja dr. Jožetu Pučniku. Odločitev družine bi bila prav gotovo tudi volja velikega demokrata. V času njegovega življenja ga je vsemogočna partija preganjala in zapirala. Za samostojno Slovenijo je dal še ostanek svojega zdravja in moči, pa so se ob njegovi smrti vseeno prepirali glede slavnostne seje v parlamentu. Ne sedanjí predsednik države, še manj nekdanji očitno nista sposobna pretrgati popkovine z zločinskim sistemom. Ne gre le za zamujene priložnosti, ampak za iskreno obžalovanje o povzročenem trpljenju in priznanju najodločnejšemu in zaslužnemu osamosvojitelju Slovenije. Ko bomo doživeli resnično spravo in nehali deliti žive in tudi mrtve Slovence, bo prišel čas slavošpeva tudi za dr. Jožeta Pučnika. A žal se ta čas še ne kaže na obzorju.

Politiki, novinarji in intelektualci se ne morejo skrivati za indoktrinacijo, ki je še vedno globoko v ljudskih množicah. Pri prvih gre prav gotovo bolj za slabo vest. Tako kot so v prejšnjem sistemu tožilci in sodniki sprejemali z mučenjem izsiljena priznanja in manipulacije, tako še danes potomci revolucionarjev ohranjajo svete krave in tabuje. Pri tem gre predvsem za lastne interese in pridobljene privilegije. Nekdanji

predsednik države ne bo priznal veličine dr. Jožetu Pučniku, ker bi s tem prišla še bolj do izraza njegova nasprotovanja v procesu osamosvajanja. Sedaj si pomaga z dr. Bučarjem (nastavljal je svoje truplo pred demokratizacijo države) in slovenskim narodom, ko si po njegovo posamezniki poskušajo prisvojiti zasluge za osamosvojitve. Ker sam ni bil v prvih vrstah, ampak do zadnjega nasprotnik osamosvojitve, pripisuje ljudstvu, da je bilo takrat brez voditeljev. Dr. Pučnik je leta 1990 predsedniške volitve izgubil zaradi odkritih in jasnih odgovorov brez zavajanj in laži. Volivci tega takrat še niso razumeli.

Sedanjí predsednik države je pragmatizem zamenjal z duhovnostjo. Sklicuje se na pozitivno energijo, v njem pa je očitno še vedno preveč negativne energije. Obisk na Teharjah je bil le slaba formalnost, kot je tudi sedaj z levo roko poskušal odpraviti vprašanje dr. Jožeta Pučnika. Ali se ne zaveda, da gre za mnogo več, ali pa se boji podelitve iskrenega priznanja in obžalovanja, ker bi bila lahko ogrožena njegova lastna »avreola«? Verjetno gre za drugo, kar kažejo tudi njegova dejanja v zadnjem času. Morda se res še ne zaveda, da slaba vest ustvarja le negativno energijo. Po sobotni omedlevici je v sredo že izjavil: »Boste že videli, koliko energije bom še vložil v ta prostor.« A vprašanje je kakšne energije.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 28/63

Matjaževa vojska 1945–1950 (3)

Ivo Žajdela je Demokraciji 13. julija piše o moji znanstveni odgovornosti. Sam sem že v odgovoru na recenzijo »samozavestno« zapisal, naj se mi navedejo in dokažejo »napačni podatki« v knjigi Matjaževa vojska 1945–1950, za katere bi rad znanstveno odgovarjal, pa tega še nisem dočakal. Zapisal sem tudi, naj se mi obra-

zložijo »napačno« in »pravilno« predstavljeni dogodki v knjigi, a dvomim, da bom to dočakal. Upam pa, da bom dočakal čas, ko bodo nekateri ljudje doumeli, da pač obstajajo različni pogledi na zgodovinske dogodke in obdobja, kot je to poudaril predsednik vlade g. Janez Janša.

Kar se tiče treh konkretnih primerov: o skupini črnokrcev Vinka Levstika in Ivana Kožarja sem se pozanimal prav v Loškem Potoku in na Blokah in tudi pričevanje o uboju dveh partizanov temelji na knjigi domačina Karla Mikuliča in na poročilih Knoja, na pa na »oznovskih in udbovskih« poročilih. Prav tako je jasno povedano, da je OZNA po tem uboju javno ustrelila dva domačina na istem kraju, kjer sta bila ustreljena partizana. Seveda pa bi rad izvedel še nove podatke o tem dogodku in prosim g. Žajdela, naj mi jih pove.

Franca Mojškerca je v Bizoviku konec aprila 1948 »v resnici ubil« nekdanji gorenjski domobranec Franc Jagodic, to pa mu je naročil nekdanji domobranski častnik Franc Grum, vodja obveščevalnega centra Matjaževa vojske v Celovcu. Franca Jagodica je nato ubila vojska na meji ob njegovi vrnitvi v Avstrijo. Zakaj je bil Franc Mojškerca ubit, razen če ni bilo to osebno maščevanje Franca Gruma, mi ni uspelo izvedeti, zato me vsa druga pojasnila seveda zanimajo.

»Dogodek na Pohorju«, ko je »Pohorski bataljon« Matjaževa vojske oziroma »Serneceva skupina« v vasi Lehen na Pohorju junija 1947 ugrabila in ubila Franca Marčiča, je v knjigi Matjaževa vojska 1945–1950 podrobno opisan kot tudi delovanje »Serneceve skupine«. Čudim se, da tega g. Žajdela ne pozna, hkrati pa toliko ve o moji knjigi.

Kar pa se tiče virov in gradiva, so gradivo Ozne in Udbe do sedaj uporabljali tudi mnogi drugi

zgodovinarji in publicisti (npr. D. Lajovic), a do sedaj še nisem zasledil, da bi bilo to gradivo tako samodejno in tako neizpodbitno nezanesljivo in problematično. Ni pa mi treba hoditi nikamor, da bi izvedel, kaj vse je delala Udba po vojni, saj so v knjigi Matjaževa vojska 1945–1950 po gradivu Udbe opisane hajke, množične aretacije, grožnje, izgoni, zaplembe premoženja, provokacije, ugrabitve, likvidacije in vse drugo, kar je po vojni delala Udba. Ali so tudi to »komunistične, oznovske in udbovske pravljice in dezinformacije« iz nezanesljivih virov?

Sprijazniti se bo treba s tem, da po vojni niso samo »udbovci, oznovci in komunisti« počeli zločinov in umazanih dejanj. Kot da uboji, ropi in drugo, kar je počela Matjaževa vojska, niso zločini. Prav tako se bo treba sprijazniti s tem, da pač obstajajo različni pogledi na zgodovinske dogodke. In da pogledov, s katerimi se ne strinjamo, in podatkov, ki nam niso všeč, ne moremo razglašati za »napačne«. Prav tako zgodovinarjevo delo, tudi če nam ni všeč, ni »škodljivo početje« ali »strokovna neodgovornost«. Strokovne napake se morajo dokazati, tega pa do sedaj še nisem dočakal. Nekateri se raje jezijo, če niso pogledi vseh ljudi pri nas enaki in »pravilni«. Enotni in »edini pravilni« pogledi pa so doma le pri raznih stalinistih in boljševikih, ne pa nekje, kjer velja svoboda znanosti, misli in govora.

Mag. Martin Premk, Ljubljana

Čestitke svojcem pokojnega dr. Jožeta Pučnika

V Večeru sem 23. junija 2006 pod naslovom »Zakaj Pučnik ni dobil odlikovanja« prebral, da je predsednik republike Janez Drnovšek (po dolgem odlašanju) le milostno odlikoval dr. Jožeta Pučnika z redom za izredne zasluge. To je ►

HP Preferred Partner

Zakaj je HP Care Pack prava odločitev?

Storitev
HP Care Pack
povečuje vašo
učinkovitost,
dobičkonosnost,
3 letna
garancija
pa vam znižuje
stroške
vzdrževanja.

Prednosti paketa:

- Lažje načrtovanje stroškov
- Daljša garancijska doba
- Hitra in stalna podpora
- Zaščita investicije
- Optimalna življenjska doba

Storitev HP Care Pack lahko naročite še 3 mesece po nakupu HP izdelka

@birotehna

Šmartinska 106
1000 Ljubljana

t: (01) 585 37 54
e: prodaja@birotehna.si
www.birotehna.si

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

najvišje državno odlikovanje, ki se podeljuje za izredne zasluge pri uresničevanju suverenosti, blaginje, ugleda in napredka Slovenije na kulturnem, gospodarskem, znanstvenem, socialnem in političnem področju. Ker pa so Pučnika vsi mediji, tako tisk kot radiotelevizija, pod Ropovo vladno prikazovali v negativni luči in mu odrekli njegove zasluge za osamosvojitve Slovenije, je jasno, da so njegovi svojci, tako soproga kot sin in brat, toliko ponosni, da so to odlikovanje zavrnili, za kar jim iz srca čestitam.

Pokojni dr. Pučnik je bil deležen sedemletnega trpljenja v zaporu in znano je tudi, da mu je prejšnja vlada vzela diplomu ter ga izrinila iz javnega življenja. Tudi nihče od nekdanjih politikov ni našel zanj dobre besede, ki bi mu lajšala krivice. Tako je bilo pričakovati, da njegovi svojci ne bodo želeli sodelovati pri neiskreni ceremoniji ob podelitvi državnega odlikovanja, s katerim ga je odlikoval komunistični predsednik, ki je igral vodilno vlogo že v SFRJ. Zanimivo je, da so bili v uradu nekdanjega predsednika Milana Kučana zaradi slabih izkušenj previdnejši, ko je po sili razmer in ne iz lastnega prepričanja nekdanji šef Komunistične partije Slovenije želel odlikovati Pučnika, vendar ne v prvi skupini osamo-

svojiteljev. Iz previdnosti so v tedanjem uradu oblikovali prakso, da so vsakega kandidata osebno vprašali, ali bi odlikovanje sprejel. Ker so v njegovem uradu odlikovali tudi nasprotnike osamosvojitve oziroma ljudi brez vsakršnih zaslug, je Kučana »izučilo« vračanje odlikovanj v plastičnih vrečkah s strani tistih, ki so bili res zaslužni za osamosvojitve Slovenije, a so se čutili izdane in ponižane. Na žalost pa niso bili vsi tako pogumni, kar je mogoče sprejeti glede na starost. Tu moram omeniti svojega znanca, žal že pokojnega olimpijca Leona Štuklja, ki ni odklonil neiskrenega sprejema pri Kučanu in ki je bil razglašen za častnega meščana Maribora. Malokdo pa ve, da je bil Štukelj po vojni »persona non grata« in le njegove olimpijske zasluge so ga rešile pred hujšimi sankcijami. Tako so ga »samo« degradirali iz sodnika v administratorja in mu zaplenili njegovo hišo na Kersnikovi 1 v Mariboru. Danes pa je seveda vse tiho o tem in Leona Štuklja vsaj navidezno častijo celo skrajni levičarji.

Roman Kralj, Maribor

Zločinci so med nami

Slovenija je dežela s čudnim obrazom. Gmotno smo bogatejši, vsi

kazalci nam kažejo dobro. Samo na področju človečnosti nam še veliko manjka.

Poslanci strank levece oziroma kontinuitete pobesnijo, čim kdo omeni Rimskokatoliško cerkev. Zanimivo je, da jih ne motijo druge Cerkve, vključno z islamom. Alergični so predvsem na Cerkev, ki ji še vedno pripada večina državljanov. Torej, dragi poslanci in poslanke LDS, SNS in ZL oziroma SD, sovražite večino državljanov! Besno nastopanje omenjenih poslancev skupaj s koalicijsko stranko DeSUS je podoba duha v Sloveniji. Nikakor ne morejo razumeti, da je Rimskokatoliška cerkev glavna v Sloveniji. V Srbiji je samo po sebi razumljivo, da je glavna Srbska pravoslavna cerkev. Tudi v Italiji in na Poljskem, v Hrvaški, Španiji je samo po sebi razumljivo, da je tam glavna Rimskokatoliška cerkev. Slovenski postkomunisti pa dobivajo kurjo polt ob tem.

Drugo nevalgično vprašanje je, ali smo vsi državljani pred zakonom enaki. Zadeva Plut je res grozljiva. Toda ob številki 217 pomorjenih na ukaz vodilnega oznovca tov. Mitje Ribičiča nas spreleti srh. Ali sodišče res nepristransko ugotavlja krivdo posameznikov ali pa imamo še vedno enake in bolj enake, kot smo jih imeli dolga desetletja v enopartijskem sistemu? Po končani vojni smo morali slaviti razne »heroje«. Mnogi med njimi so imeli roke do komolcev krvave. Ironija je še večja, da so isti »tovariši« prejeli privilegirane pokojnine, še huje pa je, da te privilegije uživajo mnogi tudi v novi demokratični državi Sloveniji. Menim, da si Slovenci zaslužimo napredek tudi na tem področju. Demokratični primanjkljaj se vleče predolgo, čas je, da končno spoznamo svoje prave

korenine. Dovolj je namreč pačena zgodovina. Kar pa zadeva Rimskokatoliško cerkev, morajo tudi najortodoksnejši levičarji spoznati, kaj so evropske norme na področju ver oziroma odnos države do veroizpovedi. Resnično smo žrtev petih desetletij v komunizmu.

Alojz Dragoš, Ljubljana

»Slovenija, dobra si!«

Poletni čas. Čas dopustov, počitnic, vročega sonca in iskanja hladne sence. Na vitez brez posebne dogajanja, pa vendar ni občutiti tistega mrtvila, ki dopustniški čas zaznamuje z neko odmaknjenostjo od nenehnega živ-žava. Človek se zateka v svoj mir, v razkošje zatišja, ki ga potrebuje zato, da se jeseni lahko znova sooči z novimi nalogami, ki vsaka po svoje zaznamujejo prihodnost posameznika. Vsak zase, a vendar drug z drugim vsakič znova usmerimo korak v čas, ki je popolna neznanka, ki daje in jemlje, ki gradi in ruši, ki razveseljuje in boleče prizadene.

Letošnja petnajstletnica naše države je bila praznično obarvana kot še nikoli doslej. Vse priprave nanjo so se na večer pred praznikom zlele v en sam zanos in ponos, v zavedanje, da smo iz malega zrasli v veliko, prepoznavno celoto, ki ji nihče ne more odvzeti pridobljenih pravic. Nobeno namigovanje na prilaščanje zaslug, nobeno blatenje živih in mrtvih ni zaleglo, nobeno smešenje pokončnih ljudi ni preglasilo besede in pesmi, ki sta se razlegali čez nabito polno ploščad in nobena senca ni mogla zakriti v slavnostna oblačila odetih mož naše vojske, na katere smo lahko vedno znova ponosni. Kdo

se je ustrašil in branil njihove navzočnosti na ta večer, katere mati ali žena bi se odrekla pogledu na svojega sina ali moža, ki se je zapisal dolžnosti obrambe naše domovine? Jih je kdo od godrnjačev vprašal za svet?

In otroci? Razpršili so se po odru kot drobni metulji in ustvarili živo podobo barv, ki se jim ne bi odrekel noben slikar. Bilo je vse in vsega na pretek, za dušo, ki vriska in joka hkrati. Iz grl mladih so privrele vznesene besede, ko so pripovedovali, kaj jim pomeni domovina, a najbolj ostaja v spominu misel, ki je še ni bilo slišati: »Slovenija, dobra si!«

Vera Ban, Ljubljana

Amerika nas postavlja na Balkan, mi pa nič!

Te dni je ZDA obiskal slovenski predsednik vlade Janez Janša. Medtem ko so ga Američani oziroma Washington Times imeli za »balkanskega predsednika« in Slovenijo za »balkansko državo«, so se slovenski mediji kar potuhneli in Slovenci se spet tiho predajamo/prodajamo.

Res sem laik, ampak s svojega laičnega stališča razmišljam: tako kot Slovenija ni skandinavska država, tudi ni balkanska. Ali naj bi bila balkanska zaradi geografskega pojma, tistega spodnjega koščka ozemlja ...? O tej zadevi navajam opis nekdanjega člana slovenskega državnega zbora: V aktualni zadevi gre izključno za GEOGRAFSKO pojmovanje Balkana, kar je definitivno območje južno od delte Donave, po Donavi do izliva Save, potem po Savi do izliva Kolpe in po Riječini do Kvarnerskega zaliva. Navajam tudi trditev Dimitrija Rupla, zunanjega ministra RS, »da je Slovenija uradno srednja Evropa.« Ali naj bo balkanska država zato, ker v njej pojemo sevda linke in pesmi nekdanjih »južnih bratov«? Ali zato, ker jih v Sloveniji živi toliko in toliko? Nič nimam proti njim, tudi ne proti Balkanu in Balkancem, sama sem živel 14 let med njimi. So moji prijatelji. A najprej sem Slovenka in ljubim svojo domovino Slovenijo, saj sem predolgo, kar 28 let, v Avstraliji trpela od domotožja po njej. Doslej še nisem slišala ali v svojih

Salomoni in antisalomoni!

Marija Vodiešk

Salomon, tretji hebrejski kralj in Davidov sin, je že v času svojega vladanja med letoma 970 in 931 pred Kristusom veljal za modrijana. Še danes ves svet pametnega človeka primerja s Salomonom. Vsako človeško obdobje rojeva in ustvarja modrijane in antimodrijane. Ali lahko nespartanec človek razume in sprejema mnenje razumnega? Menim da težko. Opazka, ki jo je pred dnevi izrekel poslanec Jožef Školč na rovaš zunanjega ministra Dimitrija Rupla, čes da bomo pač žrtvovali našega kralja Salomona, je merilo sposobnosti njegovega razumevanja. Njegov sarkazem zasluži vsaj malo ironije, ki mi omogoča, da J. Školča ocenjujem kot nekoga, ki šele naslednji dan dojame dogodke prejšnjega dne. Prav tako menim, da tudi Milan Kučan spada v krog antisalomonov, čeprav je v določeni javnosti še visoko čislán. Vsak svoj javni nastop izkoristi za samopovečevanje in kritiko sedanjega vladarja ne glede na to, kako se ta vlada trudi in tudi uspeva. Kar je dobrega storil v času slovenskega osamosvajanja, je bila njegova državljanska dolžnost. Čeprav povojnih časov kot otrok ni mogel spoznati, še manj razumeti, vedno nastopa kot branilec tistih za Slovence najhujših časov. On je človek, ki ve le to, kar so mu povedale tete, pozneje pa komunistični uničevalci slovenstva Kardelj, Maček, Dolanc in cekajevci. Če bo držal obljubo in se umaknil iz »politike«, bo to dobro za Slovenijo, ker ni bil in nikoli ne more biti demokrat. Pokojni Jože Pučnik, ki je zaradi svoje pogumne in upravičene kritike komunistične kmetijske politike šel skozi vse faze preganjanja, lažnih obtožb in krutih obsodb, je bil prepričan, da za skrivni kraj »izginulih« arhivov ve tudi Milan Kučan. Niso bili uničeni, saj so predragoceni za vernike marksistične doktrine, ki se zbirajo v ZZB. Milan Kučan in vsi tvorci polstoletne lažne zgodovine bodo morali sprejeti nujni prikaz resničnih medvojnih in povojnih dogodkov. Šele potem bosta mogoča odpuščanje in pomiritev vseh udeležencev tega tragičnega obdobja slovenske stvarnosti. Slovenija ne potrebuje več ne Milana Kučana ne Janeza Drnovška. Slednji iz svojega privilegiranega položaja ekspresno menja svoje mnenje, ki verjetno ni le njegovo, temveč mnenje njegovih dvomljivih »svetovalcev«. Slovenska država ni nekaj naključnega, je posledica dolgotrajnega, proti določenemu cilju naravnane razumskega razvoja. Jože Pučnik, ki je k temu veliko pripomogel, je imel med številnimi dobrimi lastnostmi razum, pogum in poštenje. Ko je za svojega naslednika izbral Janeza Janšo, je to storil razumsko, ker je dobro vedel, komu lahko popolnoma zaupa. Vso pohvalo zasluži predsednik SD Borut Pahor za svoj nastop in govor v Novi Gorici, 8. julija. Za to je moral zbrati veliko poguma, posebno še za spremenjeno mnenje pol stoletja prikrita resnice. Citat: »Partizanski upor proti okupatorju je bil domoljubno dejanje, ki je zavarovalo slovenstvo. Toda ta partizanski upor je izkoristila komunistična partija za postopno prilaščanje vse oblasti, ki jo je po vojni ohranjala s totalitarnim sistemom, kar je nesprejemljivo.« Bo Milan Kučan to prebavil?

novinarskih člankih uporabljala takšne terminologije. Mednarodna skupnost, EU, doslej Slovenije ni imela niti politično niti geografsko za balkansko državo, kvečjemu za »vrata na Balkan« in srednjeevropsko državo. Res je, da mednarodna politika pričakuje od Slovenije, da pomaga pri iskanju rešitve balkanskega vprašanja, saj to

območje najbolj pozna, toda zato Amerika ne more vsiljevati imena, ki nam ne pripada. Slovenski mediji pa o tem molčijo še naprej in s tem dovolijo slovenski filmski industriji, da »ustvarja« slovenske, beri balkanske filme. Res, tega ne morem razumeti niti kot demokratska in nešovinistična oseba.

Stanka Gregorič, Maribor

88,3 & 105,1 MHz

ALPSKI VAL

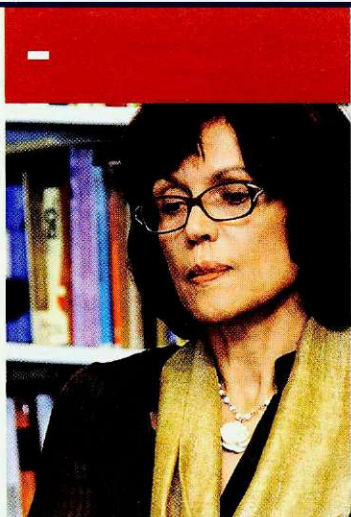
Radio Alpski val

www.alpskival.net

† 05 38 11 886

f 05 38 11 674

Politični semafor

Nedоследna evroposlanka

Evropska poslanka LDS Mojca Drčar Murko nekdanjim novinarskim kolegom z Dela očita, da so bili na funkcije postavljeni po politični liniji, pri tem pa pozablja, da sama ni bila nobena izjema. Drčarjeva je bila namreč Delova dopisnica iz Bonna, ker pa je znano, da takratni dopisniki na delo v tujino niso mogli oditi, ne da bi pred tem dobili soglasje najvišjega partijskega vrha, je precej očitno, da je tudi njen odhod v Bonn »požegnala« politika.

Tiha voda bregove dere

Kmetijska ministrica Marija Lukačič velja v javnosti za precej mirno in srmežljivo gospo, vendar zna očitno tudi ona kdaj pokazati zobe. Tako je pred kratkim stopila do odvetnika Petra Čeferina in mu naročila, naj v njenem imenu vloži tožbo zoper časopisa Delo in Slovenske novice. Lukačičevo so zmotili predvsem zapisi v obeh dnevnikih, ki jo obtožujejo nepravilnosti v času, ko je vodila sklad kmetijski zemljišč. Kako se bo zadeva razpletla, bomo poročali.

Sposobni finančnik

Čeprav so se Andreju Bajuku ob prihodu v Slovenijo nekateri iz slovenskih postkomunističnih krogov posmehovali, jim je Bajuk s svojimi zadnjimi dosežki zaprl usta. Tako mu je ugledna finančna revija The Banker podelila naslov evropskega finančnega ministra leta, pretekli teden pa mu je uspel še veliki met, ko so finančni ministri EZ prižgali še zadnjo zeleno luč za uvedbo evra v Sloveniji 1. januarja prihodnje leto. Kdor zna, pa zna.

Zapravljivi Ulčar

Potem ko se je moral Miha Ulčar pred nedavnim poslovi z mesta prvega moža Študentske organizacije Slovenije (ŠOS), v javnost curljajo podatki, ki kažejo, da so bili predstavniki študentov v času njegovega vodenja ŠOS kljub drugim zagotovilom pri porabi študentskega denarja vse prej kot skromni. Tako se je v javnosti pojavilo strogo zaupno poročilo o finančnem poslovanju ŠOS v preteklem letu, iz katerega izhaja, da so si dali predstavniki ŠOS izplačevati za študentske razmere enormne zneske. Tako si je dal generalni sekretar ŠOS Andrej C. Rant (ki naj bi bil dejansko vodil ŠOS) lani izplačati kar 13 milijonov tolarjev (od tega devet milijonov za plačo, ki znaša neverjetnih 840.000 tolarjev bruto, preostalo pa za telefon, regres in amortizacijo). Nekoliko skromnejši, vendar še vedno ne varčen, je bil vodja finančne službe, ki je dobil lani nekaj več kot pet milijonov tolarjev, Miha Ulčar

pa je krovno študentsko organizacijo stal 3,2 milijona tolarjev. Pri slednjem izstopajo zlasti telefonski računi, ki so ŠOS mesečno stali slabih 40.000 tolarjev.

ŠOS je za svoje delovanje v letu 2005 porabila kar 120 milijonov tolarjev. Od tega so polovico namenili za plače zaposlenih in njihove honorarje, 12 milijonov je »pokurila« finančna služba ŠOS, 8 milijonov je zapravilo predsedstvo, 15 milijonov so stali najrazličnejši projekti, 2,5 milijona pa lanski protesti pred parlamentom. Zanimivo je, da je lani največ denarja iz ŠOS dobil študentski klub v Kranju, ki naj bi bil tesno povezan z Mladinskim servisom Kranj, za katerega je znano, da je leta 2000 nezakonito financiral predvolilno kampanjo Jelka Kacina.

ŠOS je torej v času Ulčarjevega vodenja poslovala neracionalno, pri čemer največji del krivde za to nosi prav Ulčar. Upati, da bo kdaj za to odgovarjal, pa je seveda iluzorno. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavora: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavora: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba**

2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.200,00 SIT / 25,87 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 6.700,00 SIT / 27,95 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 2.200,00 SIT / 9,18 EUR
 4.990,00 SIT / 20,82 EUR
 8.500,00 SIT / 35,46 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 3.906,00 SIT / 16,29 EUR
 6.727,00 SIT / 28,07 EUR
 5.500,00 SIT / 22,95 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 990,00 SIT / 4,13 EUR
 10.850,00 SIT / 45,27 EUR
 4.991,00 SIT / 20,82 EUR
 6.510,00 SIT / 27,16 EUR
 5.300,00 SIT / 22,11 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 1.085,00 SIT / 4,52 EUR
 4.449,00 SIT / 18,56 EUR
 6.696,00 SIT / 27,94 EUR
 4.232,00 SIT / 17,65 EUR
 3.840,00 SIT / 16,02 EUR
 6.460,00 SIT / 26,95 EUR
 4.400,00 SIT / 18,36 EUR
 3.000,00 SIT / 12,51 EUR
 2.500,00 SIT / 10,43 EUR
 2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

☐ **Naročam tednik Demokracija**

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Si še predstavljate
življenje brez Mobitela?

15

*let svobode
gibanja*

